

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ BULUNAN TÜRKÇE
ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM UYARLAMALARINA
İLİŞKİN YAPTIKLARI ÇALIŞMALARIN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet Mahmut ÜÇLER

Lefkoşa – 2017

**KKTC
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ BULUNAN TÜRKÇE
ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM UYARLAMALARINA
İLİŞKİN YAPTIKLARI ÇALIŞMALARIN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet Mahmut ÜÇLER

**Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ**

Lefkoşa – 2017

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Ahmet Mahmut ÜÇLER'e ait Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Türkçe Öğretmenlerinin Öğretim Uyarlamalarına İlişkin Yaptıkları Çalışmaların Belirlenmesi adlı çalışma, jürimiz tarafından Özel Eğitim Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan (İmza)

Yrd. Doç. Dr. Ayşegül Şükran ÖZ

Üye (İmza)

Yrd. Doç. Dr. Engin BAYSEN

Üye (Tez Danışmanı) (İmza)

Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

18/11/2017

Prof. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK KURALLARA UYMA TAAHHÜTÜ

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmasının yapılması ve bulguların çözümünde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyulduğunu, bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğini beyan ederim.

Ahmet Mahmut ÜÇLER

(İmza)

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
(NEAR EAST UNIVERSITY)
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATION SCIENCES**

LEFKOŞA –DİKMEN, MERSİN 10 – TURKEY TEL : (90) (392) 223 64 64 FAX : (90) (392) 223 64 61

Tarih: 18.11.2017, Lefkoşa

2017-2018 Akademik Yılı Güz Dönemi

BEYANNAME

Tezin Türü : Yüksek Lisans (X) **Doktora** ()

Öğrenci Numarası : 20167018

Bölümü : Özel Eğitim

Ben Ahmet Mahmut ÜÇLER, “Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Türkçe Öğretmenlerinin Öğretim Uyarlamalarına İlişkin Yaptıkları Çalışmaların Belirlenmesi” konulu tez çalışmamı “Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ” adlı danışmanın gözetiminde kendim yaptığımı, ayrıca intihal test sonucunun bir kopyasının da tezin içinde bulunduğunu, tez çalışmamı Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nün Tez Yazım Kuralları Yönergesine azami uyarak hazırladığımı ve bilerek hiçbir kuralı ihlal etmediğimi belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Saygılarımla,

(İmza)

ÖNSÖZ

Bu araştırma, ortaokulda kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileri için yapmış oldukları öğretimsel uyarlamaları incelemek amacıyla yapılmıştır. İlk bölümde problem durumu açıklanmış; amaç, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar verilmiştir. İkinci bölümde kuramsal yapı ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde yöntem, dördüncü bölümde bulgular ve yorumlara, beşinci bölümde tartışmaya, son bölümde ise sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

Bu araştırmanın hazırlanıp tamamlanmasında içten katkılarından ve yol gösterici değerlendirmelerinden dolayı tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ'a; tezin yazımı konusunda bilgi ve önerileriyle bana yol gösteren Yrd. Doç. Dr. Ayşegül Şükran ÖZ'e; yüksek lisans eğitimim süresince yardım ve desteğini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Mukaddes SAKALLI DEMİROK'a, değerli hocalarım Prof. Dr. Hakan SARI'ya, Prof. Dr. Gönül AKÇAMETE'ye, Yrd. Doç. Dr. Rukiye KONUK ER'e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Araştırmanın yapıldığı okullardaki yöneticilere, araştırmada yer alan öğretmenlere, çalışma süresince her konuda desteğini esirgemeyen saygıdeğer arkadaşım Gökhan DEMİROK'a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Yüksek lisans derslerim ve tez çalışmam süresince bana destek olan ve güç veren dostlarıma ve aileme teşekkür ederim.

Ahmet Mahmut ÜÇLER

ÖZ

KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ BULUNAN TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM UYARLAMALARINA İLİŞKİN YAPTIKLARI ÇALIŞMALARIN BELİRLENMESİ

ÜÇLER, Ahmet Mahmut

Yüksek Lisans Tezi, Özel Eğitim
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ
Kasım 2017, 80 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin öğretim uyarlamalarına ilişkin yaptıkları çalışmaları belirlemektir. Araştırmanın örneklemini Konya il ve ilçelerindeki ortaokullarda görev yapan ve kaynaştırma öğrencisi bulunan toplam 31 Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan açık uçlu sorulardan oluşan anket tekniği ile toplanmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin 11'i kaynaştırma eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim aldığını 20'si ise herhangi bir eğitim almadıklarını belirtmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin bazıları özel gereksinimli öğrenciyi sınıfa yerleştirmeden önce onun hakkında detaylı bilgi toplamadıklarını belirtmişlerdir. Kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin öğretim ortamının düzenlenmesinde sıra düzenine dikkat ettikleri fakat diğer ortam düzenlemelerine gerektiği kadar yer vermedikleri, amaç uyarlamalarında ise basitleştirmeler yapma, temel amaçları alma, seviyeye uygun amaçlar ve ek amaçlar belirleme gibi çalışmaları yaptıkları fakat bu çalışmaları bir plan dâhilinde yapmadıklarını ifade etmişlerdir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin programın yoğunluğundan şikâyetçi oldukları ve kaynaştırma öğrencileri için vakit ayırmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretimsel uyarlama konusunda bilgi eksiklerinin olduğunu, destek alamadıklarını, sınıf mevcutlarının fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin önemli bir kısmı ailelerden ve okul idaresinden destek aldıklarını fakat Milli Eğitim Müdürlüğünden, Rehberlik Araştırma Merkezinden ve Özel Eğitim Kurumlarından destek alamadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin öğretimsel uyarlama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve yaptıkları bazı uyarlamaların ise sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu nedenle de Türkçe öğretmenlerine yönelik kaynaştırma eğitimine ilişkin tanılama, ilke, uygulama ve değerlendirme alanlarında hizmet içi eğitim programları düzenlenmesi ve ailelerin eğitilmesi de önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, Özel Eğitim, Öğretimsel Uyarlama.

ABSTRACT

DETERMINATION OF THE STUDIES REALTED TO INSTRUCTIONAL ADAPTATION OF TURKISH TEACHERS WHO HAVE INCLUSIVE STUDENTS

ÜÇLER, Ahmet Mahmut

Master Thesis, Special Education
Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Ahmet YIKMIŞ
November 2017, 80 Page

The aim of this research is to determine the studies related to instructional adaptation of Turkish Language Teachers who have an inclusive student. The sample of the research is composed of 31 Turkish who work in secondary school in Konya and its districts and have an inclusive student. The data of the research was collected by a questionnaire consisting of open-ended questions, one of the qualitative data collection methods.

When looking at the results of the research, 11 of the Turkish Teachers who have an inclusive student stated that they've received an in-service-training about inclusive education while 20 of them haven't received any training. Some of the teachers who participated in the work stated that they did not collect detailed information before the placement of the special-need student in the classroom. Turkish teachers who have an inclusive student expressed that they pay attention the order of the desk in the arrangement of the learning of the environment, but they don't pay attention the other arrangements of environment. They said that they did simple exercises such as taking basic objectives, set goals, objectives to the appropriate level, determine additional purposes in the adaptation of the aim but they stated that they didn't do these activities within a plan. The teachers who participated in the work expressed their complain about the intensity of the programme and have difficulty in spending time for their students. They also stated that they have lack of information about instructional adaptation, they don't get any support and they have a lot of students in the class. An important part of the Turkish teachers who have an inclusive student expressed that.

Key words: Inclusive, Special Education, Instructional Adaptation.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	iii
ETİK KURALLARA UYMA TAAHHÜTÜ	iv
BEYANNAME	v
ÖNSÖZ	vi
ÖZ	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ	xv
BÖLÜM 1	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi	8
1.4. Varsayımlar	9
1.5. Sınırlılıklar	9
1.6. Tanımlar	10
BÖLÜM 2	11
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	11
2.1. En Az Kısıtlayıcı Ortamlar	11
2.2. Kaynaştırma Eğitimi	12
2.3. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları	13
2.3.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma	13
2.3.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma	13
2.4. Kaynaştırma Eğitiminin Amacı	14
2.5. Kaynaştırma Eğitiminin Tarihi Gelişimi	14
2.5.1. Dünya’da Kaynaştırma Eğitimi ve Tarihçesi	14
2.5.2. Türkiye’de Kaynaştırma Eğitimi ve Tarihçesi	15
2.5.3. İlgili Araştırmalar	16

BÖLÜM 3	20
3. YÖNTEM.....	20
3.1. Araştırmanın Modeli	20
3.2. Veri Toplama Teknikleri	20
3.2.1. Veri Toplama Aracının Hazırlanması	21
3.2.2. Veri Toplama Aracının Uygulanması	21
3.3. Çalışma Grubu.....	21
3.4. Araştırma Süreci.....	24
3.5. Veri Analizi	24
3.6. Geçerlik-Güvenirlilik	25
3.6.1. Pilot Uygulama.....	26
BÖLÜM 4	27
4. BULGULAR	27
4.1. Öğretim Ortamının Düzenlenmesinde Yapılan Uyarlamalar	27
4.1.1. Öğrencisine Uygun Sıra Düzeni Oluşturanlar.....	28
4.1.2. Sınıf Öğrencisine Göre Düzenleyenler	29
4.1.3. Herhangi Bir Düzenleme Yapmayanlar	29
4.2. Türkçe Programındaki Amaçlarda Yapılan Uyarlamalar.....	30
4.2.1. Amaçlarda Basitleştirmeler Yapanlar	30
4.2.2. Amaçlarda Uyarlama Yapanlar	31
4.2.3. Sadeleştirmeler Yapanlar	32
4.2.4. BEP'e Göre Düzenleme Yapanlar.....	32
4.2.5. Kolaydan Zora Şeklinde Çalışma Yapanlar	32
4.2.6. Ek Amaçlar Belirleyenler.....	32
4.2.7. Temel Amaçları Hedef Alanlar	33
4.2.8. Uyarlama Yapmayanlar.....	33
4.3. Materyallerde Yapılan Uyarlamalar	33
4.3.1. Görsel Materyaller Kullananlar.....	34
4.3.2. Teknolojik Araç-Gereç Kullananlar.....	34
4.3.3. Ek Çalışma Yaptıranlar	34
4.3.4. Öğrencinin Engel Durumuna Göre Uyarlama Yapanlar	35
4.3.5. Öğrencinin İlgisini Dikkate Alanlar	35
4.3.6. Öğrencinin Seviyesine Göre Uyarlama Yapanlar	35
4.3.7. Uyarlama Yapmayanlar.....	36

4.4. İçeriğinin Hazırlanmasında Yapılan Uyarlamalar.....	36
4.4.1. Basitleştirme Yapanlar	36
4.4.2. Farklılaşma Yapanlar	37
4.4.3. Amaca Uygun İçerik Hazırlayanlar.....	37
4.4.4. Öğrencinin Seviyesini Dikkate Alanlar.....	38
4.4.5. Uyarlama Yapmayanlar.....	38
4.5. İçeriğinin Sunumunda Yapılan Uyarlamalar.....	39
4.5.1. Birebir Sunum Yapanlar.....	39
4.5.2. Öğrencinin Seviyesine Göre Uyarlama Yapanlar	40
4.5.3. Yöntem ve Tekniklerde Uyarlama Yapanlar	40
4.5.4. Öğrencinin Engel Durumuna Göre Uyarlama Yapanlar	41
4.5.5. Uyarlama Yapmayanlar.....	42
4.6. Öğretimin Değerlendirilmesinde Yapılan Uyarlamalar	42
4.6.1. Gözlem Ölçme ve Değerlendirme Tekniğini Kullananlar	42
4.6.2. Birden Fazla Ölçme ve Değerlendirme Tekniği Kullananlar.....	42
4.6.3. Klasik Ölçme ve Değerlendirme Tekniğini Kullananlar.....	43
4.6.4. Uygulamalı Ölçme ve Değerlendirme Tekniğini Kullananlar	44
4.6.5. Ölçme ve Değerlendirmede Ek Puan Verenler	44
4.6.6. Öğrenci İçin Ayrı Sınav Hazırlayanlar.....	44
4.7. Öğretim Programının Uyarlanmasında Karşılaşılan Zorluklar	45
4.7.1. Sınıf Mevcutlarının Fazla Olduğunu Belirtenler.....	45
4.7.2. Zamanın Yetersiz Olduğunu Belirtenler	46
4.7.3. Bilgi Eksikliklerinin Olduğunu İfade Edenler	46
4.7.4. Öğretim Programından Kaynaklanan Sorunların Olduğunu İfade Edenler	46
4.7.5. Sınıfın Fiziki Koşulunun Uygun Olmadığını Belirtenler.....	47
4.7.6. Diğer Öğrencilerden Kaynaklanan Sorunlar	47
4.7.7. Materyal Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar	47
4.7.8. Kaynaştırma Öğrencisinden Kaynaklanan Sorunlar	47
4.7.9. Karşılaşılan Zorluklara İlişkin Çözüm Önerileri.....	48
4.8. Öğretimin Uyarlanmasında Alınan Destekler	48
4.8.1. Okul Yönetimi ve Rehberlik Servisinden Destek Alanlar	48
4.8.2. Rehberlik Araştırma Merkezinden Destek Alanlar	50
4.8.3. Özel Eğitim Öğretmenlerinden Destek Alanlar	50
4.8.4. Aileden Destek Alanlar	50

4.8.5. Destek Alamayanlar	51
4.9. Öğretmenlerin Konuya İlişkin Eklemek İstedikleri Görüş ve Öneriler	51
4.9.1. Sınıf Mevcudunun Azaltılması Gerekliğini İfade Edenler.....	52
4.9.2. Öğrenciye Destek Verilmesi Gerekliğini Belirtenler	52
4.9.3. Öğretim Programında Düzenlemeler Yapılması Gerekliğini İfade Edenler	52
4.9.4. Öğretim Ortamlarında Düzenlemeler Yapılması Gerekliğini İfade Edenler	53
4.9.5. Materyal Desteği Yapılması Gerekliğini İfade Edenler	53
4.9.6. Hizmet İçi Eğitim Verilmesi Gerekliğini İfade Edenler	53
4.9.7. Ailelere Eğitim Verilmesi Gerekliğini Belirtenler	54
4.9.8. Kaynaştırma Uygulamasını Benimsemeyenler	54
BÖLÜM 5	56
5. TARTIŞMA.....	56
BÖLÜM 6	63
6. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	63
6.1. Sonuç	63
6.2. Öneriler.....	66
6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	66
6.2.2. İleriki Araştırmalara Yönelik Öneriler	66
KAYNAKÇA	68
EKLER.....	74
Ek-1 Öğretmen Anketi	74
Ek-2 Etik Kurulu Onay Yazısı	77
Ek-3 Araştırma İzni	78
ÖZGEÇMİŞ	79
Ek-4 Orijinallik Raporu.....	80

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcı Kod Listesi.....	22
Tablo 2. Katılımcıların Demografik Bilgilerinin Dağılımı	23
Tablo 3. Ana Temalar	27
Tablo 4. Öğretim Ortamının Düzenlenmesinde Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar	28
Tablo 5. Türkçe Programındaki Amaçlarda Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar	30
Tablo 6. Materyallerde Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar	33
Tablo 7. İçeriğinin Hazırlanmasında Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar	36
Tablo 8. İçeriğinin Sunumunda Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar	39
Tablo 9. Öğretimin Değerlendirilmesinde Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar	42
Tablo 10. Öğretim Programının Uyarlanması Karşılaşılan Zorluklar Temasıyla İlgili Alt Temalar	45
Tablo 11. Öğretimin Uyarlanmasında Alınan Destekler Temasıyla İlgili Alt Temalar	48
Tablo 12. Öğretmenlerin Konuya İlişkin Eklemek İstedikleri Görüş ve Öneriler Temasıyla İlgili Alt Temalar.....	51

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. En Az Kısıtlayıcı Eğitim Ortamları	11
---	----

KISALTMALAR LİSTESİ

BEP : Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

RAM : Rehberlik ve Araştırma Merkezi

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi ve araştırmanın sınırlılıkları ele alınmıştır.

1.1. Problem Durumu

Eğitim bir toplumun devam edebilmesi, bulunduğu dönemin ihtiyaçlarını karşılayabilmesi ve toplumun başka toplumlara önder olabilmesi bakımından en önemli unsurdur. Eğitimin birçok tanımı olmasına rağmen eğitim genel olarak; insanın erdemli, olgun ve mükemmel bir varlık durumuna gelme süreci olarak tanımlanabilir. Ayrıca eğitim bireylerin, toplumun yaşam biçimlerini kazanmasında etkili olan sosyal bir süreçtir. Bireylerin davranışlarında değişim ve gelişmelerin olması, eğitim sürecinde meydana getirilen planlı faaliyetlere bağlıdır (Topçu ve Katılmış, 2013; Akyüz, 2013; MEB, 2008).

Temel insan hakları kapsamında bulunana eğitim hakkı, her bireyi eşit fırsatlara tabi tutmakta ve oluşturulan çeşitli ulusal yasalarla bu eşitliğin gerçekleşmesini sağlamaktadır (Şişman, 2011).

Fırsat eşitliği kavramı, kaynaklara erişme ya da kaynaklardan yararlanma eşitliğidir. Fırsat eşitliğinin eğitime yansımaları ise herkesin gizli güç ve yeteneklerini hiçbir ayırım gözetmeksizin en doğru şekilde ilerletmede eğitim hizmetlerinden eş değer miktarda faydalanma hakkına sahip olmasıdır (Tezcan, 1994).

Her birey, birbirinden farklı özelliklere sahiptir. Bu farklılıklar genellikle fiziksel, bilişsel ve duyuşsal özellikler olarak gruplara ayrılmaktadır. Her birey kendine has fiziksel yapıya, farklı öğrenme özelliklerine ve hızına, duygusal özelliklere sahiptir. Bu farklılıklar belli bir ölçüde olduğunda, bireyler genel eğitimden yararlanma imkânını elde edebilmektedirler. Fakat bu farklılıkların daha fazla olduğu bireylerde, genel eğitim hizmetleri yetersiz olmakta ve özel eğitim hizmetlerini gerekli kılmaktadır (Kırcaali-İftar, 1998).

Toplumu meydana getiren bireylerin birbirinden farklı fiziksel, zihinsel ve kişisel özellikleri olduğundan dolayı eğitim programları, farklı özellikleri olan

bireylerin aynı kurumda eğitim hizmetlerinden faydalanacağı planlanarak oluşturulmalıdır (Diken ve Sucuoğlu, 1999).

Eğitim programları oluşturulurken bireysel gereksinimlerin ve farklılıkların göz önünde bulundurulması önemlidir. Bu bireysel gereksinimler “özel eğitim” ihtiyacının oluşmasına neden olmaktadır. Bireysel farklılıkların fazla olduğu bireylerin ihtiyaçlarını genel eğitim hizmetleri karşılayamamakta ve özel eğitim hizmetlerini zorunlu hale getirmektedir (Güleryüz ve Özdemir, 2015).

Özel Eğitim: Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitim ve sosyal gereksinimlerini gidermek için özel olarak yetiştirilmiş görevliler, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile özel eğitime gereksinim duyan bireylerin bireysel yeterliliklerine dayalı, gelişim özelliklerine göre oluşturulmuş ortamlarda devam ettirilen eğitimi ifade etmektedir (MEB, 2006).

Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda gelişimlerini en üst düzeyde gerçekleştirebilmeleri için kendilerine en uygun eğitim fırsatlarından faydalanmaları gerekmektedir (Kargın, 2004).

Eğitim - öğretim programları hazırlanırken özel eğitime gereksinim duyan bireyleri toplum yaşamına hazırlayıcı ve onların yaşam becerilerini geliştirici yönde programlar olmasına dikkat edilmelidir (Battal, 2007).

Özel eğitime gereksinim duyan bireyler de günlük yaşamları içinde ihtiyaç duydukları becerileri yerine getirebilmek ve yaşamlarını bağımsız sürdürebilmek için temel ve aynı zamanda özel bir eğitime ihtiyaç duymaktadırlar (Cankaya, 2010).

Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin toplumsal rolleri üstlenebilmeleri ve tam bağımsızlık elde etmeli önemli olup bu bağımsızlığı kazanabilmeleri için bireylerin yeterlikleri ile gereksinimlerine göre eğitim programları belirlenmeli ve bu ihtiyaçlarına uygun eğitim ortamları sunulmalıdır. Dolayısıyla, özel gereksinim duyan bireylerin, toplum ile daha kolay kaynaşmaları, eğitim imkânlarından faydalanmalarına bağlıdır (Gözün ve Yıkılmış, 2004).

Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin zayıf yönleri yerine güçlü yönlerinin ön plana çıkartılması gerekmektedir. Ayrıca, bu bireylerin güçlü ve zayıf yönlerini tespit edilirken “Öğrencinin neyi öğrenmeye ihtiyacı var?” sorusuna dikkatler yönetilmelidir. Bu düşünce ile hareket etmek, ileriki zamanlarda özel gereksinimli

bireylerin daha başarılı olmasına yardım edecektir. Öğrencilerin güçlü ve zayıf yönleri tespit edilirken genelde üç alanda değerlendirme yapılır: akademik gelişim, fiziksel gelişim, sosyal-duygusal gelişim (Tekin İftar, 2012).

Akademik gelişim, matematik ve okuma-yazma gibi temel akademik beceriler, bilişsel ve öğrenme yöntemleri ve okul başarısını destekleyici yaşamsal beceriler olarak üç alanda değerlendirilmektedir (Tekin İftar, 2012).

Türkçe dersinin genel amacı; öğrencilerin kazanımlar ve etkinlikler vasıtası ile dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma becerilerini geliştirmeleri, Türkçe dilinin imkân ve zenginliklerinin farkının bilincinde olarak Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmalarındır. Böylelikle öğrencilerin, dil sevgisi ve bilincini elde ederek öğrenme aşamasında daha verimli olmalarının sağlaması ve kendilerini hayata ve geleceğe hazırlayacak birikimi elde etmeleridir (MEB, 2006).

Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere yönelik eğitim ortamları en az kısıtlayıcı olan eğitim ortamlardan en çok kısıtlayıcı eğitim ortamlarına doğru çeşitlilik göstermektedir. Bu ortamlar, genel eğitim sınıfı, kaynak oda, özel sınıf, özel eğitim okulu ve yatılı okul/bakım evleri şeklinde gruplandırmaktadır (Çiftçi Tekinarslan, 2012).

Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin, genel eğitim sınıflarında eğitim görmelerinin temelini en az kısıtlayıcı eğitim ortamları düşüncesi oluşturmaktadır (Eripek, 1998).

En az kısıtlayıcı eğitim ortamı: özel eğitime gereksinim duyan bireyin; toplumla bütünlük oluşturmaya yönelik sosyal, öz bakım, dil ve iletişim alanlarındaki davranışlar ile bireyin seviyesine uygun akademik ve mesleki bilgi ve becerileri elde etmesini sağlamak amacıyla destek eğitim hizmetlerinin verildiği ve yetersizliği olmayan akranlarıyla mümkün olduğunca bir arada eğitim almasını sağlayan eğitim ortamı olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2006).

En az kısıtlayıcı eğitim ortamı ile öğrencinin akranlarıyla aynı ortamda bulunması ve ihtiyaçlarının en üst düzeyde karşılanması amaçlanmaktadır. En az kısıtlayıcı eğitim ortamı ise “kaynaştırma eğitimi” işaret etmektedir (Kırcaali-İftar, 1998).

Özel gereksinimi olan bireylerin, normal gelişim gösteren diğer akranları ile aynı eğitim imkânlarına sahip olabilmesinin, akranları ile aynı ortamda eğitim almaları ile sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu durumda en az kısıtlayıcı eğitim ortamı olan “Kaynaştırma Eğitimi” ile mümkün olabileceği düşünülmektedir (Cankaya ve Korkmaz, 2012).

Kaynaştırma eğitimi; özel eğitime gereksinim duyan bireylerin akranları ile aynı ortamda eğitim almalarını sağlamak ve özel gereksinime ihtiyaç duyan bireylere beceriler kazandırılmasını amaçlamaktadır (Battal, 2007).

Özel gereksinim duyan bireylerin eğitimi için uygun bir model olarak kabul edilen kaynaştırma eğitimi, kaynaştırma eğitimi sınıfı öğretmenine ve özel gereksinim duyan öğrenciye destek özel eğitim hizmetleri sağlanması şartıyla bu öğrencilerin genel eğitim sınıflarında eğitilmesi olarak tanımlanmaktadır (Kırcaali-İftar, 1992).

Ayrıca kaynaştırma eğitimi, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri ile beraber yetersizliği bulunmayan diğer akranları ile birlikte resmî veya özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında devam ettirmeleri esasına dayalı özel eğitim uygulamaları şeklinde de tanımlanmaktadır (MEB, 2006).

Bu tanımlara bakıldığında kaynaştırma kavramı, hem özel eğitime gereksinim duyan bireylerin akranları ile aynı eğitim ortamında eğitim görmesini ve bu eğitim esnasında öğretmene ve özel eğitime gereksinimi olan bireye ihtiyaç duyduğu destek özel eğitim hizmetlerinin sunulmasını kapsamaktadır (Sucuoğlu ve Kargın, 2006).

Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulaması özel gereksinime ihtiyacı olan öğrencilerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri olarak görülmekle beraber, kaynaştırmanın yalnızca fiziksel birliktelik anlamına gelmediği kabul edilmektedir (Kargın, 2004).

Kaynaştırma eğitimi uygulamasının temel amacı, özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitim gördükleri genel eğitim sınıflarında aktif bir üye olmalarını ve normal gelişim gösteren akranları ile etkileşim içinde olarak sosyal becerilerinin ve sosyal kabullerini elde etmekle beraber en iyi şekilde eğitim almalarını sağlamaktır (Sucuoğlu ve Kargın, 2006).

Ancak bu temel amacı sağlamak üzere başlatılan kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarının başarısını etkileyen çeşitli etmenler bulunmaktadır. Bu etmenler özel gereksinime ihtiyacı olan ve olmayan öğrenciler ve bu öğrencilerin aileleri, okul idarecileri, öğretmenler, eğitim ortamları, uygulanan öğretim programı ve kullanılan materyaller olarak sıralanabilir (Uysal, 1995).

Özel gereksinimi olan öğrencinin genel eğitim sınıfında tam olarak kabul edilmesi kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarılı olmasının en önemli şartlarından biridir. Genel eğitim sınıfındaki normal gelişim gösteren diğer öğrencilerin, kaynaştırma öğrencisinin işitme, öğrenme güçlüğü veya konuşma zorluğu gibi sahip olduğu farklılıkların her bireyde var olan bireysel farklılıklar olduğunu anlamalarının sağlanması gerekmektedir. Ayrıca normal gelişim gösteren öğrenciler, kaynaştırma öğrencisinin de kendi sınıflarında eğitim görme hakkının diğer öğrencilerle aynı olduğu konusunda bilgilendirilmelidir. Öğrenciler, kaynaştırma öğrencisine yapacakları desteğin, kendilerinin de akademik ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayacağını bilmelidirler (Kırcaali-İftar, 1998).

Bu doğrultuda, kaynaştırma eğitimi uygulamalarının başarıyla devam ettirilebilmesi için tüm okul personeli, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere karşı kabul edici ve destekleyici yaklaşımlar sergilemelidirler. Özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler ve aileleri okula kayıt esnasından başlayarak okul idaresi, rehber öğretmen, öğretmenler, diğer okul personeli ile etkileşim halinde olmalıdır. Çünkü öğrencinin ve ailesinin kendini okula ait hissetmesi için öğretmen ile birlikte diğer okul personelinin davranışları da önemlidir. Bununla beraber genel eğitim sınıfındaki öğrenciye ve öğretmene destek eğitim hizmeti sağlanmalıdır. Öğretmen sınıftaki tüm öğrenci velileriyle işbirliği yapmalıdır (Kargın, 2004).

Tüm bu süreçlerde en büyük pay öğretmene aittir. Şöyle ki sınıftaki bütün öğrencilerin gereksinimlerinin karşılanması, sınıfta sağlıklı bir iletişimin kurulması ve devam ettirilmesi, özel eğitime gereksinimi bulunan öğrencilerin sınıfa, okula, hatta topluma sosyal kabulü büyük ölçüde öğretmene bağlıdır (Yıkılmış, 2006).

Türkiye’de kaynaştırma eğitimi kavramı yasal boyutta ilk olarak 12.10.1983 tarihinde kabul edilen 2914 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanununda yer almıştır (Resmi Gazete, 1983).

Türkiye’de 06.06.1997 tarih ve 23011 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 573 sayı ile Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yayınlanmış olup özel eğitimin esasları belirlenmiş ve bu konu ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı görevlendirilmiştir.

31.05.2006 tarihinde 26184 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ile de özel eğitimin amacı, kapsamı, dayanak ve tanımları, temel ilkeleri, eğitsel değerlendirme ve tanılama, eğitim planı, yönlendirme, yerleştirme, izleme ve bu konularda görevli kurum ve kişiler ile görevleri belirtilerek, uygulama esasları açıkça belirtilmiştir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Türkiye’de özel eğitim hizmetlerinin en az kısıtlayıcı ortamlar ilkesi çerçevesinde, hangi eğitim ortamlarında gerçekleştirileceği belirtilmiştir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine göre kaynaştırma eğitimde, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin genel eğitim sınıflarında eğitim görmeleri kabul edilmiştir. Bu öğrencilerin destek eğitim almaları için de gerek duyulan düzenlemelerin yapılması gerektiği belirtilmiştir. Destek eğitim odalarında, özel eğitim öğretmenleri ya da uzmanlar tarafından bireysel veya grup olarak destek hizmetler sağlanır. Bu hizmetler, öğrencilerin duymuş oldukları gereksinimlerine göre okuma, yazma ve matematik gibi akademik becerilerde olabileceği gibi konuşma terapisi ve psikolojik hizmetler gibi ilgili hizmet alanlarında da olabilmektedir. İlgili yönetmelikte ayrıca tam zamanlı ve yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi uygulamalarına da yer verildiği görülmektedir. Yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi uygulamasında, özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler sadece bazı dersler ve etkinliklerde genel eğitim sınıflarında eğitim görmektedirler (Eripek, 2012).

Kaynaştırma eğitimi uygulamalarıyla ilgili olarak, etkili öğretim uygulamaları, özel gereksinime ihtiyaç duyan öğrenciler kadar diğer öğrencilerin de okul başarılarının artmasında önemli rol oynamakta; bundan dolayı kaynaştırma öğrencileri veya normal gelişim gösteren diğer öğrencilerin, sunulan öğretimden en iyi bir şekilde faydalanmalarını sağlayacak tedbirlerin alınması ve çeşitli düzenlemelerin yapılması gerektiği savunulmaktadır. Ancak tüm tedbir ve düzenlemelere karşın, bazı kaynaştırma öğrencileri için bireysel tedbirler alınması ve

bazı düzenlemeler yapılması gerekebilir. Kaynaştırma öğrencileri için yapılan bu ek tedbir ve düzenlemelere öğretimsel uyarlama denir (Batu ve Kırcaali-İftar, 2005).

Okulöncesi, ilkokul ve branş dersleri ile ilgili kaynaştırma uygulamasına ilişkin çalışmalarına rastlanmıştır (Vural, 2008; Battal, 2007; Kaya, 2003; Nizamoğlu, 2006; Önder, 2007). Yapılan araştırmalarda daha çok kaynaştırma eğitiminin uygulanmasına yönelik çalışmalara yer verilirken öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasında yaptıkları öğretimsel uyarlamaları inceleyen araştırmalara pek rastlanmamıştır. Tüm bu bilgiler doğrultusunda; ortaokulda kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin öğretim uyarlamalarına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi bu araştırmanın problemi oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin öğretim uyarlamalarına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesinde öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır.

Araştırmanın alt amaçları ise;

- 1) Öğretim ortamının düzenlenmesinde kaynaştırma öğrencisi için ne tür uyarlamalar yapmaktadırlar?
- 2) Türkçe programında belirtilen amaçları sınıfında bulunan kaynaştırma öğrencisine nasıl uyarlamaktadırlar?
- 3) Öğretimin sunumunda kullandıkları materyalleri kaynaştırma öğrencisine nasıl uyarlamaktadırlar?
- 4) Öğretim içeriğinin hazırlanmasında kaynaştırma öğrencisi için ne tür uyarlamalar yapmaktadırlar?
- 5) Öğretim içeriğinin sunumunda kaynaştırma öğrencisi için ne tür uyarlamalar yapmaktadırlar?
- 6) Öğretimin değerlendirilmesinde kaynaştırma öğrencisi için ne tür uyarlamalar yapmaktadırlar?
- 7) Öğretim programının uyarlanmasında ne tür zorluklarla karşılaşmaktadırlar?
 - a) Karşılaşılan zorlukları aşmak için neler yapmaktadırlar?

8) Kaynaştırma öğrencisi için öğretimin uyarlanmasına ilişkin ne tür destekler alınmaktadır?

9) Öğretim uyarlamalarına ilişkin öğretmen görüş ve önerileri nelerdir?
şeklinde belirlenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Özel eğitime gereksinim duyan kaynaştırma öğrencileri, toplum içerisinde hep geri planda tutulmuştur. Bu durumu aşmanın en önemli yolu kaynaştırma eğitime tabi tutulan bu öğrencilerimizin eğitime önem vermekten geçmektedir. Geri planda kalan bu öğrenciler daha hassas ve duygusal olmaktadırlar. Bazı aileler çocuklarının bu durumunu kabullenmemektedir, işte bu noktada öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Kaynaştırma öğrencilerinin de birer işlenmesi gereken cevher olarak değerlendirip eğitim ve öğretimin kalitesini yükseltmek gerekmektedir.

Özel eğitime muhtaç bireylerin kendi akranlarıyla aynı kurumda eğitim almalarının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu faydanın elde edilebilmesi içinse kaynaştırma sınıfında görev alan öğretmenlere görevler düşmektedir. Kaynaştırma eğitimi başarıyla sonuçlandırılması için öğretmenler gerekli yeterliliğe sahip olmalıdır. Eğitim kurumlarında yer alan öğretmenlerimiz tanılama, yönlendirme ve eğitiminde etkin olarak rol almaktadır. Ayrıca kaynaştırma sınıfında görev alan öğretmenlerin özel eğitime muhtaç bireye olan yaklaşımları da öğrencilere, çevreye ve ailesine karşı bir örnek teşkil edecektir (Battal, 2007).

Türkiye’de özel gereksinim duyan nüfusun genel nüfus içinde %12,29’luk bir orana sahip olduğu düşünüldüğünde 34 kişilik sınıfta 3 kişinin özel eğitime muhtaç olduğu düşünülebilir (TÜİK, 2002). Bu durum ise her öğretmenin sınıf ortamında, özel eğitime gereksinim duyan en az birkaç öğrenci ile karşılaşabileceği manasına gelmektedir. Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin özel bir eğitim programına tabii tutulması gerektiği düşünüldüğünde ise öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterliliklere sahip olması gerekmektedir (Battal, 2007). Kaynaştırma eğitimi uygulamasında başarının artırılması için özel eğitime muhtaç öğrenciye veya öğretmene destek eğitiminin sağlanması, kaynaştırma öğrencisi için uyarlamaların yapılması gerektiği unutulmamalıdır (Önder, 2007). Yasalarda belirtilen zorunlu eğitimin gereği olarak normal gelişim gösteren akranları gibi özel eğitime gereksinim

duyan öğrenciler de toplumsal görev ve sorumluklarını eğitimlerine devam ederek yapmak zorundadırlar.

Yalnızca fiziksel olarak aynı eğitim ortamında bulunma ile kaynaştırma uygulamasında başarılı olunmayacağı kabul edilmesine rağmen kaynaştırma uygulamasında nelerin, ne kadar süre ile ve nasıl yapılması gerektiği yeterince bilinmeyen bir sorundur. Alan yazını incelediğimizde etkili bir kaynaştırma uygulaması için yapılması gerekenlere ilişkin pek çok araştırma (Kırcaali-İftar, 1992; Uysal, 1995; Diken, 1998; Batu, 1998; Sucuoğlu, Ünsal ve Özokçu, 2004; Gözün ve Yıkılmış, 2004) bulunmasına rağmen kaynaştırma uygulamasında yapılan öğretimsel uyarlamaları inceleyen araştırmaların çok az olduğu görülmektedir.

Türkçe öğretimi bireyin temel gereksinim duyduğu becerilerden biri olup öğrencilerin kazandıkları bilgi ve becerilerle, günlük hayatlarında pek çok görevi yerine getirmelerini sağlayacaktır. Türkçe öğretimi yalnızca akademik bir beceri olarak görülmemeli aynı zamanda bireyin duygu ve düşüncelerini ifade etmesini sağlamak, gazete ve dergi okumak, televizyondan, internetten, radyodan faydalanmak, çalışma hayatlarının gereklerini yerine getirmek gibi temel ihtiyaçları da kapsadığı göz ardı edilmemelidir (Öz, 2001).

Anadili eğitimi bir bireyin yaşamının temelini oluşturmaktadır. Anadilimiz olan Türkçe derslerinde öğrencilerin dil becerilerinin daha fazla artırılmasına gerek vardır. Böylece Türkçe derslerinin planlanmış, donanımlı bir mekânda, öğrenci davranışları olumlu ve istenilen şekilde gelişmesi için doğru bir şekilde uyarlanması gerekmektedir. Türkçe öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarında yapılan öğretimsel uyarlamalar hakkında görüşlerinin belirlenmesinin etkili bir Türkçe öğretimi için önemli olacağına inanılmaktadır.

1.4. Varsayımlar

Örneklem grubundaki Türkçe öğretmenleri kendileriyle yapılan görüşmelerde sorulara objektif bir biçimde cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 1) Zaman açısından 2016-2017 Eğitim - Öğretim yılı ile sınırlıdır.

- 2) Araştırmanın örnekleme Konya il ve ilçelerinde ortaokullarda görev yapan 31 Türkçe öğretmeni ile sınırlıdır.
- 3) Araştırma, açık uçlu sorulardan oluşan anket formunda yer alan değişkenlerle sınırlıdır.
- 4) Çalışma öğretmenlerin anket formunda yer alan açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

Bu nedenle araştırma sonuçları bu sınırlılıklar içerisinde yorumlanmalıdır.

1.6. Tanımlar

Özel Eğitim: Bedensel, duygusal, iletişimsel, zihinsel ve sosyal gelişimlerdeki özelliklerinden dolayı akranlarından farklılık gösteren bireylere sunulan, bireyin bağımsız yaşama olanağını arttırıp onun topluma katılmasını sağlayan planlı olarak yapılan eğitim hizmetidir (Enç, Çağlar ve Özsoy, 1987; Kırcaali-İftar, 1998; Ataman,2003).

Kaynaştırma: Eğitim alması gereken özel gereksinime ihtiyaç duyan bireylerin, kendilerine uygun olan eğitim ve öğretim desteğini alarak, akranlarıyla normal eğitim ortamlarında ve eşit şartlarda eğitim almalarıdır (Kırcaali-İftar, 1992; Osborne ve Dimattia, 1994; Akt. Güzel,2014).

Türkçe Öğretimi: Öğrencilerin yaşamları süresince kullanabilecekleri sözlü iletişim, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmalarıdır. Ayrıca kazanılan bu beceriler sayesinde kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmeleri, etkili iletişim kurmaları, Türkçe sevgisiyle, isteyerek okuma ve yazma alışkanlığı kazanmalarını sağlayacak bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlüktür (MEB, 2015).

Öğretimsel Uyarılma: Akranlarından farklı eğitim gereksinimleri olan öğrencilerin öğretim ortamı içinde gerçekleştirilen faaliyetlere katılımını arttırmak için çeşitli düzenlemelerin ve değişikliklerin yapılması süreci olarak ifade edilir (Kargın, 2006; Aral, 2011).

BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

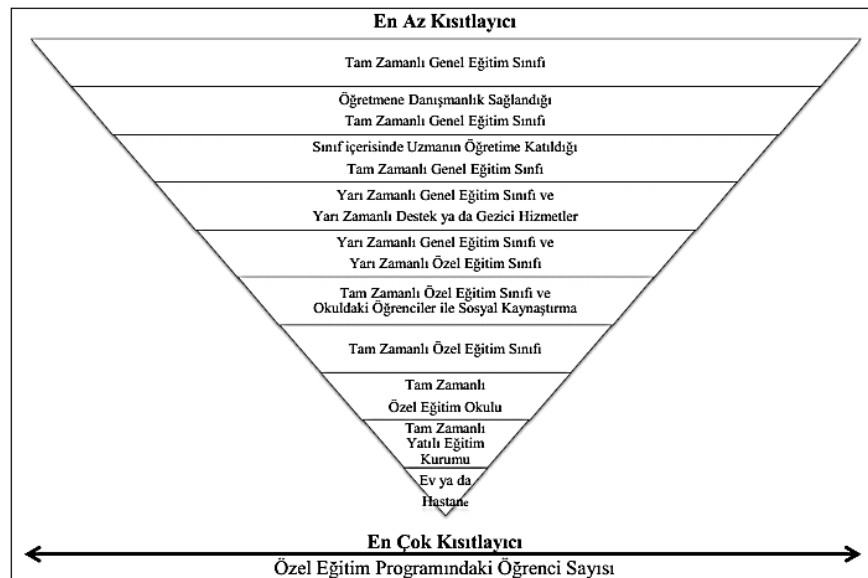
Bu bölümde araştırmanın kuramsal boyutu ve konu ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. En Az Kısıtlayıcı Ortamlar

Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin genel eğitim sınıflarında eğitilmelerinin temelinde en az kısıtlayıcı eğitim ortamı kavramı yer almaktadır (Eripek, 2012).

En az kısıtlayıcı eğitim ortamı: özel eğitime gereksinim duyan bireyin; toplumla bütünlük oluşturmaya yönelik sosyal, öz bakım, dil ve iletişim alanlarındaki davranışlar ile bireyin seviyesine uygun akademik ve mesleki bilgi ve becerileri elde etmesini sağlamak amacıyla destek eğitim hizmetlerinin verildiği ve yetersizliği olmayan akranlarıyla mümkün olduğunca bir arada eğitim almasını sağlayan eğitim ortamı olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2006).

En az kısıtlayıcı eğitim ortamında öğrencilerin en üst düzeyde başarı göstermeleri beklenmektedir. Şekil 1’de özel eğitime gereksinimi olan öğrencilerin görebilecekleri eğitim ortamları en az kısıtlayıcı olandan en çok kısıtlayıcı olana doğru sıralanmıştır.

Şekil 1. En Az Kısıtlayıcı Eğitim Ortamları

Kaynak: Lewis ve Doorlag (2003)

2.2. Kaynaştırma Eğitimi

Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin akranlarıyla aynı ortamda eğitim almaları anlamına gelen kaynaştırma eğitimi ile ilgili çeşitli tanımlamalara rastlanılmıştır. Kaynaştırma eğitimi; özel eğitime gereksinim duyan bireylerin akranları ile aynı ortamda eğitim almalarını sağlamak ve özel gereksinime ihtiyaç duyan bireylere beceriler kazandırılmasını amaçlamaktadır (Battal, 2007).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde ise kaynaştırma eğitimi; özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri ile beraber yetersizliği bulunmayan diğer akranları ile birlikte resmî veya özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında devam ettirmeleri esasına dayalı özel eğitim uygulamaları şeklinde tanımlamaktadır (MEB, 2006).

Kaynaştırma eğitimi, özellikleri uygun olan engelli bireylere eğitim programı çerçevesinde, engelli olmayan yaşlılarıyla aynı ortamda eğitim almasının sağlanmasıdır. Kaynaştırma özel eğitime muhtaç bireylerin eğitim kurumlarına yerleştirilmesinden ziyade, öğrencinin gereksinimlerinin karşılanacağı ve eğitim ortamının düzenlenmesine olarak görülmesi daha doğru olacaktır. Kaynaştırma eğitimi özel eğitime muhtaç çocuğun sosyal ve bilişsel gelişimine, dolayısıyla gelecekteki yaşama hazırlanmasında katkı sağlaması beklenmektedir (Yıkıncı, Çiftçi ve Akbaba Altun, 2002).

Yapılan tanımlarda da ifade edildiği gibi kaynaştırma eğitiminin temelinde özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin normal gelişim gösteren akranlarıyla aynı ortamda eğitim almalarının sağlanması ile birlikte, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere ve bu öğrencilerin eğitimini yapan öğretmene eğitim süresince destekleyici özel eğitim hizmetlerinin sağlanması olarak belirtilmektedir. Ancak kaynaştırma eğitimi, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin özel eğitimden hiçbir destek almadan normal gelişim gösteren akranlarıyla aynı ortamda eğitim görmeleri değildir. Aksine, genel eğitim sınıfında bulunan özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin eğitimlerinin özel eğitim desteği ile birlikte sürdürmesidir (Sucuoğlu ve Kargın, 2006).

2.3. Kaynaştırma Eğitimi Uygulamaları

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği incelendiğinde kaynaştırma eğitimi uygulamaları “Yarı Zamanlı ve Tam Zamanlı Kaynaştırma Uygulamaları” olarak iki bölümde ele alınmıştır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2005).

2.3.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma

Tam zamanlı kaynaştırma, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin normal gelişim gösteren diğer akranları ile beraber yaygın eğitim kuramlarında aynı sınıflarda ve normal sınıf öğretmenleriyle eğitim gördükleri bir eğitimidir. Tam zamanlı kaynaştırma eğitiminde önemli olan özel gereksinimli öğrencilerin tam gün boyunca normal gelişim akranları ile eğitim almasından yanadır. Özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçları ve yeterlilikleri doğrultusunda eğitim ve öğretim hazırlanmakta ve uygulanmaktadır (Aral, 2011).

Tam zamanlı kaynaştırma, eğitimin her basamağında uygulanabilmektedir. Eğitim boyunca öğrenciler için gerekli olan öğretim materyalleri ve destek eğitim hizmetleri sağlanır. Eğitim veren öğretmen öğrencilerin eğitim ortamı içindeki tüm ihtiyaçlarını karşılamada sorumludur (MEB, 2010). Özel gereksinimli öğrencilerin tam zamanlı kaynaştırma eğitiminden yararlanabilmeleri için uygun özelliklere sahip olmaları gerekmektedir.

2.3.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma

Özel gereksinimli öğrencinin başarılı olabileceği derslerde normal akranlarıyla birlikte eğitim aldığı bir uygulamadır. Yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi sık yapılan bir uygulama değildir. Yarı zamanlı uygulama doğru uygulandığı takdirde kaynaştırma öğrencisine akademik ve sosyal yararlar sağlanabilmektedir (Batu ve Kırcaali-İftar, 2005).

Yarı zamanlı kaynaştırma uygulaması okul içinde oluşturulan Özel Eğitim Sınıflarındaki öğrencilerin bazı derslerde, normal sınıflarda akranlarıyla birlikte eğitimlerini sürdürmelerine dayalı uygulamadır. Öğrenciler bazı derslerini özel eğitim sınıflarında görürken bazı derslerini normal sınıflarda sürdürerek yetersizliği olmayan yaşlıları ile sosyal bütünleşmeleri sağlanır (Aydın, 2009).

2.4. Kaynaştırma Eğitiminin Amacı

Kaynaştırma eğitimi, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin ders öğretmeni ve özel eğitim öğretmeninin sorumluluğu altında, normal gelişim gösteren akranları ile uyum içerisinde olması olarak tanımlanmaktadır. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin normal gelişim gösteren akranlarıyla kaynaştırılması giderek artmaktadır (Özdemir, 2010).

Kaynaştırma eğitiminin amacı, kaynaştırma öğrencilerinin genel eğitim ortamlarının aktif bir üyesi yaparak genel ve özel eğitimi ayıran sınırları yıkmaktır (Chopra, 2008).

2.5. Kaynaştırma Eğitiminin Tarihi Gelişimi

1950’li yıllarının başında ABD’de, çocukları özel eğitim okullarında eğitim alan ebeveynler bir araya gelerek çocuklarına imkân verilince öğrenebildiklerini savunmuşlardır. Aileler, çocuklarının normal sınıflarda eğitim gören akranları ile birlikte eğitim görmelerini istemişler ve bu amaçlarını gerçekleştirmek için gönüllü kuruluşlar oluşturmuşlardır. Çocuklarının eğitimde fırsat eşitliği hakkını elde etmek için çalışmışlardır. 1960’lı yıllarda ise eğitimciler farklı türde yetersizliği olan çocukların normal gelişim gösteren akranlarıyla eğitim almaları gerektiğini düşünmeye başlamışlardır. 1960’lı yıllarda kaynaştırma eğitimi, tüm çocukların eşit düzeyde eğitim imkânlarından faydalanması görüşünden ortaya çıkan bir düşünme biçimi olarak başlanmış ve sonucunda, özel gereksinime ihtiyaç duyan çocuklar normal sınıflara yerleştirilmeye başlanmıştır (Kırcaali-İftar ve Batu, 2005).

2.5.1. Dünya’da Kaynaştırma Eğitimi ve Tarihçesi

1960 yılından sonra özel okul/sınıfların uygulamada bazı sorunlara yol açmasından dolayı sınırlı da olsa kaynaştırma eğitime yönelik çalışmalar başlanmıştır. Kaynaştırma eğitiminde, 1960 yılından günümüze geldikçe oldukça önemli gelişmeler yaşanmıştır (Sucuoğlu ve Kargın, 2006).

ABD’de 1970’li yıllarda özel eğitime gereksinim duyan çocukları bulunan aileler, özel gereksinimli çocuklarının okullarından dolayı etiketlenmelerine ilişkin protesto yapmaları ve genel kamu okullarında eğitim alma hakkı olduğu talebiyle mahkemelere başvurmaya başlamalarından sonra kaynaştırma eğitime dair ilk yasal mevzuat meydana getirilmiştir. 1975 yılında bütün özel gereksinimli bireyler için Eğitim Yasası (PL.94)-142) ve özel gereksinimli öğrencilere verilen hizmetin tek

elden yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Bu yasa ile en az kısıtlayıcı olan ortam fikrinin önemi kazanılmaya başlanmıştır. Kamu okullarının bütün özel gereksinimli öğrencilere eğitim verebilecek şekilde olması, ayrımcılık içermeyen bir değerlendirme aşaması, bireyselleştirilmiş eğitim, aile işbirliği ve uygun eğitim yöntemlerini içeren temel esaslar da bu yasa da bulunmaktadır (Turnbull ve Diğerleri, 2004; Akt. Sart ve Diğerleri, 2004).

Özel gereksinimli çocukların ayrı eğitim ortamlarında eğitimine yönelik çeşitli eleştiriler ve açılan davalar sonucunda 1970’li yıllardan itibaren kaynaştırma eğitimi uygulamaları birçok ülkenin yasasında yer almaya başlamıştır. İtalya’da 1971’de, İngiltere’de 1974’te, Amerika ve Fransa’da 1975’te, Norveç’te ise 1976 yılında yürürlüğe giren yasalar ile birlikte, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin genel eğitim sınıflarında normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri kabul edilmiştir. Kaynaştırma eğitimi, 1975 yılında Amerika’da Eğitim Yasası’nın kabul edilmesiyle diğer ülkelerde de hızlı bir biçimde kabul göremeye başlamıştır (Eripek, 2012; Gök, 2009).

1980’li yıllarının sonu ve 1990’lı yıllar süresince bazı özel eğitimciler daha derin bir düşünce sunarak, bireylerin ne tür ve ne seviye de yetersizliği olursa olsun, toplumdan soyutlanmadan, genel eğitim sınıflarında ‘tam zamanlı kaynaştırma’ eğitimi almaları gerektiğini ifade ettiğini savunmuşlardır. Özel eğitimcilerin dışındaki çoğu eğitimci bu düşünceye kuşkuyla karşı çıksalar da, zamanla günümüzde bu eğitim şekli kabul edilerek uygulanmaya başlanmıştır (Bowe, 2005).

2.5.2. Türkiye’de Kaynaştırma Eğitimi ve Tarihçesi

Türkiye’de özel eğitimden söz edildiğinde, sık olarak kullanılan kavramlardan biri de kaynaştırma eğitimidir. Kaynaştırma eğitimi, Amerika Birleşik Devletlerinde 1975 yılında kabul edilen Tüm Engelliler İçin Eğitim Yasasından sonra diğer ülkelerde de kısa zamanda yasal mevzuatlar kabul edilmiştir. Türkiye’de 1983 yılında 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ile kaynaştırma eğitimi uygulaması yasal olarak kabul edilmiştir (Batu ve Kırcaali-İftar, 2006).

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de farklı ilgi ve ihtiyaçlara sahip öğrenciler, kaynaştırma eğitimi alarak kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir düzeye ulaşmaları amaçlanmaktadır. Kaynaştırma eğitiminin amacı, bireyi normal gelişim gösteren bir birey yapmak değil, bireyin ilgi ve yeteneklerini en iyi biçimde

kullanabilmesini sağlamak ve toplumla birlikte yaşamını sürdürebilmesini kolaylaştırmaktır (Topçu ve Katılmış, 2013).

Türkiye’de özel eğitim hizmetleri, 1950-1980 yılları arasında İlköğretim Genel Müdürlüğü çatısında yürütülmüş olup 1980 yılında Özel Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1982 yılında Özel Eğitim ve Rehberlik Daire Başkanlığı adıyla ayrı bir birim haline getirilmiştir. 1992 yılında ise artan ihtiyaçların karşılanabilmesi için Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü şeklinde tekrar yapılandırılmıştır. 1997 yılından itibaren özel gereksinimli bireylere yönelik hizmet vermek üzere Başbakanlığa bağlı Özürlüler İdaresi Başkanlığı kurulmuştur. Bu yıldan itibaren her geçen yıl özel eğitime verilen önem giderek artmıştır (Aral ve Gürsoy, 2009; Sucuoğlu ve Kargın, 2006).

2011 yılında Milli Eğitim Bakanlığı teşkilatının yeniden yapılandırılmasından sonra, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü çatısı altında Özel Eğitim ve Kaynaştırma Daire Başkanlığı kurularak kaynaştırma eğitimi ile ilgili çalışmalar yürütülmeye başlanmıştır. Özel Eğitim ve Kaynaştırma Daire Başkanlığı, özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili hizmetlerin sunulması ve bu eğitim türlerinin vasıflarının artırılması gibi görevleri yürütmektedir (MEB, 2011).

2.5.3. İlgili Araştırmalar

Nizamoğlu (2006) tarafından “Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterlikleri” adlı araştırmaya 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında Bolu ilinin merkezinde bulunan 10 resmi ilköğretim okulunda görev yapmakta olan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 12 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yeterliliklerini belirlemek için ‘Kaynaştırma Becerilerini Öz Değerlendirme Aracı’ kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, sınıf öğretmenleri kaynaştırma uygulamalarında destek hizmet olarak sadece rehber öğretmenlerinden yararlandıklarını başka uzmanlarla yeteri kadar bilgi alışverişinde olmadıklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenleri yetersizliği olan öğrencilerin özel gereksinimlerini ve işlevde bulunma düzeylerinin belirlemeye yönelik olarak sınırlı çalışmalar yaptıkları ve sistemli bir çalışma içerisinde olmadıklarını kendi yöntemlerine göre

amaçlar belirledikleri, öğrencilerin etkileşimlerini kolaylaştırmak için yöntem ve tekniklerde planlamalar yapmadıkları sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir.

Vural (2008) tarafından yapılan “Kaynaştırma Sınıfı Öğretmenlerinin Öğretimin Uyarlanmasına İlişkin Yaptıkları Çalışmaların Belirlenmesi” adlı araştırmaya Erzurum ili merkez ilköğretim okullarında görevli 8 kaynaştırma sınıfı öğretmeni katılmıştır. Araştırmada kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin öğretimin uyarlanmasına ilişkin işe uyarlama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirtilmiştir. Öğretmenlerin yeterli destek eğitim hizmeti alamadıkları ve bu konuyla ilgili öğretmenlerin okul idarecileri ve ailelerin yeterli bilgiye sahip olamadıklarını belirtmişlerdir.

Güleryüz (2014) tarafından sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesine ilişkin yapılan araştırmada “Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği” adlı tutum ölçeği kullanılmıştır. 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında Zonguldak ili Alaplı ve Ereğli ilçelerinde görev yapmakta olan 200 sınıf öğretmeni ile Bülent Ecevit Üniversitesinde eğitim görmekte olan 195 sınıf öğretmeni adayının kaynaştırma eğitime karşı olan görüşlerinin belirlemek için uygulanan anket sonuçlarını içermektedir. Araştırma nitel ve nicel araştırma yöntemi olan karma yöntem kullanılmıştır. Nitel verilerin toplanması için araştırmacı tarafından geliştirilen odak grup görüşme formu kullanılmıştır. Nitel verilerin analizi sonucunda sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi gerekli gördüğü ve kaynaştırma eğitiminin günümüzde uygulamalarına karşı olumsuz görüşleri olduğu belirlenmiştir. Nicel kısmında ise Antonak ve Larivee (1995) tarafından geliştirilen, Kırcaali-İftar (1996) tarafından Türkçe’ye uyarlanan ‘Kaynaştırma İlişkin Görüşler Ölçeği’ kullanılmıştır. Nicel verilerin analizi sonucunda ise; sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime olan görüşleri arasında bir farka rastlanmadığı belirtilmiştir.

Cankaya ve Korkmaz (2012) tarafından yapılan “İlköğretim I. Kademedeki Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı araştırmaya 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılında Konya il ve ilçelerinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapmakta olan ve sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 200 sınıf öğretmeni katılmıştır. Çalışmada araştırmacılar tarafından veri toplama aracı olarak ‘Kaynaştırma Eğitimi

Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşlerini Değerlendirme Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenleri kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin tutumlarının olumlu olduklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasında karşılaştıkları önemli sorunlar; sınıfların kalabalık olması, sınıflarda birden fazla kaynaştırma öğrencisinin olması ve eğitimde kullanılacak materyallerin az olması olarak belirtilmiştir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile kendilerine sorumluluklar yüklenildiği ve sınıf yönetiminde zorlandıkları belirtilmiştir.

Babaoğlu ve Yılmaz (2010) tarafından yapılan “Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterlikleri” adlı araştırmaya Burdur ilinin merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapmakta olan 40 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, sınıf öğretmenlerinin çoğunun kaynaştırma eğitimiyle ilgili yeterli eğitim almadıkları ve kaynaştırma konusunda kendilerini yetersiz gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Battal (2007) tarafından “Sınıf Öğretmenleri ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlilikleri” adlı araştırmaya 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılında Uşak ilindeki 23 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan 285 sınıf öğretmeni ve 104 branş öğretmeni katılmıştır. Araştırma katılımcıların kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterliklerinin “iyi” derecede olduğu belirtilmiştir. Araştırma sonucunda; sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime muhtaç öğrencileri tanıma konusunda ve uygulamada değerlendirme alanlarında da kendilerinin yeterli oldukları tespit edildiği belirtilmiştir.

Saraç ve Çolak (2011) tarafından yapılan “Kaynaştırma Uygulamaları Sürecinde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüş ve Önerileri” adlı araştırmada yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya 2010-2011 Eğitim öğretim yılında İstanbul ili Maltepe ilçesinde bulunan 5 ilköğretim okulunda görev yapan 19 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonucunda, görüşme yapılan öğretmenler, öğrencilerinin başarılarını değerlendirmeye yönelik uygun yöntem, teknik ve araç hazırlama ve kullanmakta yeterli bilgi ve deneyime sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Yapılan bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin öğretim etkinlikleri sırasında yaşadıkları sorunlara ilişkin en sık

yaşanan sorunun kaynaştırma öğrencisi ile bire bir ilgilenmek ve zaman ayırmak olduğu belirtilmiştir.

Kargın, Güldenöglü ve Şahin (2010) tarafından yapılan “Genel Eğitim Sınıflarındaki Özel Gereksinimli Öğrenciler için Yapılması Gereken Uyarlamalara İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı araştırmada “Kaynaştırmaya İlişkin Düzenlemeler Ölçeği (KİDO)” kullanılmıştır. Araştırmaya 2008-2009 Eğitim-Öğretim yılında Ankara ilinde görev yapmakta olan 126 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu gerek öğretim sürecine ilişkin uyarlamaları gerekse fiziksel düzenlemeleri önemli olarak düşündüklerini belirtmekle birlikte, fiziksel düzenlemeler daha büyük bir oranda yer verdiği belirtilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin, kaynaştırma sınıflarında eğitim alan özel gereksinimli öğrencilere sağlanması gereken destek, özel eğitim hizmetleri kapsamında yapılması gereken düzenlemeler ve bunların öğrencilere sunulması konularında sınırlı bilgiye sahip olduklarının tespit edildiği belirtilmiştir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri toplama teknikleri, veri toplama aracının hazırlanması ve uygulanması, katılımcı bilgileri, araştırma süreci ve uygulanma ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında yürütülen çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden özel durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışmaları bir konu ya da durum üzerinde daha geniş ve derinlemesine bilgi toplama fırsatı vermektedir (Büyüköztürk ve Diğerleri, 2012). Bu çalışmada Konya il ve ilçe okullarındaki Türkçe öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili öğretim uyarlanmasına ilişkin görüş ve önerileri durum çalışması olarak incelenmiştir.

3.2. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan öğretmen anket formları kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda en yaygın veri toplama yöntemi olarak kullanılan anket tekniği, geniş kesimlere ulaşmaya ve çok sayıda bilgi elde etmeye imkân tanıyan, araştırmacılara zaman açısından tasarrufu sağlayan sistemli bir veri toplama tekniğidir (Balcı, 1997; Baş, 2001; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Anket soruları, yanıt seçeneklerine göre kapalı uçlu ve açık uçlu olmak üzere ikiye ayrılır. Kapalı uçlu sorular, yanıtlayıcının kendisine sunulan yanıt seçenekleri arasından en uygun olanını seçip işaretlemesini gerektiren bir soru türüdür. Açık uçlu sorular ise bireylere bir sınırlama getirmeden yanıt verme imkânı sağlayan ve genellikle yapılandırılmamış bir soru türü olarak tanımlanmaktadır. Açık uçlu soru türünde, araştırılan konu ile ilgili sorulara yer verilir ve verilecek yanıtlar için herhangi bir öngöründe bulunulmadığı gibi olası yanıtlar anket kâğıdı üzerinde yer almaz. Bireylere özgürce yanıt verme imkânı tanıyan bu sorular, kapalı uçlu sorulara göre daha güdüleyici olduğu belirtilmektedir. Açık uçlu sorular olası yanıtların bilinmediği, daha geniş ve ayrıntılı incelemelerin yapılmasının amaçlandığı ve yanıtlayıcıların kendi yanıtlarını oluşturmalarının istendiği durumlarda tercih edilebilir. Bu tür sorularla araştırmacının beklemediği yanıtları alabilmesi, konu

hakkında daha geniş bilgiye sahip olabilmesi söz konusudur. Açık uçlu sorularla elde edilen verilerin çözümlenebilmesi yanıtların kodlanarak sınıflandırılmasını gerektirir. Yanıtları kodlamanın güçlüğü ve uzun zaman gerektirmesi bu tür soruların sınırlılıkları arasında gösterilmektedir (Creswell, 2005; Balcı, 1997; Aziz, 2011; Büyüköztürk ve Diğerleri, 2012).

3.2.1. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Araştırmada kullanılan açık uçlu sorulardan oluşan anket formu, araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra geçerliliği için ilk olarak özel eğitim alanında üç öğretim üyesi ve alanında uzman devlet okullarında görev yapmış bir özel eğitim öğretmeni tarafından incelenmiştir. Alınan geri bildirimler doğrultusunda tekrar incelenerek anket formuna Türkçe öğretmenlerinin öğretimin uyarlamalarına ilişkin önerilerini almaya yönelik soru eklenmiştir. Anket formu 2 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik bilgiler ikinci bölüm de ise Türkçe öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili öğretim uyarlanmasına ilişkin görüş ve önerilerini belirlemeye yönelik 8 adet açık uçlu anket sorusundan oluşmaktadır. Ayrıca açık uçlu anket formlarında değişik görüş ve önerilere sahip öğretmenlerin düşüncelerini ekleyebileceği kısım da mevcuttur.

3.2.2. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Araştırmanın verileri, açık uçlu anket sorularının araştırmacının kendisi tarafından yüz yüze görüşmeler ile dağıtılması yoluyla toplanmıştır. Çalışmada tarafsız davranılmaya dikkat edilmiştir. Öğretmen anket formu (Ek-1) kaynaştırma öğrencisi bulunan toplam 31 Türkçe öğretmenine uygulanmıştır. Öğretmenlerin açık uçlu sorulardan oluşan anket formunu doldurma süreleri yaklaşık olarak 20-25 dakika sürmüştür.

3.3. Çalışma Grubu

Bu çalışmaya 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında Konya il ve ilçelerindeki ortaokullarda görev yapan ve sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan toplam 31 Türkçe öğretmeni katılmıştır. Çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden kartopu zincirleme örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Kartopu zincirleme örnekleme yöntemi problem hakkında geniş bilgi kaynağı olarak kullanılabilecek kişi ya da durumların tespitinde etkili bir yöntemdir. Bu yöntemin süreci *“Bu konuyla ilgili en çok bilgi sahibi kimler olabilir? Kim veya kimlerle görüşmemi tavsiye edersiniz?”*

sorularıyla başlayıp süreç ilerledikçe ulaşılan isimler veya durumlar kartopu gibi büyümeye devam eder (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Öğretmenleri belirlerken en az bir kaynaştırma öğrencisi olmasına dikkat edilmiştir. Katılımcıların tamamı devlet okullarında görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırma etiği doğrultusunda katılımcıların isimleri kullanılmamıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplar çalışmanın çeşitli yerlerinde anılacak olması nedeniyle her katılımcı için ayrı bir kod belirlenmiştir. Bu kodlama ve görüşme sürelerine ilişkin tablo aşağıda belirtildiği şekildedir.

Tablo 1.

Katılımcı Kod Listesi

Kod	Görüşme Formu Numarası	Görüşme Süresi
Ö1	1.	25 Dk.
Ö2	2.	22 Dk.
Ö3	3.	25 Dk.
Ö4	4.	18 Dk.
Ö5	5.	28 Dk.
Ö6	6.	25 Dk.
Ö7	7.	31 Dk.
Ö8	8.	33 Dk.
Ö9	9.	27 Dk.
Ö10	10.	23 Dk.
Ö11	11.	31 Dk.
Ö12	12.	38 Dk.
Ö13	13.	32 Dk.
Ö14	14.	25 Dk.
Ö15	15.	21 Dk.
Ö16	16.	30 Dk.
Ö17	17.	27 Dk.
Ö18	18.	28 Dk.
Ö19	19.	30 Dk.
Ö20	20.	23 Dk.
Ö21	21.	27 Dk.
Ö22	22.	34 Dk.
Ö23	23.	26 Dk.
Ö24	24.	24 Dk.
Ö25	25.	24 Dk.
Ö26	26.	30 Dk.
Ö27	27.	23 Dk.
Ö28	28.	26 Dk.
Ö29	29.	25 Dk.
Ö30	30.	27 Dk.
Ö31	31.	19 Dk.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, mezun olduğu lisans programı, mesleki çalışma süresi, öğrenim durumu, özel eğitim ile ilgili hizmet içi eğitim alıp almadığı ile ilgili durumları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Katılımcıların Demografik Bilgilerinin Dağılımı

Cinsiyet	Kadın	18
	Erkek	13
Yaş	22-25	3
	26-30	5
	31-35	11
	36-45	9
	46 ve Üzeri	3
Mesleki Deneyim (Yıl)	1-5	7
	6-10	7
	11-15	8
	16-20	6
	20 ve Üzeri	3
Kaç Yıldır Kaynaştırma Öğrencisi İle Çalıştığı	1-3	21
	4-6	8
	6 ve Üzeri	2
Hizmet İçi Eğitim Durumu	Katıldım	11
	Katılmadım	20
Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakültesi	27
	Fen-Edebiyat Fakültesi	2
	Lisansüstü	2
	Diğer	0
Ailesinde ya da Yakın Çevresinde Engelli Var mı?	Var	11
	Yok	20

Araştırmaya katılanlardan 13'ünün (%42) erkek ve 18'inin (%58) kadın olduğu belirlenirken bu katılımcıların 3 (%10) kişinin 22-25 yaş grubu, 5 (%16) kişinin 26-30 yaş grubu, 11 (%35) kişinin 31-35 yaş grubu, 9 (%29) kişinin 36-45 yaş grubu ve 3 (%10) kişinin 46 ve üstü yaş grubunda olduğu görülmektedir. Mesleki kıdemlerine bakıldığında, 7'sinin (%23) 1-5 yıl arası, 7'sinin (%23), 6-10 yıl arası, 8'inin (%25), 11-15 yıl arası, 6'sının (%19), 16-20 yıl arası, 3'ünün (%10) ise 20 yıl ve üstü bir mesleki kıdeme sahip oldukları belirlenmiştir. Katılımcıların kaynaştırma öğrencileriyle çalışma sürelerine bakıldığında ise 21'inin (%68), 1-3 yıl, 8'inin (%6), 4-6 yıl, 2'sinin (%6), 6 ve üzeri yıl kaynaştırma öğrencileriyle çalıştıkları görülmektedir.

Öğrenim durumları incelendiğinde 27 (%86) kişinin Eğitim Fakültesi, 2 (%7) kişinin Fen-Edebiyat Fakültesi ve 2 (%7) kişinin de lisansüstü (Yüksek Lisans, Doktora) mezunu olduğu, 11 (%35) kişinin daha önce özel eğitim ile ilgili hizmet içi eğitime katıldığı, 20 (%65) kişinin ise katılmadığı ortaya çıkmıştır.

Ayrıca, ailesinde ya da yakın çevresinde engelli var mı? Sorusunu 11 (%35) kişinin var, 20 (%65) kişinin ise yok diye yanıtladığı görülmektedir.

3.4. Araştırma Süreci

Katılımcılar bu çalışmanın neden yapıldığı, nerede kullanılacağı, bilgilerin nerede ve nasıl paylaşılacağı konularında bilgilendirilmişlerdir. Açık uçlu sorulardan oluşan anket formu katılımcılara araştırmacı tarafından yüz yüze görüşmeler yapılarak uygulanmıştır. Araştırmanın temel aşamalarının yürütülüşüne ait süreçler aşağıda belirtilmiştir.

1. Alanyazın taraması.
2. Açık uçlu sorulardan oluşan anket formunun hazırlanması.
3. Açık uçlu sorulardan oluşan anket formu hakkında uzman görüşünün alınması.
4. Açık uçlu sorulardan oluşan anket formunun uzman görüşlerine göre yenilenmesi.
5. Pilot uygulama yapılması.
6. Açık uçlu sorulardan oluşan anket formuna son halinin verilmesi.
7. Görüşme planlanması.
8. Görüşmeler yoluyla açık uçlu sorulardan oluşan anket formunun uygulanması.
9. Anket formu dökümlerinin yapılması.
10. Tema ve alt temaların oluşturulması.
11. Verilerin içerik analizi.
12. Raporlaştırma.

3.5. Veri Analizi

Durum çalışmalarında veri toplama tekniklerinden biri de içerik analizidir (Çepni, 2014). İçerik analizi, verileri tanımlar ve verilere ait ayrıntıları ortaya çıkarır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada, Türkçe öğretmenlerinin sorulara verdikleri cevaplar bu araştırmanın verilerini oluşturmuştur. Açık uçlu sorulardan

oluşan anket formundan elde edilen veriler içerik analizi ile kodlama yapılarak, kategoriler belirlenmiştir.

Kategorilerin oluşturulmasında ilk olarak görüşmede kullanılan sorular göz önünde bulundurulmuştur. Örneğin; “Öğretim ortamının düzenlenmesinde kaynaştırma öğrenciniz için ne tür uyarlamalar yapıyorsunuz?” sorusuna gelebilecek cevaplar için “Öğretim Ortamının Düzenlenmesinde Yapılan Uyarlamalar” kategorisi ya da “Türkçe programında belirtilen amaçları kaynaştırma öğrencinize nasıl uyarlıyorsunuz?” sorusuna gelebilecek cevaplar için “Amaçlarda Yapılan Uyarlamalar” kategorisi oluşturulmuştur. Daha sonra sorulara verilen cevapların içinde ayrıca açılması gereken kategoriler belirlenmiş ve kodlanmıştır. Bu aşama da bittikten sonra veri analizi tamamlanmış ve araştırmanın bulgularına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar yorum yapılmadan, tarafsız ve ayrıntılı bir biçimde bulgular kısmında sunulmuştur.

3.6. Geçerlik-Güvenirlik

Nitel yöntemlerle yapılan araştırmaların geçerlik ve güvenilirlikleriyle ilgili olarak beklenti genellikle inandırıcılık, mantıklılık ve güvenilirliktir. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik, araştırmanın savunulabilir olmasını da sağlayan kavramlar olarak görülmektedir (Johnson ve Christensen, 2014).

Nitel araştırmalarda geçerliğin sağlanması için çalışmanın alanyazın çalışmalarıyla örtüşmesi, katılımcı geri bildirimi, dış denetim gibi yöntemler de kullanılmaktadır (Johnson ve Christensen, 2014; Creswell, 1998). Bu bağlamda, açık uçlu sorulardan oluşan anketlerden elde edilen verilerin birbirini destekleyip desteklemediği kontrol edilerek geçerlik arttırılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonunda da çalışmaya hâkim olmayan dış denetleyiciler tarafından tüm veriler gözden geçirilmiş ve tarafsız bir değerlendirme ortaya konmaya çalışılmıştır.

Nitel araştırma verilerinin güvenilirliğini sağlama tekniklerinden biri ham verilerin başka bir kişi tarafından analiz edilmesidir (Lincoln ve Guba, 1985). Yapılan araştırma ile ilgili özel eğitim alanında görev yapan bir öğretim üyesinden açık uçlu anketten oluşan öğretmen görüşlerinin %20'sini bağımsız bir şekilde kodlaması istenmiştir. Öğretim üyesinin analiz edeceği açık uçlu sorulardan oluşan anket verileri rastgele bir biçimde seçilmiştir. Araştırmacı ve öğretim üyesinin anket verilerini birbirlerinden bağımsız bir şekilde analiz etmelerinin ardından oluşturulan

kodlamalar karşılaştırılmıştır. Araştırmacı ve öğretim üyesinin belirlediği kodlamalar arasındaki farklılıkların ortadan kaldırılması için veriler tekrar incelenerek, çelişen kodlar üzerinde uzlaşmaya varılmıştır. Bu işlemler neticesinde açık uçlu anket verileri için araştırmacı ve öğretim üyesinin yapmış olduğu kodlamalar arasındaki güvenilirlik hesaplanmış ve güvenilirlik % 90 olarak bulunmuştur. Veri analizinin güvenilirliği; “Görüş birliği/(Görüş birliği+Görüş ayrılığı)x100” formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Nitel bir araştırmanın güvenilirliği için kodlamalar arasındaki uyumun en az % 80 olması önerilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Bu duruma göre araştırmacı ve öğretim üyesinin kodlamaları arasındaki güvenilirlik % 80'in üzerinde olduğundan dolayı açık uçlu anket verilerinin analizi için yapılan kodlamaların güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

3.6.1. Pilot Uygulama

Araştırma sorularına son halini verebilmek için ilk olarak özel eğitim alanında üç öğretim üyesi ve alanında uzman olup devlet okullarında görev almış bir özel eğitim öğretmeni tarafından incelenmesi sağlanmıştır. Alınan geri bildirimler doğrultusunda açık uçlu sorulardan oluşan anket formuna Türkçe öğretmenlerinin öğretimin uyarlamalarına ilişkin önerilerini almaya yönelik sorular eklenmiştir. Bu form hazırlanırken konuyla ilgili araştırma bulguları ve mevzuat temel alınmıştır. Öncelikle, araştırmanın ilgili alt problemlerine yönelik olarak açık uçlu, anlaşılır, doğrudan ve yönlendirme içermeyen sorulardan bir soru havuzu oluşturulmuştur. Söz konusu soru havuzundan yola çıkarak, sorular tasarlanıp uygun sıraya konulmuş ve anket formu hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışmalar sonucunda görüşmelerde kullanılmak üzere toplam iki bölüm ve dokuz sorudan oluşan açık uçlu anket formu oluşturulmuştur.

Açık uçlu anket sorularının anlaşılabilirliğinin test edilmesi ve ortalama uygulama süresinin belirlenmesi amacıyla üç öğretmenle pilot görüşme yapılmıştır. Pilot görüşme yapılan bu üç öğretmen araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Deneme uygulaması sonucunda bazı soruların düzeltilmesine karar verilmiştir. Formun şekillenen son hali araştırmaya katılan öğretmenlerle yapılan görüşmelerde kullanılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular temalar ve alt temalar şeklinde kategorize edilerek ele alınmıştır.

Araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden olan içerik analizi kullanılmıştır. Açık uçlu sorulardan oluşan anket formu aracılığıyla Konya il merkezinde ve ilçelerinde çalışan, sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan 31 Türkçe öğretmeninden veri elde edilmiştir. Elde edilen verilerin içerik analizleri yapılmıştır. Analiz sonucu dokuz ana tema ve elli altı alt tema oluşmuştur. Ana temalara ilişkin bilgiler Tablo 3 sunulmuştur.

Tablo 3.

Ana Temalar

Tema No	Tema Adı
1.	Öğretim Ortamının Düzenlenmesinde Yapılan Uyarlamalar
2.	Türkçe Programındaki Amaçlarda Yapılan Uyarlamalar
3.	Materyallerde Yapılan Uyarlamalar
4.	İçeriğinin Hazırlanmasında Yapılan Uyarlamalar
5.	İçeriğinin Sunumunda Yapılan Uyarlamalar
6.	Öğretimin Değerlendirilmesinde Yapılan Uyarlamalar
7.	Öğretim Programının Uyarlanmasında Karşılaşılan Zorluklar
8.	Öğretimin Uyarlanmasında Alınan Destekler
9.	Öğretmenlerin Konuya İlişkin Eklemek İstedikleri Görüş ve Öneriler

Bulguların rapor edilmesi esnasında katılımcıların ifadelerine doğrudan yer verilen bölümlere odaklanılmıştır. Doğrudan alıntı yapılan bölümlerde parantez içinde gösterilen ilk rakam sayfa numarası ikinci rakam ise satır numarasıdır. Örneğin, (3/5) ifadesinde 3. sayfa, 5. satır gösterilmektedir.

4.1. Öğretim Ortamının Düzenlenmesinde Yapılan Uyarlamalar

Bu temada on beş öğretmen kaynaştırma öğrencisine uygun sıra düzeni oluşturduğu, altı öğretmen sınıfı öğrencisine göre düzenlediğini, on öğretmen ise

herhangi bir düzenleme yapmadığı ifade etmektedir. Buna ilişkin alt temalar oluşturulmuş olup öğretmen ifadeleri bu alt temalarda yer almaktadır.

Tablo 4.

Öğretim Ortamının Düzenlenmesinde Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar

Tema No	Tema Adı – Alt Temalar
1.	Öğretim Ortamının Düzenlenmesinde Yapılan Uyarlamalar
1.1.	<i>Öğrencisine Uygun Sıra Düzeni Oluşturanlar</i>
1.2.	<i>Sınıfı Öğrencisine Göre Düzenleyenler</i>
1.3.	<i>Herhangi Bir Düzenleme Yapmayanlar</i>

4.1.1. Öğrencisine Uygun Sıra Düzeni Oluşturanlar

Ö3 “Onun ulaşabileceği şekilde dizayn etmeye çalışıyorum sınıfı.” diyerek kaynaştırma öğrencisine uygun sıra düzeni oluşturduğunu ifade etmiştir. Ö5 “Kaynaştırma öğrencilerini sınıf ortamına adapte etmeye ve sınıf arkadaşlarıyla uyumlu olacağı şekilde düzenlemeler yapıyorum.” (3/1) diyerek sınıfla uyum içerisinde olabileceğine dair ifadelerde bulunmuştur. Ö1 “Oturma planında ayrıcalık gösteriyorum.” (1/1) şeklinde bir ifade de bulunarak kaynaştırma öğrencisi için ayrıcalıklı bir sıra düzeni oluşturduğunu ifade etmiştir. Ö6 “Öğrencilerle rahat iletişim kurabileceğim yerlere oturtuyorum.” (6/1) diyerek sıra düzeni oluştururken öğrenci ile rahat iletişim kurmayı öncelik olarak belirlemiştir. Ö7 “Sınıf içerisinde rahat edebileceği bir yerde derse katılmasını sağlıyorum.” (7/1) şeklinde bir ifade ile öğrencinin sınıf içerisinde uyumlu olabileceği bir yerde derse katılımını sağlamayı amaçladığını belirtmiştir. Ö29 de benzer bir ifade de bulunarak öğrencinin sınıfla uyumlu olabileceği bir yerde derse katılmasını amaçladığını belirtmiştir. Ö8 “Öğretmen masasına ve tahtaya yakın bir yerde oturmasını sağlıyorum.” (8/1) ifadesinde bulunarak öğrencinin derse katılımını sağlamaya ve de öğretmenin gözetimi içerisinde derse devam etmesini hedeflediğini belirtmiştir. Ö14 “Kaynaştırma öğrencisinin engel durumuna, seviyesine ve yapabileceklerine göre birtakım yöntem, teknik ve yollar uyguluyorum. Tahtaya yakın oturma, arkadaşlarına katma, grup çalışmasına katma, yapabileceği bazı sorumluluklar verme gibi.” (14/1) ifadesinde bulunarak öğrenci için uygun sıra düzeni oluşturmanın yanı sıra farklı yöntem ve teknikleri kullandığını da ifade etmiştir. Ö16 “Genellikle ilk sıralara oturtmaya çalışıyorum. Bu şekilde hâkimiyeti daha kolay sağlamış

oluyorum.” (16/1) diyerek uygun sıra düzeni yaparken öğrencinin kontrol edilmesini birincil hedef olduğunu dile getirmiştir. Ö17 “*Öğretmen masasının karşısındaki sıraya oturtuyorum. Bu şekilde daha rahat kontrol edebiliyorum.*” (16/1) diyerek Ö16 gibi öğrencinin kontrol edilmesini amaçlamıştır. Ö20 “*Anlaşabildiği öğrencilerin yanına oturtuyorum.*” (20/1) şeklinde bir ifade ile uygun sıra düzeni oluştururken diğer öğrenciler ile iletişimini göz önünde bulundurduğunu belirtmiştir. Ö28 de sıra düzeni oluştururken diğer öğrenciler ile iletişimini göz önünde bulundurduğunu belirtmiştir. Ö21 “*Öğrenciyi tahtayı ve öğretmeni rahat bir şekilde görebileceği yere oturtuyorum.*” (21/1) demiştir. Ö26 “*Öğrencim için uygun sıra düzeni oluşturmaya özen gösteriyorum.*” (26/1) şeklindeki ifadesi ile uygun sıra düzeni yapmaya çalıştığını belirtmiştir. Ö25’te benzer bir ifade de bulunmuştur.

4.1.2. Sınıfı Öğrencisine Göre Düzenleyenler

Ö4 “*Sınıfı onlara göre düzenliyorum. Özel anlaşma dili kullanıyorum.*” (4/1) ifadesini kullanarak sınıfı öğrencisine göre düzenlediğini belirtmiştir. Ö10 “*Sınıf ortamından soyutlamadan, akranlarıyla birlikte eğitim faaliyetlerine katılımını sağlıyorum.*” (10/1) diyerek akranları ile uyumlu olabileceği bir şekilde düzenlemeye yaptığını ifade etmiştir. Ö19 “*Sınıfta renkli görseller kullanıyorum. Metinleri görsellerle desteklemek daha etkili oluyor.*” (19/1) diyerek öğretim ortamının düzenlenmesinde görseller kullandığını ifade etmiştir. Ö22 “*İlgi ve seviyesine uygun görsel destekler yapıyoruz.*” (22/1) ifadesi ile öğrencinin ilgi ve seviyesine göre öğretim ortamında görseller kullandığını belirtmiştir. Ö27 “*Öğrencilerin işitsel, görsel, dokunsal yöntemlerle farklı duyularına hitap etmeye çalışıyorum. Sınıfı düzenlerken bunlara dikkat ediyorum.*” (27/1) ifadesinde bulunarak öğrencinin birden çok duyusuna hitap edecek bir sınıf düzenlemesi yaptığını belirtmiştir. Ö30 “*Etkinliklere katılabilecekleri şekilde kısmi bir düzenleme yapıyorum.*” (30/1) şeklinde ifadesi ile kısmi bir öğretim ortamı düzenlemesi yaptığını belirtmiştir.

4.1.3. Herhangi Bir Düzenleme Yapmayanlar

Ö12 “*Ders sırasında öğrenciye özel bir ders ortamı çoğu zaman hazırlamıyorum.*” (12/1) diyerek düzenleme yapmadığını belirtmiştir. Ö13 “*Seviyesine uygun çalışmalar yapmaya çalışıyorum. Sınıf ortamını değiştirmiyorum.*” (13/1) diyerek öğretim ortamında bir düzenlemede bulunmadığını belirtmiştir. Ö15 “*Özel bir düzenleme yapmıyorum.*” (15/1) diyerek düzenleme yapmadığını ifade etmiştir. Ö23’te benzer bir ifade ile düzenleme yapmadığını belirtmiştir. Ö24

“Normal ders sırasında herhangi bir düzenleme yapmıyorum. Fakat oyunlara, sohbetlere onu da katıyorum.” (24/1) şeklinde bir ifade kullanarak öğretim ortamında düzenlemede bulunmadığını belirtmiştir. Ö2 “Pek bir düzenleme yapmıyorum.” (2/1) demiştir.

Ö9, Ö11, Ö18 ve Ö31’de düzenleme yapmadığına dair ifade de bulunmuştur.

4.2. Türkçe Programındaki Amaçlarda Yapılan Uyarlamalar

Bu temada yedi öğretmenin amaçlarda basitleştirmeler yaptığı; on iki öğretmenin amaçlarda uyarlama yaptığı; bir öğretmen sadeleştirmeler yaptığı; bir öğretmenin BEP’e göre düzenlemeler yaptığı; üç öğretmenin kolaydan zora şeklinde bir çalışma yaptığı; üç öğretmenin ek amaçlar belirlediği; iki öğretmenin temel amaçları hedeflediği; iki öğretmen de uyarlama yapmadığını ifade etmektedirler. Buna ilişkin alt temalar oluşturulmuş olup öğretmen ifadeleri bu alt temalarda yer almaktadır.

Tablo 5.

Türkçe Programındaki Amaçlarda Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar

Tema No	Tema Adı – Alt Temalar
2.	Türkçe Programındaki Amaçlarda Yapılan Uyarlamalar
2.1.	<i>Amaçlarda Basitleştirmeler Yapanlar</i>
2.2.	<i>Amaçlarda Uyarlama Yapanlar</i>
2.3.	<i>Sadeleştirmeler Yapanlar</i>
2.4.	<i>BEP’e Göre Düzenleme Yapanlar</i>
2.5.	<i>Kolaydan Zora Şeklinde Çalışma Yapanlar</i>
2.6.	<i>Ek Amaçlar Belirleyenler</i>
2.7.	<i>Temel Amaçları Hedef Alanlar</i>
2.8.	<i>Uyarlama Yapmayanlar</i>

4.2.1. Amaçlarda Basitleştirmeler Yapanlar

Ö4 “Daha basite alarak planlama yapıyorum. Okuma, anlama, konuşma ve yazmayı basit düzeyde yapmalarını sağlıyorum.” (4/2) diyerek amaçlarda basitleştirme yaptığını ifade etmiştir. Ö7 “Daha basite indirgiyorum.” (7/2) ifadesi ile de basitleştirme yaptığını belirtmiştir. Ö8 “Kaynaştırma öğrencisinin anlayacağı şekilde basitleştirmeye ve bol örnek vermeye çalışıyorum.” (8/2) ifadesi ile amaçlarda basitleştirme yapmanın yanı sıra örneklerle de konuyu öğrenciye aktarmaya

çalıştığını belirtmiştir. Ö10 “*Öğrencinin seviyesini tespit edip seviyesine uygun amaçları basitleştirip uyarlıyorum.*” (10/2) ifadesi ile öğrencinin seviyesine göre amaçlarda basitleştirmeler yaptığını belirtmiştir. Ö15 “*Öğrencimin seviye durumuna göre basitleştiriyorum. Özellikle okuma ve anlamaya önem verdiğim için öğrencime basit kitaplar verip okumasını sağlıyor ve anlattırıyorum.*” (15/2) ifadesinde bulunarak amaçlarda basitleştirmeler yapmanın yanı sıra ek amaçlar da yapmaya çalıştığını belirtmiştir. Ö18 “*Öğrencinin öğrenme düzeyini belirleyip konuları basit bir şekilde anlamaya çalışmasına yardımcı olmaya çalışıyorum.*” (18/2) ifadesi ile basitleştirme yaptığını belirtmiştir. Ö25 “*Kazanımı elimden geldiğince basitleştirerek ve somutlayarak vermeye çalışıyorum.*” (25/2) şeklinde bir ifade de bulunarak amaçlarda basitleştirme yapmanın yanı sıra somutlaştırmalar yaptığını da belirtmiştir.

4.2.2. Amaçlarda Uyarılama Yapanlar

Ö2 “*Amaç ve hedefleri öğrencinin seviyesine göre belirlerim.*” (2/2) şeklinde bir ifade de bulunarak amaçları öğrencinin seviyesine göre belirlediğini ifade etmiştir. Ö3 “*Onun seviyesine indirgenmiş bir şekilde uygulamaya çalışıyorum.*” (3/2) ifadesi ile de öğrenci seviyesini baz aldığını belirtmiştir. Ö9 “*Onların da seviyesine uygun sorular sorarak.*” (9/2) ifadesi ile öğrenci seviyesine uygun sorular sorarak uyarılama yaptığını dile getirmiştir. Ö11 “*Seviyesine uygun olarak kendim düzenliyorum.*” (11/2) ifadesi ile de öğrenci seviyesini göz önünde bulundurduğunu belirtmiştir. Ö12 “*Öğrencinin seviyesine uygun olan amaçları öğrenciye kazandırmaya çalışıyorum.*” (12/2) ifadesinde bulunmuştur. Ö13 de benzer bir ifade de bulunmuştur. Ö16 “*Özellikle duygu ve düşüncesini ifade edebilmesi için uygulamalar yapıyorum.*” (16/2) ifadesi ile öğrencinin duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesi için uyarlamalar yaptığını belirtmiştir. Ö21 “*Belirtilen amaçları öğrencinin seviyesine uygun olarak tekrar planlıyorum. Amaçları farklı materyallerle somutlaştırıyorum.*” (21/2) ifadesinde bulunarak amaçları öğrenci seviyesine göre uyarlarken farklı materyaller de kullandığını belirtmiştir. Ö23 “*Seviyeleri doğrultusunda amaçları uygulamaya çalışıyorum.*” (23/2) ifadesi ile öğrenci seviyesini dikkate aldığını ifade etmiştir. Ö29 “*Öncelikle RAM'dan gelen rapora bakıyorum. Neleri yapabiliyorsa o yönünü geliştirmeye çalışıyorum.*” (29/2) şeklindeki ifadesi ile öğrencinin RAM raporu doğrultusunda uyarılama yaptığını belirtmiştir. Ö30 “*Seviyelerine uygun olanları seçip uyguluyorum. Seviyelerine göre düzenliyorum.*” (30/2) ifadesi ile öğrenci seviyesini dikkate aldığını belirtmiştir. Ö31

“Mesela kendisini tanıtır kazanımı için onunla yabancıymışım gibi sohbet edelim diyorum. Konuşma içerisinde bazı kazanımları verebiliyorum.” (31/2) ifadesi ile ders içerisindeki duruma ve kazanımlara göre bir uyarlama yaptığını dile getirmiştir.

4.2.3. Sadeleştirmeler Yapanlar

Ö26 “Öğrencinin zekâ seviyesine ve hazır bulunuşluk düzeyine göre müfredatı düzenleyerek sadeleştiriyorum. Belirlenen amaçlara ulaşmak için farklı yöntem ve teknikleri kullanıyorum.” (26/2) ifadesini kullanarak sadeleştirme yapmanın yanı sıra farklı yöntem ve teknikleri de kullandığını ifade etmiştir.

4.2.4. BEP’e Göre Düzenleme Yapanlar

Ö19 “Her kaynaştırma öğrencisi için dönem başında BEP hazırlıyorum. Bu plana uygun çalışmalar yapıyorum. Cümle kurabilme ve kendini ifade edebilme becerisine öncelik veriyorum.” (19/2) diyerek Bireyselleştirilmiş Eğitim Planına göre bir düzenleme yaptığını ifade etmiştir.

4.2.5. Kolaydan Zora Şeklinde Çalışma Yapanlar

Ö5 “Kolaydan zora doğru bir yol izliyorum.” (5/2) ifadesinde bulunarak kolaydan zora doğru şekilde çalışma yaptığını belirtmiştir. Ö14 “Türkçe programındaki amaç ve kazanımları kolaydan zora daha anlaşılır hale gelecek şekilde o öğrenciye sunarım. Hatta bazen birçok amacı kaynaştırma öğrencisine uyarlayarak değiştiririm.” (14/2) ifadesi ile kolaydan zora şeklinde bir uyarlama yapmanın yanı sıra kaynaştırma öğrencisini de dikkate alarak bir uyarlama yaptığını belirtmiştir. Ö22 “En alt kazanımdan başlayarak seviyesine göre artırıyoruz.” (22/2) şeklindeki ifadesi ile yine kolaydan zora göre öğrencinin seviyesini dikkate aldığını ifade etmiştir.

4.2.6. Ek Amaçlar Belirleyenler

Ö24 “Seviyesine uygun etkinliklerde (mesela okuma) söz hakkı veriyorum.” (24/2) ifadesi ile ek amaç belirlediğini ifade etmiştir. Ö27 “Öncelikle çocukların seviyesini belirlemek için ön çalışmalar yapmaktayım. Daha çok okuma ve okuduğunu anlama çalışmalarına yoğunlaşıyorum.” (27/2) ifadesini kullanarak öğrencinin seviyesini belirleme ve okumaya yönelik ek amaçlar belirlediğini ifade etmiştir. Ö28 “Okuma, yazma, konuşma ve dinleme konusundaki sıkıntılarını gidermeye çalışıyorum. Evde sık sık okumasını tavsiye ediyorum. Defterine kitaptan bakarak yazmasını sağlıyorum. Bazen sesli okuduğum metinleri yazmasına yardımcı

oluyorum. Kendini sözlü olarak ifade etmesine imkân tanıyorum.” (28/2) ifadesi ile birden çok ek amaç belirlediğini belirtmiştir.

4.2.7. Temel Amaçları Hedef Alanlar

Ö1 “*Belirlenen amaçları asgari düzeyde uyguluyorum.*” (1/2) ifadesini kullanarak temel amaçları hedef aldığını belirtmiştir. Ö6 “*Temel amaçları hedefliyorum. Okuma, anlama, anlatma, yazma, sözlük kullanımı. Çocuğun seviyesine göre ileriye yönelebiliyoruz.*” (6/2) ifadesi ile temel amaçları hedeflerken öğrenci seviyesine göre de ileriye yönelik hedefler belirlediğini de belirtmiştir.

4.2.8. Uyarlama Yapmayanlar

Ö17 “*Amaçları tüm öğrencilerime uyguladığım gibi uygulamaya çalışıyorum.*” (17/2) ifadesi ile uyarlama yapmadığını belirtmiştir. Ö20 “*Amaçları uygulamaktan ziyade öğrenciyi sınıfta sakın bir şekilde oturabilirsem yeter.*” (20/2) ifadesini kullanarak uyarlama yapmadığını öğrenciyi kontrol etmeye çalıştığını belirtmiştir.

4.3. Materyallerde Yapılan Uyarlamalar

Bu temada beş öğretmenin görsel materyaller kullandığı; beş öğretmenin teknolojik araç-gereç kullandığı; üç öğretmenin ek çalışmalar yaptırdığı; bir öğretmenin engel durumuna göre uyarlama yaptığı; dört öğretmenin öğrencinin ilgisine göre uyarlama yaptığı; yedi öğretmenin öğrencinin seviyesine göre uyarlama yaptığı; altı öğretmenin ise uyarlama yapmadığına dair ifadede bulunmuştur. Buna ilişkin alt temalar oluşturulmuş olup öğretmen ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 6.

Materyallerde Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar

Tema No	Tema Adı – Alt Temalar
3.	Materyallerde Yapılan Uyarlamalar
3.1.	<i>Görsel Materyaller Kullananlar</i>
3.2.	<i>Teknolojik Araç-Gereç Kullananlar</i>
3.3.	<i>Ek Çalışma Yaptıranlar</i>
3.4.	<i>Öğrencinin Engel Durumuna Göre Uyarlama Yapanlar</i>
3.5.	<i>Öğrencinin İlgisini Dikkate Alanlar</i>
3.6.	<i>Öğrencinin Seviyesine Göre Uyarlama Yapanlar</i>
3.7.	<i>Uyarlama Yapmayanlar</i>

4.3.1. Görsel Materyaller Kullananlar

Ö4 “*Görsel ağırlıklı materyal kullanıyorum. Kavram haritaları, yer yer resim çizerek anlatıyorum.*” (4/3) ifadesi ile kaynaştırma öğrencileri için görsel materyaller kullandığını belirtmiştir. Ö10 “*Görsel materyallere ağırlık veriyorum. Kartlar hazırlamak gibi.*” (10/3) sözleri ile görsel materyaller kullandığını belirtmiştir. Ö22 “*Görsel desteklerle uyarlıyoruz.*” (22/3) ifadesi ile de görsel materyallere yer verdiğini belirtmiştir. Ö24 “*Video, resim gibi görseller unsurlar daha çok dikkatlerini çekiyor. Materyal seçerken bunları dikkate alıyorum.*” (24/3) ifadesi ile öğrencinin daha çok dikkatini çeken görsel materyallere yer verdiğini dile getirmiştir. Ö27 “*Bütün materyalleri onların seviyesine uyarlayarak kullanıyorum. Görsel materyallere daha fazla ilgi gösterdikleri için mümkün olduğunca etkinlikleri görselleştiriyorum.*” (27/3) ifadesi ile materyalleri uyarlarken öğrencilerin seviyesini dikkate almanın yanı sıra etkinlikleri görselleştirdiğini de belirtmiştir.

4.3.2. Teknolojik Araç-Gereç Kullananlar

Ö9 “*Akıllı tahta uygulamalarında ona da söz hakkı ve görev vererek*” (9/3) ifadesini kullanarak teknolojik araç-gereç kullandığını belirtmiştir. Ö17 “*Daha çok akıllı tahtayı kullandığım için bu da öğrencinin ilgisini çekiyor. Özel bir şey yapmıyorum.*” (17/3) diyerek akıllı tahtayı materyal olarak kullandığını belirtmiştir. Ö23 “*Eba üzerinden hazırlanmış veya kaynaştırma öğrencileri için hazırlanmış görselleri ve slaytları uyguluyoruz.*” (23/3) ifadesini kullanarak teknolojik materyalleri kullandığını dile getirmiştir. Ö28 “*Akıllı tahtadan ders işlerken tahtanın sesini ve hızını öğrenciye göre ayarlıyorum.*” (28/3) ifadesini kullanmıştır. Ö31 “*Akıllı tahtadan bazı içeriklerle, oyunlarla sınıf içerisinde onu sosyalleştirmeye, girişken olmasına uğraşıyorum.*” (31/3) ifadesini kullanarak yine akıllı tahtanın kullanıldığını ifade etmiştir.

4.3.3. Ek Çalışma Yaptıranlar

Ö7 “*Şekil, resimli soruları onun cevaplamasını sağlıyorum.*” (7/3) şeklinde ifadede bulunarak materyal hazırlama yapmadığını ama resimli soruları kaynaştırma öğrencisi için kullandığını belirtmiştir. Ö18 “*Öğrencinin seviyesine uygun şekilde okuma yazma çalışmalarına katılmasını sağlamaya çalışıyorum.*” (18/3) şeklindeki ifadesi ile ek çalışma yaptığını belirtmiştir. Ö2 “*Öğrenciye özel çalışma kâğıtları hazırlıyorum.*” (2/3) ifadesi ile kaynaştırma öğrencisi için çalışma kâğıtları hazırladığını belirtmiştir.

4.3.4. Öğrencinin Engel Durumuna Göre Uyarlama Yapanlar

Ö14 “*Kaynaştırma öğrencisinin engel durumuna göre belirlerim. Görebileceği, hissedebileceği ve duyabileceği şekilde ayarlarım.*” (14/3) ifadesini kullanarak materyal uyarlaması yaparken öğrencinin engel durumunu göz önünde bulundurduğunu ifade etmiştir.

4.3.5. Öğrencinin İlgisini Dikkate Alanlar

Ö5 “*Öğrencinin ilgisini çekebilecek materyaller kullanıyorum.*” (5/3) ifadesini kullanarak materyal uyarlaması yaparken öğrenci ilgisini dikkate aldığını belirtmiştir. Ö8 “*Kaynaştırma öğrencisinin ilgisini çekecek materyaller hazırlıyorum.*” (8/3) ifadesi ile de öğrencinin ilgisi dikkate alındığı belirtilmiştir. Ö26 “*Materyalin öğrencinin ilgisini çekmesine ve materyalin rahat kullanılabilmesine özen gösteriyorum.*” (26/3) ifadesi ile uyarlama yaparken kaynaştırma öğrencisinin ilgisinin dikkate alınmasının yanı sıra materyalin rahat kullanılması da göz önünde bulundurulduğu belirtilmiştir. Ö30 “*İlgi ve seviyelerini göz önünde bulundurarak.*” (30/3) ifadesi ile öğrencinin ilgisini dikkate aldığını belirtmiştir.

4.3.6. Öğrencinin Seviyesine Göre Uyarlama Yapanlar

Ö3 “*Onun yaşına, seviyesine ve kaynaştırma düzeyine göre uyarlıyorum.*” (3/3) ifadesi ile öğrenci seviyesini ve yaşını dikkate aldığını belirtmiştir. Ö6 “*Çocuğun seviyesine uygun fotokopi halinde çalışmalar hazırlıyorum. Aynı yöntemle akıllı tahtadan çalışmalar uyguluyorum.*” (6/3) ifadesini kullanarak hem öğrenci seviyesine uygun ek çalışmalar belirtmiş hem de teknolojik araç gereçler kullandığını belirtmiştir. Ö12 “*Öğrenci seviyesine indirgeyerek uyguluyorum.*” (12/3) ifadesi ile materyali öğrenci seviyesine uygun hale getirip kullandığını belirtmiştir. Ö15 “*Öğrencimin seviyesine uyarlamaya çalışıyorum.*” (15/3) ifadesi ile de öğrenci seviyesini dikkate aldığını ifade etmiştir. Ö21 “*Öğrencinin seviyesine uygun olmasına ve dikkat çekici olmasına dikkat ediyorum.*” (21/3) sözleri ile uyarlama yaparken öğrencinin seviyesini gözetirken dikkat çekici olmasına da dikkat ettiğini belirtmiştir. Ö25 “*Daha kolay anlaşılabilir olmasını sağlayarak, daha açık, ayırt edilebilir, basit olmasına özen gösteriyorum.*” (25/3) ifadesi ile öğrenci seviyesine uygun basit, anlaşılır, ayırt edici olmasını dikkate aldığını belirtmiştir. Ö29 “*Seviyesine uygun olanları veriyorum.*” (29/3) ifadesi ile uyarlama yapmadığını belirterek mevcut materyallerden öğrenci seviyesine uygun olanları kullandığını belirtmiştir.

4.3.7. Uyarlama Yapmayanlar

Ö1 “*Özel bir çalışmam olmadı.*” (1/3) ifadesi ile uyarlama yapmadığını belirtmiştir. Ö11 de uyarlama yapmadığına dair bir ifade de bulunmuştur. Ö13 “*Uyarlamıyorum. Katılabileceklerine katılıyor.*” (13/3) şeklindeki ifadesi ile özel bir uyarlama yapmadığını diğer öğrenciler için kullanmış olduğu materyalleri de kaynaştırma öğrencisi için kullandığını belirtmiştir. Ö16 “*Diğer öğrenciler için kullandığım materyalleri kullanıyorum.*” (16/3) ifadesi ile uyarlama yapmadığını belirtmiştir. Ö19 “*Genelde diğer öğrencilere kullandığım materyallerden uygun olanını kaynaştırma öğrencim için de kullanıyorum. Resimli sözlükler kaynaştırma öğrencilerim için daha uygun oluyor.*” (19/3) ifadesi ile uyarlama yapmadığını ancak resimli sözcüklerin kaynaştırma öğrencisi için daha uygun olduğunu belirtmiştir. Ö20 “*Aynı materyalleri kullanıyorum.*” (20/3) ifadesi ile uyarlama yapmadığını dile getirmiştir.

4.4. İçeriğinin Hazırlanmasında Yapılan Uyarlamalar

Bu temada dört öğretmenin içerikte basitleştirmeler yaptığı, altı öğretmenin içerikte farklılaştırma yaptığı, altı öğretmenin amaca uygun içerik hazırladıkları; dokuz öğretmenin öğrencinin seviyesine uygun içerik hazırladığı; beş öğretmenin ise içeriğin hazırlanmasında uyarlama yapmadığı ifade etmektedirler. Buna ilişkin alt temalar oluşturulmuş olup öğretmen ifadeleri bu alt temalarda yer almaktadır.

Tablo 7.

İçeriğinin Hazırlanmasında Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar

Tema No	Tema Adı – Alt Temalar
4.	İçeriğinin Hazırlanmasında Yapılan Uyarlamalar
4.1.	<i>Basitleştirme Yapanlar</i>
4.2.	<i>Farklılaşma Yapanlar</i>
4.3.	<i>Amaca Uygun İçerik Hazırlayanlar</i>
4.4.	<i>Öğrencinin Seviyesini Dikkate Alanlar</i>
4.5.	<i>Uyarlama Yapmayanlar</i>

4.4.1. Basitleştirme Yapanlar

Ö18 “*Öğrencinin derse katılmasını ve anlayabileceği şekilde konunun basit bir şekilde kavramasını sağlamak için uyarlamalar yapıyorum.*” (18/4) şeklinde bir ifade kullanarak içeriğin hazırlanmasında basitleştirmeler yaptığını belirtmiştir. Ö15 “*Öğrenci seviyesine göre basite indiriyorum.*” (15/4) diyerek öğrenci seviyesine göre

basitleştirmeler yaptığını ifade etmiştir. Ö8 “İçeriğin daha basit ve anlaşılır olmasını sağlıyorum.” (8/4) ifadesi ile içeriğin basit ve anlaşılır bir şekilde olması için uyarlama yaptığını belirtmiştir. Ö5 “İçeriği aynen almıyorum. Normal yapmış olduğum günlük plan diğer öğrencilerimde farklıyken kaynaştırma öğrencisinin seviyesine göre anlayabileceği basitleştirerek cevaplayabileceği sorular ile içerik hazırlıyorum.” (5/4) ifadesini kullanarak öğrencisi seviyesini dikkate aldığını ve buna göre içeriği basitleştirdiğini dile getirmiştir.

4.4.2. Farklılaşma Yapanlar

Ö30 “İlgilerini çekecek oyunlar buluyorum.” (30/4) ifadesini kullanarak içeriğin hazırlanmasında farklılaşmaya yaptığını belirtmiştir. Ö28 “Okuma metinlerinin puntosunu büyüterek okutuyorum. Okurken acele etmemesi konusunda onu rahatlatıyorum. Etkinlikleri yaptırırken ona seviyesine uygun etkinlikler yaptırıyorum.” (28/4) ifadesi ile öğrenci seviyesini dikkate aldığını ve okuma metinlerini büyüterek öğrenci için uygun hale getirmeye çalıştığını belirtmiştir. Ö21 “İçeriği hazırlarken mümkün olduğu kadar çok görselden faydalanırım. Yazı puntosunu okuyabileceği şekilde ayarlarım.” (21/4) ifadesini kullanarak içeriğin hazırlanmasında farklılaşma yaptığını belirtmiştir. Ö7 “İlgisini çekecek hale getirmeye çalışıyorum. Daha çok oyunlaştırmaya çalışıyorum.” (7/4) diyerek öğrencinin ilgisini göz önünde bulundurduğunu ve oyunlaştırarak içerik uyarlaması yaptığını belirtmiştir. Ö6 “Öğrencinin özgüvenini arttıran, kendilerini daha çok ifade edecekleri etkinliklere ağırlık veriyorum.” (6/4) ifadesi ile öğrencinin sosyal becerilerini arttırmaya yönelik bir içerik uyarlaması yaptığını ifade etmiştir. Ö1 “Ona uygun okuma metinleri getiriyorum. Kitap seçiminde yardımcı oluyorum.” (1/4) ifadesini kullanarak içeriğin hazırlanmasında farklılaşma yaptığını belirtmiştir.

4.4.3. Amaca Uygun İçerik Hazırlayanlar

Ö26 “O yıl için bilmesi gerektiğini düşündüğüm konuları belirler, kazanımları öğrenciye kavratmaya çalışırım.” (26/4) ifadesini kullanarak amaca uygun içerik hazırladığını belirtmiştir. Ö24 “İçerik hazırlanırken öğrencinin seviyesine uygun hikâye veya masal kullanıyorum. Soru sorarak derse dâhil etmeye çalışıyorum. Basit sorular soruyorum. Böylelikle söz almalarını sağlıyorum.” (24/4) ifadelerini kullanarak amaca uygun içeriği hazırladığını ve öğrenci seviyesini dikkate aldığını, bunun için de hikâye, masal kullandığını belirtmiştir. Ö25 “BEP planı hazırlıyoruz ve bu plan doğrultusunda içeriği uyarlıyoruz.” (25/4) ifadesini kullanarak

Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı doğrultusunda içerik hazırladığını belirtmiştir. Ö22 “*Verilecek kazanımı seviyesine uygun etkinliklerle destekliyoruz.*” (22/4) diyerek içerik uyarlamasında amacı dikkate aldığını ifade etmiştir. Ö16 “*BEP hazırlıyorum. BEP doğrultusunda dersimi işliyorum.*” (16/4) ifadeleri ile amaca uygun içerik uyarlaması yaptığını ifade etmiştir. Ö10 “*Okuma seviyesini arttırmaya yönelik bir çalışma yapıyorum.*” (10/4) ifadesini kullanarak temel amaçlardan okuma kazanımını dikkate alarak okuma seviyesini attırmaya yönelik bir uyarlama yaptığını belirtmiştir. Ö9 “*Gerekli amaç ve kazanımları dikkate alarak*” (9/4) ifadesi ile amaca uygun içerik uyarlaması yaptığını belirtmiştir.

4.4.4. Öğrencinin Seviyesini Dikkate Alanlar

Ö31 “*Onun seviyesine uygun olmasına özen gösteriyorum.*” (31/4) ifadesi ile öğrenci seviyesine uygun içerik uyarlaması yaptığını belirtmiştir. Ö27 “*Sene başında öğrenci seviyelerine bakılır, eksiklikleri önceliğe alınarak program hazırlanır. Kaynaştırma öğrencilerimiz için ayrılmış ders saatleri bulunmakta. Ders içerisinde işitsel, görsel, etkinlikleri aynı anda kullanmaya çalışıyorum.*” (27/4) ifadesini kullanarak öğrenci seviyesini göz önünde bulundurduğunu ve buna göre öğrencinin eksiklikleri doğrultusunda içerik uyarlaması yaptığını belirtmiştir. Ö25 “*Seviyesine ve engel durumuna göre farklı materyal, yöntem ve teknik kullanmaya çalışıyorum.*” (25/4) diyerek öğrencinin seviyesine ve engel durumuna uygun bir içerik uyarlaması yaptığını belirtmiştir. Ö17 “*Dersi kolaydan zora doğru işlerim genelde. Öğrencilerin hepsine hitap etmiş oluyor bu şekilde.*” (17/4) ifadesi ile öğrencinin seviyesine uygun bir içerik uyarlaması yaptığını ifade etmiştir. Ö14 “*Onun seviyesine uygun konular ve bunu ölçen sorular, çalışma kâğıtları hazırlarım.*” (14/4) diyerek öğrencinin seviyesine uygun konular ve konuları ölçen soru ve çalışma kâğıtları hazırladığını ifade etmiştir. Ö12 “*Öğrencinin seviyesine uygun kazanımları baz alıyorum.*” (12/4) demıştır. Ö11 de benzer bir ifade ile öğrenci seviyesini dikkate aldığını belirtmiştir. Ö3 “*Onun seviyesine yani bireyselliği göz önünde bulundurarak uyarlıyorum*” (3/4) ifadesi ile öğrencinin seviyesini göz önünde bulundurduğunu belirtmiştir. Ö2 “*Öğrencinin seviyesine göre etkinlikler hazırlıyorum.*” (2/4) ifadesi ile içerik uyarlamasında öğrencinin seviyesine uygun etkinlikler hazırladığını ifade etmiştir.

4.4.5. Uyarlama Yapmayanlar

Ö29 “*Onlara farklı bir plan yapıyoruz. Genellikle İnternet üzerinde bulunan hazır uygulamaları tercih ediyoruz.*” (29/4) ifadesi ile uyarlama yapmadığını internet

üzerinden hazır içerikleri kullandığını belirtmiştir. Ö20 “*Tüm öğrenciler için aynı öğretim içeriğini kullanıyorum.*” (20/4) ifadesi ile kaynaştırma öğrencisi için bir uyarlama yapmadığını belirtmiştir. Ö19 “*Kaynaştırma öğrencilerimin planı farklı olduğu için herhangi bir uyarlamaya ihtiyaç duymuyorum.*” (19/4) ifadesi ile bireyselleştirilmiş eğitim planını dikkate aldığını belirtmiş olmakla beraber herhangi bir içerik uyarlaması yapmadığını da belirtmiştir. Ö13 “*Herhangi bir uyarlama yapmıyorum.*” (13/4) demiştir. Ö4 de uyarlama yapmadığına dair bir ifade de bulunmuştur.

4.5. İçeriğinin Sunumunda Yapılan Uyarlamalar

Bu temada beş öğretmenin birebir sunum yaptığı; altı öğretmenin öğrencinin seviyesine göre sunum yaptığı; on iki öğretmenin içeriği sunarken kullandıkları yöntem ve tekniklerde uyarlama yaptığı; iki öğretmenin öğrencinin engel durumuna göre içeriği sunduğu; dört öğretmenin ise içeriğin sunumunda uyarlama yapmadığı ifade edilmiştir. Buna ilişkin alt temalar oluşturulmuş olup öğretmen ifadeleri bu alt temalarda yer almaktadır.

Tablo 8.

İçeriğinin Sunumunda Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar

Tema No	Tema Adı – Alt Temalar
5.	İçeriğinin Sunumunda Yapılan Uyarlamalar
5.1.	<i>Birebir Sunum Yapanlar</i>
5.2.	<i>Öğrencinin Seviyesine Göre Uyarlama Yapanlar</i>
5.3.	<i>Yöntem ve Tekniklerde Uyarlama Yapanlar</i>
5.4.	<i>Öğrencinin Engel Durumuna Göre Uyarlama Yapanlar</i>
5.5.	<i>Uyarlama Yapmayanlar</i>

4.5.1. Birebir Sunum Yapanlar

Ö2 “*Kendisi ile birebir meşgul oluyorum.*” (2/5) diyerek içeriği uyarlarken öğrenciye birebir sunum yaptığını belirtmiştir. Ö5 “*Zihinsel ve fiziksel durumuna göre birebir anlatarak ve ders içeriğini görsellerle destekleyerek sunmaya çalışıyorum.*” (5/5) ifadesini kullanarak birebir sunum yapmanın yanı sıra ders içeriğini görsellerle de desteklediğini belirtmiştir. Ö15 “*Sınıf içinde diğer öğrenciler olduğu için sunumda zorlanıyorum. Ancak anlamazsa ders çıkışı yardımcı oluyorum.*” (15/5) ifadesi ile ders dışı zamanda öğrenciye birebir sunum yaptığını ifade etmiştir. Ö29 “*Onu sınıftan soyutlamadan seviyesine uygun uygulamalar*

yaptırıyorum. Bazı derslerde başka öğretmenlerden birebir destek eğitimi aldırıyoruz.” (29/5) ifadesi ile öğrenciyi derse dâhil etmeye çalıştığını ayrıca birebir destek eğitim verildiğini ifade etmiştir. Ö30 “Bireysel etkinlikler yaptırıyorum.” (30/5) ifadesi ile birebir uyarlama yaptığını belirtmiştir.

4.5.2. Öğrencinin Seviyesine Göre Uyarlama Yapanlar

Ö3 “Kaynaştırma öğrencimin seviyesini göz önünde bulundurarak onun için de uyarlıyorum” (3/5) diyerek içerik sunumunda öğrencinin seviyesini dikkate aldığını belirtmiştir. Ö6 “Kaynaştırma öğrencilerinin seviyelerine uygun etkinlik ve materyallerle uygulamalar yapıyorum.” (6/5) ifadesi ile içerik sunumunda öğrencilerin seviyelerini dikkate almakla beraber materyallerle uygulama yaptığını da ifade etmiştir. Ö8 “Öğrencinin hazır bulunuşluk seviyesini göz önüne alıp sunumumu o şekilde yapıyorum.” (8/5) ifadesi ile öğrenci seviyesini dikkate aldığını belirtmiştir. Ö11 “En alt seviyeye göre. Ona göre ayarlıyorum” (11/5) ifadesi ile öğrencinin seviyesine uygun içerik sunumu yaptığını belirtmiştir. Ö12 “Öğrencinin seviyesine inmeye çalışıyorum.” (12/5) ifadesi ile öğrencinin seviyesini dikkate aldığını belirtmiştir. Ö18 “Konuyu öğrencinin anlayabileceği bir şekilde sunup basit örnekleri öğrencinin çözmesine yardımcı olmaya çalışıyorum” (18/5) ifadesi ile içerik sunumunu yaparken öğrenci seviyesini dikkate alıp öğrenciyi daha aktif hale getirecek etkinliklere de yer verdiğini belirtmiştir. Ö22 “Anlama düzeyine uygun ifadelerle destekliyoruz.” (22/5) ifadesi ile öğrenci seviyesini göz önünde bulundurduğunu belirtmiştir. Ö27 “Seviyesi ve ilgi alanlarını göz önünde bulunduruyorum. En çok hangi yöntemle öğrenebiliyorsa o yönteme başvuruyorum. Dersin son on dakikası konu ile basit örneklerle öğrenciyle birebir ilgileniyorum. Ödevlerini kendi seviyesine göre veriyorum.” (27/5) ifadeleri ile öğrencinin seviyesini dikkate alıp çeşitli yöntem tekniklerle içerik sunumunu yaptığını belirtmiştir.

4.5.3. Yöntem ve Tekniklerde Uyarlama Yapanlar

Ö4 “Bol görseli olan sunumlar kullanıyorum.” (4/5) ifadesi ile içerik sunumunda yöntem ve tekniklerde uyarlama yaptığını belirtmiştir. Ö7 “Sözlü etkinliklere yer veriyorum. Böylelikle kendini ifade etmesini sağlıyorum.” (7/5) ifadesini kullanarak öğrencinin daha aktif olacağı ve de sosyal becerilerini geliştireceği bir şekilde içerik sunumu yaptığını belirtmiştir. Ö9 “Dikkatini çekecek görsel ve yazılara yönelik sunum hazırlayarak” (9/5) ifadesi ile görsel içerik sunumu

yaptığını ifade etmiştir. Ö10 “*BEP geliştirme biriminin görüş ve önerilerini dikkate alıyorum. Yazma güçlüğü çeken öğrencilere sözel çalışmalar yapıyorum.*” (10/5) sözleri ile öğrencinin öğrenme güçlüğüne göre içerik sunumu yaptığını ifade etmiştir. Ö14 “*Öğrencinin diğer arkadaşlarından farkının olmadığını hissettirerek konuyu sunar öğrenciyi birtakım sorularla derse katmaya çalışırım.*” (14/5) ifadesi ile öğrencinin sosyal becerilerini geliştirecek yöntem teknikleri içerik sunumunda kullandığını belirtmiştir. Ö17 “*Sunumu akıllı tahta üzerinden yaptığım için ilgisini çeken bir şey olduğunda onu da tahtaya çıkartıp akıllı tahtayı kullanmasını sağlamaya çalışıyorum.*” (17/5) ifadesini kullanarak içerik sunumunda öğrencinin ilgisine göre teknolojik araç gereçleri kullandığını ifade etmiştir. Ö20 “*Kaynaştırma öğrencisine de soru sorarak derse katmaya çalışıyorum.*” (20/5) ifadesini kullanarak soru sorma yöntem tekniğini kullandığını ifade etmiştir. Ö21 “*Sesimi ve beden dilimi onun anlayabileceği şekilde ayarlıyorum. Okuma yaparken ve konuşurken kelimelerin net olarak telaffuz edilip anlaşılmasına dikkat ediyorum.*” (21/5) ifadeleri ile öğrencinin derse katılımını arttırıcı bir şekilde içerik sunumu yaptığını belirtmiştir. Ö24 “*Somut örnekler verip, hikâyeleştirerek, görselleştirerek, drama haline getirerek dersi işliyorum. Grup çalışmalarına dâhil etmeye çalışıyorum. Grup çalışmalarında birlikte öğrenmek öğrenci için daha eğlenceli geliyor.*” (24/5) ifadeleri ile birden çok yöntem ve teknik kullanarak içerik sunumu yaptığını belirtmiştir. Ö31 “*Sunum bölümünde de aynı şekilde konuyu daha somut ele almaya çalışıyorum.*” (31/5) ifadesi ile somutlaştırmalar yaptığını belirtmiştir. Ö28 “*Kendim okuma yaparken okuma hızımı öğrencime göre ayarlıyorum. Kendisine yönelteceğim soruları sınıf düzeyinin altında soruyorum.*” (28/5) ifadesi ile öğrenci seviyesine uygun olarak içerik sunumunda yöntem ve teknikleri kullandığını ifade etmiştir. Ö25 “*Daha yavaş anlatmaya çalışıyorum.*” (25/5) ifadeleri ile içerik sunumunda yapmış olduğu uyarlamayı belirtmiştir.

4.5.4. Öğrencinin Engel Durumuna Göre Uyarlama Yapanlar

Ö16 “*Kaynaştırma öğrencimin engel durumuna göre içeriği sunuyorum.*” (16/5) ifadesi ile içerik sunumunda öğrencinin engel durumunu dikkate aldığını belirtmiştir. Ö26 “*Kaynaştırma öğrencisinin zihinsel ve fiziksel özelliklerini dikkate alarak en iyi yöntemi belirlemeye ve bu teknikle sunumu yapmaya çalışırım.*” (26/5) ifadesi ile öğrencinin engel durumuna göre en içerik sunumunda yöntem ve teknik belirlediğini ifade etmiştir.

4.5.5. Uyarlama Yapmayanlar

Ö1 “*Özel bir uygulama yapmıyorum.*” (1/5) ifadesi ile içerik sunumunda uyarlama yapmadığını belirtmiştir. Ö13 “*Herhangi bir uyarlama yapmıyorum.*” (13/5) ifadesini kullanmıştır. Ö19 “*Farklı bir uyarlama yapmıyorum.*” (19/5) sözleri ile diğer öğrenciler için kullandığı içerik sunumunda kaynaştırma öğrencisi için bir uyarlama yapmadığını belirtmiştir. Ö23 de uyarlama yapmadığı yönünde bir ifadede bulunmuştur.

4.6. Öğretimin Değerlendirilmesinde Yapılan Uyarlamalar

Bu temada bir öğretmenin gözlem ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandığı; on bir öğretmenin birden fazla ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandığı; altı öğretmenin klasik ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandığı; bir öğretmenin uygulamalı ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandığı; iki öğretmenin ölçme ve değerlendirme yaparken ek puan verdikleri; on öğretmen ise ayrı sınav yaparak ölçme ve değerlendirme yaptıklarını ifade etmektedirler. Buna ilişkin alt temalar oluşturulmuş olup öğretmen ifadeleri bu alt temalarda yer almaktadır.

Tablo 9.

Öğretimin Değerlendirilmesinde Yapılan Uyarlamalar Temasıyla İlgili Alt Temalar

Tema No	Tema Adı – Alt Temalar
6.	Öğretimin Değerlendirilmesinde Yapılan Uyarlamalar
6.1.	<i>Gözlem Ölçme ve Değerlendirme Tekniğini Kullananlar</i>
6.2.	<i>Birden Fazla Ölçme ve Değerlendirme Tekniği Kullananlar</i>
6.3.	<i>Klasik Ölçme ve Değerlendirme Tekniğini Kullananlar</i>
6.4.	<i>Uygulamalı Ölçme ve Değerlendirme Tekniğini Kullananlar</i>
6.5.	<i>Ölçme ve Değerlendirmede Ek Puan Verenler</i>
6.6.	<i>Öğrenci İçin Ayrı Sınav Hazırlayanlar</i>

4.6.1. Gözlem Ölçme ve Değerlendirme Tekniğini Kullananlar

Ö5 “*Daha çok gözlemleyerek, soru cevap yöntemini kullanarak almış olduğumuz cevaplarla değerlendirme yapıyorum.*” (5/6) ifadesini kullanarak öğrencileri gözlemleyerek ölçme ve değerlendirme yaptığını belirtmiştir.

4.6.2. Birden Fazla Ölçme ve Değerlendirme Tekniği Kullananlar

Ö4 “*Çoktan seçmeli, boşluk doldurma, eşleştirme, kısa cevaplı sorular kullanıyorum.*” (4/6) diyerek birden fazla ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandığını ifade etmiştir. Ö7 “*Doğru-yanlış, çoktan seçmeli, şekilli sorular*

soruyorum.” (7/6) ifadesi ile de tek bir ölçme değerlendirme tekniğini kullanmadığını belirtmiştir. Ö10 “*Kısa cevaplı, az sorulu testler uyguluyorum.*” (10/6) ifadesini kullanmıştır. Ö11 “*Klasik ve açık uçlu sorularla değerlendirme yapıyorum*” (11/6) diyerek birden fazla ölçme değerlendirme yöntemini kullandığını belirtmiştir. Ö12 “*Klasik ve çoktan seçmeli sorular kullanıyorum.*” (12/6) demiştir. Ö17 “*Öğrencinin gayretine bakıyorum. Farklı ölçme değerlendirme teknikleri kullanıyorum. Klasik, test, boşluk doldurma gibi.*” (17/6) ifadelerini kullanarak değerlendirmeyi öğrenciye göre seçtiğini belirtmiştir. Ö22 “*Seviyesine uygun ve kazanımı destekleyen etkinlikler yaptırıyoruz. Yazılı yoklama ve sözel değerlendirme kullanıyoruz*” (22/6) ifadeleri ile hem yazılı hem de sözlü değerlendirme yaptığını ifade etmiştir. Ö24 “*Sınavlarını yaparken yanlarına oturup, anlatarak kendinin doğruyu bulmasını sağlıyorum. Yaptığı olumlu davranışları notla da ödüllendiriyorum. İyi bir pekiştireç oluyor. Arkadaşlarının yanında övülmek çok hoşlarına gidiyor. Yaptıkları güzel davranışlardan sonra iyi şeyler söyleyince motive oluyorlar.*” (24/6) ifadelerini kullanmıştır. Ö25 “*Soru sayısı az, kısa cevaplı ve görsel destekli sınav hazırlıyorum.*” (25/6) ifadeleri ile birden fazla ölçme değerlendirme tekniğini kullandığını belirtmiştir. Ö26 “*Sözlü ve yazılı sınavlar kullanıyorum. Açık uçlu soruların yanında eşleştirme, doğru-yanlış ve çoktan seçmeli sorulara da yer veriyorum.*” (26/6) ifadelerinde bulunmuştur. Ö27 “*Sözlü ve yazılı sınavlar kullanıyorum. Açık uçlu soruların yanında eşleştirme, doğru-yanlış ve çoktan seçmeli sorulara da yer veriyorum.*” (27/6) ifadeleri ile de birden fazla ölçme ve değerlendirme yöntemini kullandığını belirtmiştir.

4.6.3. Klasik Ölçme ve Değerlendirme Tekniğini Kullananlar

Ö1 “*Yazılı sınav, sözlü değerlendirme yapıyorum.*” (1/6) diyerek klasik ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandığını belirtmiştir. Ö9 “*Kısa cevaplı sorular sorarak değerlendiriyorum*” (9/6) ifadesini kullanmıştır. Ö13 “*Okuma-anlama ve yazma etkinlikleri ile değerlendirme yapıyorum. Öğrencinin seviyesi çok düşük.*” (13/6) ifadeleri ile öğrenci seviyesinin düşük olduğu için okuma, anlama ve yazma etkinlikleri ile değerlendirme yaptığını belirtmiştir. Ö30 “*Yazılı yoklama yapıyorum.*” (30/6) demiştir. Ö31’de yazılı yoklama yaptığına dair bir ifadede bulunmuştur. Ö8 “*Kaynaştırma öğrencisinin durumuna göre karar verip genellikle soru cevap tekniğini kullanmaktayım.*” (8/6) şeklinde bir ifadede bulunmuştur.

4.6.4. Uygulamalı Ölçme ve Değerlendirme Tekniğini Kullananlar

Ö6 “*Ders esnasında uygulamalı teknikleri tercih ediyorum.*” (6/6) diyerek uygulamalı sınav yaptığını belirtmiştir.

4.6.5. Ölçme ve Değerlendirmede Ek Puan Verenler

Ö16 “*Öğrencime fazla puan vererek değerlendiriyorum. Çünkü kaynaştırma öğrencisi. Okuduğunu anlamada diğer öğrencilere göre çok geri düzeyde. Klasik sınav yapıyorum daha çok. Yoruma dayalı sorular soruyorum.*” (16/6) ifadesi ile değerlendirme yaparken ek puan verdiğini belirtmiştir. Ö20 “*Öğrenciye ek puan veriyorum.*” (20/6) ifadesini kullanmıştır.

4.6.6. Öğrenci İçin Ayrı Sınav Hazırlayanlar

Ö2 “*Ayrı yazılı yapıyorum. Daha önce verdiğim çalışma alanlarına uygun sorular soruyorum.*” (2/6) ifadesi ile öğrenci için ayrı bir değerlendirme yaptığını belirtmiştir. Ö3 “*Bireysel ölçme tekniklerini kullanıyorum daha çok.*” (3/6) ifadesini kullanmıştır. Ö14 “*Onun engel türü ve bilgi seviyesine uygun ölçmeler uyguladım.*” (14/6) diyerek öğrencinin engel türüne göre sınav hazırladığını ifade etmiştir. Ö15 “*Öğrencime ayrı soru hazırlıyorum. Özellikle anlama-anlatma becerilerini ölçecek sorular soruyorum.*” (15/6) ifadesini kullanmıştır. Ö18 “*Öğrencinin öğrendiklerini uygulamayla belirtmesi ve basit cümlelerle yazıya aktarması şeklinde değerlendirmeye alıyorum.*” (18/6) ifadesiyle bireysel bir değerlendirme yaptığını belirtmiştir. Ö19 “*Öğrencinin seviyesine göre açık uçlu sorular, boşluk doldurma, çoktan seçmeli sorular kullanıyorum. Sözlü anlatım yaptırıyorum.*” (19/6) ifadesini kullanarak öğrenciye göre birden fazla ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandığını belirtmiştir. Ö21 “*Öğrenciye özel soru kâğıdı hazırlıyorum. Öğrenci hangi ölçme ve değerlendirme tekniğinde başarılı oluyorsa o teknikte soru hazırlıyorum.*” (21/6) ifadesi ile öğrencinin başarılı olduğu ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandığını belirtmiştir. Ö23 “*Seviyesine uygun yazılı tekniği uyguluyorum.*” (23/6) ifadesini kullanmıştır. Ö28 “*Yazılı sorularını kaynaştırma öğrencime uyarlayıp soruyorum.*” (28/6) ifadesiyle kaynaştırma öğrencisi için soruları uyarlayarak ölçme ve değerlendirme yaptığını belirtmiştir. Ö29 “*Yazılı sorularını sınıfın yazılılarından ayrı soruyoruz. Kavrayabileceği kazanımları ölçüyoruz.*” (29/6) ifadesini kullanmıştır.

4.7. Öğretim Programının Uyarlanması Karşılaşılan Zorluklar

Bu temada üç öğretmen sınıf mevcudunun fazla olduğunu; yedi öğretmen zamanın yetersiz olduğunu; üç öğretmen bu konuda bilgi eksiklerinin olduğunu; dört öğretmen öğretim programından kaynaklanan sorunların olduğunu; iki öğretmen sınıfın fiziksel koşullarının uygun olmadığını; iki öğretmen diğer öğrencilerden kaynaklanan sorunların olduğunu; bir öğretmen materyal eksikliklerinin olduğunu; yedi öğretmen kaynaştırma öğrencisinin kendisinden kaynaklanan sorunların olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca iki öğretmen de karşılan sorunlara ilişkin önerilerde bulunmuşlardır. Buna ilişkin alt temalar oluşturulmuş olup öğretmen ifadeleri bu alt temalarda yer almaktadır.

Tablo 10.

Öğretim Programının Uyarlanması Karşılaşılan Zorluklar Temasıyla İlgili Alt Temalar

Tema No	Tema Adı – Alt Temalar
7.	Öğretim Programının Uyarlanması Karşılaşılan Zorluklar
7.1.	<i>Sınıf Mevcutlarının Fazla Olduğunu Belirtenler</i>
7.2.	<i>Zamanın Yetersiz Olduğunu Belirtenler</i>
7.3.	<i>Bilgi Eksikliklerinin Olduğunu İfade Edenler</i>
7.4.	<i>Öğretim Programından Kaynaklanan Sorunların Olduğunu İfade Edenler</i>
7.5.	<i>Sınıfın Fiziki Koşulunun Uygun Olmadığını Belirtenler</i>
7.6.	<i>Diğer Öğrencilerden Kaynaklanan Sorunlar</i>
7.7.	<i>Materyal Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar</i>
7.8.	<i>Kaynaştırma Öğrencisinden Kaynaklanan Sorunlar</i>
7.9.	<i>Karşılaşılan Zorluklara İlişkin Çözüm Önerileri</i>

4.7.1. Sınıf Mevcutlarının Fazla Olduğunu Belirtenler

Ö8 “Sınıf mevcudunun fazla olması ve öğrenci sevilerinin birbirinden farklı olması yönlerinden her öğrenciye gerekli zamanı ayırmakta güçlük çekiyorum. Boş zamanlarımda öğrencilerimin eksikliklerini gidermeye çalışıyorum.” (8/7) ifadesini kullanmıştır. Ö18 “Sürekli kaynaştırma öğrencisi ile ilgilenememek ve böylece sınıfın geneline hitap ederken kaynaştırma öğrencisinin dersle bağlantısının kopması. Bunun içinde kaynaştırma öğrencisini mümkün olduğunca dersle ilgili etkinliklerle uğraşmasını sağlamaya çalışıyorum.” (18/7) diyerek sınıf mevcudunun fazla olduğu için karşılaştığı zorluğu belirtmiştir. Ö21 “Sınıf mevcutları kalabalık olduğu için diğer öğrencilere vakit ayırdığımdan kaynaştırma öğrencisine yeteri

kadar vakit ayıramıyorum. Bunu aşmak için de kaynaştırma öğrencisine ders dışı saatlerde yardımcı olmaya çalışıyorum.” (21/7) ifadesini kullanmıştır.

4.7.2. Zamanın Yetersiz Olduğunu Belirtenler

Ö2 “*Öğrenci ile meşgul olma süremiz sınırlı. İstedğimiz çalışmayı yapamıyoruz.*” (2/7) demiştir. Ö11 “*Diğer öğrencilerle ona aynı anda zaman ayırmak zor oluyor.*” (11/7) ifadesini kullanarak zaman yönünden zorluk çeltiğini söylemiştir. Ö15 “*Sınıf içinde diğer öğrenciler olduğu için kaynaştırma öğrencisi ile ilgilenmek ders akışını etkiliyor. Destek odalarında aldıkları eğitimle daha başarılı oluyor.*” (15/7) ifadesini kullanmıştır. Ö16 “*Zaman sıkıntısı çekiyorum. Diğer öğrenciler ile ders işleyip kaynaştırma öğrencisine de zaman ayırınca süre yetmiyor. Diğer öğrencilere bazı derslerde daha fazla zaman ayırıp kaynaştırma öğrencisine de bireysel uğraş vermeye çalışıyorum. Yoksa dersleri yetiştirmede zorlanıyorum.*” (16/7) diyerek zaman sıkıntısı çektiğini ifade etmiştir. Ö17 “*Öğrenciyle bireysel ilgilenmek zamanımı alıyor. Akran öğretimini kullanarak bunu aşmaya çalışıyorum. Tabi bu bazen çok zor oluyor. Arkadaşları beraber çalışmak istemeyebiliyor.*” (17/7) demiştir. Ö24 “*Destek eğitimin yetersiz olması normal öğrencilere zaman ayırma konusunda beni kısıtlıyor. Özellikle aile ile işbirliği yapıyorum. Aile ile görüşmek daha fazla verim elde etmemizi sağlıyor.*” (24/7) ifadesini kullanmıştır. Ö30 “*Zaman yönünden sıkıntılar yaşıyorum*” (30/7) demiştir.

4.7.3. Bilgi Eksikliklerinin Olduğunu İfade Edenler

Ö1 “*Öğrencimin düzeyini tam anlamıyla tespit edemediğimiz için ölçme değerlendirmede olması gereken kriterlere uymuyoruz.*” (1/7) diyerek bilgi eksikliğinin olduğunu ifade etmiştir. Ö6 “*Durumları birbirinden tamamen farklı üç kaynaştırma öğrencisi ile ders yapmak benim için zor bir durumdur. Bu durumu aşmak için her ders saatinde bir öğrenci ile ders yapmak gerekmektedir.*” (6/7) ifadesi ile kaynaştırma öğrencisi ile ders işleme konusunda bilgi eksikliğinin olduğunu ifade etmiştir. Ö13 “*Böyle bir eğitim almadım. Rehberlik servisine danışıyorum.*” (13/7) ifadesini kullanmıştır.

4.7.4. Öğretim Programından Kaynaklanan Sorunların Olduğunu İfade Edenler

Ö3 “*Yeteri kadar zaman ayıramadığımı bunun da öğretim programının içeriğinden kaynaklandığını düşünüyorum*” (3/7) ifadesi ile öğretim programından

kaynaklanan sorunların olduğunu belirtmiştir. Ö5 “*Müfredatın yetiştirilmesinde sıkıntılar yaşayabilmekteyim. Ders dışında da evde görevlendirmeler yaparak bu zorlukları aşmaya çalışıyorum.*” (5/7) ifadesini kullanmıştır. Ö14 “*Program kaynaştırma öğrencisine göre hazırlanmadığı için birtakım zorluklarla karşılaşabiliyoruz. Bunu aşmak için öğrenciye göre program hazırlamak ve diğer öğrencileri de düşünmek biraz zorlayıcı olabiliyor.*” (14/7) ifadesini kullanmıştır. Ö19 ise “*Müfredatımız diğer öğrenciler için de çok ağır düzeyde. Bunu kaynaştırma öğrencisine uyarlamak zor oluyor.*” (19/7) ifadelerini kullanmıştır.

4.7.5.Sınıfın Fiziki Koşulunun Uygun Olmadığını Belirtenler

Ö12 “*Fiziki koşulardan dolayı öğretim ortamını öğrenciye uygun hale getiremiyoruz.*” (12/7) diyerek sınıfın fiziki koşullarının uygun olmadığını belirtmiştir. Ö27 ise “*Yeterli fiziksel ortamın bulunmaması. Destek eğitim odasının olmaması. Gerekli materyallerin olmaması. Öğretmenlerin bu konuda yeterli deneyime sahip olmaması. Velilerin ilgisizliği.*” (27/7) ifadelerini kullanmıştır.

4.7.6.Diğer Öğrencilerden Kaynaklanan Sorunlar

Ö25 “*Diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencisini rencide etmesi, onunla dalga geçmesi gibi zorluklar yaşıyorum.*” (25/7) ifadesi ile diğer öğrencilerden kaynaklanan sorunların olduğunu ifade etmiştir. Ö28 ise “*Bazen öğrenci sınıf seviyesinin altında hareket ettiği için diğer öğrencilerin hâkimiyetini sağlamakta bir takım sıkıntılar yaşıyorum.*” (28/7) demiştir.

4.7.7.Materyal Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar

Ö29 “*Çok ciddi zorluklar yaşamadık. Bu öğrenciler için materyal bulmakta zorluk çekiyoruz. Bulamadığımız zaman kendimiz hazırlıyoruz.*” (29/7) ifadelerini kullanarak materyal eksikliğinden kaynaklanan sorunların olduğunu ifade etmiştir.

4.7.8.Kaynaştırma Öğrencisinden Kaynaklanan Sorunlar

Ö7 “*Okuduğunu anlamada problemler yaşıyorum. Bunu çözmek içinde daha çok şekil ve resimler kullanıyorum.*” (7/7) ifadelerini kullanmıştır. Ö9 “*Derse dikkati konusunda zorluklar yaşıyorum. Ona dersle ilgili kısa zamanlı görevler veriyorum*” (9/7) diyerek öğrencinin dikkat eksikliğinin olduğunu ifade etmiştir. Ö10 “*Öğrencinin okuma seviyesi çok düşük bu yüzden öncelikle okuma seviyesini arttırıcı faaliyetlere yoğunlaşıyorum.*” (10/7) demiştir. Ö20 “*Kaynaştırma öğrencisi sınıfın düzenini çok fazla bozuyor.*” (20/7) diyerek kaynaştırma öğrencisinin sınıf düzenini

bozduğunu ifade etmiştir. Ö22 “Öğrenci düzeyine göre sıkıntılar yaşanmaktadır. Bunun için kendi hazırladığımız etkinlikleri kullanıyorum” (22/7) ifadesini kullanmıştır. Ö26 “Öğrencinin engel durumundan dolayı zorluk çekiyorum.” (26/7) demiştir. Ö31 “Çocuğun anlamadığı, yapamadığı konular oluyor. Sabır göstererek farklı yöntemler deniyorum.” (31/7) ifadelerini kullanarak öğrenciden kaynaklanan sorunlardan dolayı zorluk çektiğini ifade etmiştir.

4.7.9. Karşılaşılan Zorluklara İlişkin Çözüm Önerileri

Ö4 “Konuşma yaptırıyorum. Grup içi etkinliklere yer veriyorum. Akran danışmanlığı yaptırıyorum.” (4/7) diyerek öğretim uyarlamasında karşılaştığı zorluklara ilişkin etkinlikler yaparak ve akran danışmanlığı yaptırarak aşmaya çalıştığını ifade etmiştir. Ö23 “Ailesi ile istişareler yaparak zorlukları aşmaya çalışıyoruz.” (23/7) ifadesi ile aile ile görüşmeler düzenleyerek zorlukları aşmaya çalıştığını ifade etmiştir.

4.8. Öğretimin Uyarlanmasında Alınan Destekler

Bu temada on sekiz öğretmen okul yönetimi ve rehberlik servisinden destek aldığını; altı öğretmenin Rehberlik ve Araştırma Merkezinden destek aldığını; bir öğretmenin okuldaki özel eğitim öğretmenlerinden destek aldığını; on bir öğretmenin ailelerden destek aldığını; beş öğretmen ise hiçbir yerden destek almadığını ifade etmiştir. Buna ilişkin alt temalar oluşturulmuş olup öğretmen ifadeleri bu alt temalarda yer almaktadır.

Tablo 11.

Öğretimin Uyarlanmasında Alınan Destekler Temasıyla İlgili Alt Temalar

Tema No	Tema Adı – Alt Temalar
8.	Öğretimin Uyarlanmasında Alınan Destekler
8.1.	<i>Okul Yönetimi ve Rehberlik Servisinden Destek Alanlar</i>
8.2.	<i>Rehberlik Araştırma Merkezinden Destek Alanlar</i>
8.3.	<i>Özel Eğitim Öğretmenlerinden Destek Alanlar</i>
8.4.	<i>Aileden Destek Alanlar</i>
8.5.	<i>Destek Alamayanlar</i>

4.8.1. Okul Yönetimi ve Rehberlik Servisinden Destek Alanlar

Ö3 “Rehberlik servisinden öğrencinin durumu hakkında bilgi alıyorum. Öğrencinin ev ortamındaki durumu hakkında aileden bilgi alıyorum” (3/8) ifadesini

kullanmıştır. Ö4 “*Rehberlik servisine danışıyorum.*” (4/8) ifadesi ile rehberlik servisinden destek aldığını ifade etmiştir. Ö8 “*Eksik olduğum konularda öncelikle rehberlik servisi ile görüşüyorum. Aileler ile sürekli irtibat halinde olup gerekli yerlerde idareden de yardım alıyorum.*” (8/8) ifadelerini kullanmıştır. Ö9 “*Rehber öğretmen ile öğrenci durumu hakkında bilgi alarak.*” (9/8) ifadesini kullanmıştır. Ö12 “*Okul rehberlik servisiyle ve öğrencinin ailesiyle işbirliği içinde hareket etmekteyiz.*” (12/8) demiştir. Ö13 “*Rehberlikten yardım alıyorum.*” (13/8) ifadesini kullanmıştır. Ö14 “*Birtakım yöntem ve tekniğin uygulanmasında bilgiler alıyorum. Öğrencinin gelişim durumu hakkında bilgi alırım.*” (14/8) ifadesi ile rehberlik servisinden öğrenci hakkında bilgi aldığını ifade etmiştir. Ö15 “*Aile ile iletişim halinde oluyorum. Okul rehberliği ile işbirliği yapıyorum.*” (15/8) demiştir. Ö19 “*En çok desteği okul rehber öğretmenlerimizden alıyorum. Öğrenciyi tanıma, gereksinimlerini bilme noktasında bizlere yardımcı oluyorlar.*” (19/8) ifadelerini kullanmıştır. Ö21 “*Materyal temin etme konusunda okul yönetiminden, öğrenci ile ilgili yapmam gerekenler konusunda rehberlik servisinden, çocuğun gelişimi ile ilgili aileden destek alıyorum.*” (21/8) ifadesi ile hem okul yönetiminden hem de rehberlik servisinden destek aldığını ifade etmiştir. Ö22 “*Rehberlik öğretmenimiz ile yıllık planı hazırlayıp BEP planlarımızı çocuklarımıza göre verebileceğimiz kazanımları göz önüne alarak hazırlıyoruz.*” (22/8) ifadelerini kullanmışlardır. Ö23 “*Okul rehber öğretmenimizden destek alıyoruz.*” (23/8) demiştir. Ö24 “*Okul yönetiminden, Rehberlik araştırma merkezinden, Milli eğitim müdürlüğünden en çok da aileden destek alıyorum.*” (24/8) demiştir. Ö25 “*Rehberlik servisinden yöntem, teknik seçimi, materyal sağlanması vb. destek alıyorum.*” (25/8) ifadelerini kullanmıştır. Ö26 “*Gerek duyduğumda görüş almak veya izin istemek için idare ile görüşüyorum.*” (26/8) diyerek okul yönetiminden destek aldığını ifade etmiştir. Ö27 “*Okul yönetiminden ve de rehberlik servisinden destek almaktayız. Okul içindeki etkinliklerine destek olmaktadırlar. Ayrıca sosyal yönden gelişimlerine katkı sağlamaları yönünden bizlere katkıları olmakta.*” (27/8) ifadelerini kullanmıştır. Ö29 “*Okul yönetiminden, Rehberlik araştırma merkezinden.*” (29/8) diyerek okul yönetiminden destek aldığını belirtmiştir. Ö31 “*Okul yönetiminden eksik olduğum konularda ya da daha iyi olmak adına yardım alırım.*” (31/8) ifadelerini kullanmıştır.

4.8.2. Rehberlik Araştırma Merkezinden Destek Alanlar

Ö1 “*Rehberlik Araştırma Merkezinden.*” (1/8) demiştir. Ö2 “*Ailelerden ve Rehberlik Araştırma merkezinden.*” (2/8) diyerek Rehberlik Araştırma Merkezinden destek aldığını belirtmiştir. Ö6 “*Rehberlik araştırma merkezi ile ailelerden destek alıyorum.*” (6/8) demiştir. Ö24 “*Okul yönetiminden, Rehberlik araştırma merkezinden, Milli eğitim müdürlüğünden en çok da aileden destek alıyorum.*” (24/8) ifadelerini kullanmıştır. Ö29 “*Okul yönetiminden, Rehberlik araştırma merkezinden.*” (29/8) demiştir. Ö30 “*Rehberlik araştırma merkezi ile ailelerden.*” (30/8) ifadelerini kullanmıştır.

4.8.3. Özel Eğitim Öğretmenlerinden Destek Alanlar

Ö5 “*Okulumuzdaki özel eğitim öğretmeninden zorlandığım konularda fikir alıyorum. Aileler çok ilgisiz.*” (5/8) ifadesi ile özel eğitim öğretmenlerinden destek aldığını belirtmiştir.

4.8.4. Aileden Destek Alanlar

Ö2 “*Ailelerden ve Rehberlik Araştırma merkezinden.*” (2/8) ifadeleri ile ailelerden destek aldığını belirtmiştir. Ö3 “*Rehberlik servisinden öğrencinin durumu hakkında bilgi alıyorum. Öğrencinin ev ortamındaki durumu hakkında aileden bilgi alıyorum*” (3/8) ifadelerini kullanmıştır. Ö7 “*Aileler ödevlerin yapımı konusunda çocuklarıyla birlikte çalışarak ellerinden gelen desteği veriyorlar.*” (7/8) demiştir. Ö8 “*Eksik olduğum konularda öncelikle rehberlik servisi ile görüşüyorum. Aileler ile sürekli irtibat halinde olup gerekli yerlerde idareden de yardım alıyorum.*” (8/8) diyerek ailelerden destek aldığını belirtmiştir. Ö12 “*Okul rehberlik servisiyle ve öğrencinin ailesiyle işbirliği içinde hareket etmekteyiz.*” (8/8) ifadelerini kullanmıştır. Ö15 “*Aile ile iletişim halinde oluyorum. Okul rehberliği ile işbirliği yapıyorum.*” (15/8) demiştir. Ö17 “*Ailesi çok ilgili. En çok onlar destek oluyor. Ev ödevi verdiğim zaman yardımcı olmaya çalışıyorlar. Öğrenci rehabilitasyon merkezine gittiği için aile ile iletişime geçip hangi konularda eğitim vermeleri konusunda tavsiyelerde bulunuyorum.*” (17/8) ifadesi ile ailelerin destek verdiğini belirtmiştir. Ö21 “*Materyal temin etme konusunda okul yönetiminden, öğrenci ile ilgili yapmam gerekenler konusunda rehberlik servisinden, çocuğun gelişimi ile ilgili aileden destek alıyorum.*” (21/8) demiştir. Ö24 “*Okul yönetiminden, Rehberlik araştırma merkezinden, Milli eğitim müdürlüğünden en çok da aileden destek alıyorum.*” (24/8) ifadelerini kullanmıştır. Ö28 “*Velisi ile sık sık görüşüp öğrencinin*

evde yapması gerekenler konusunda istişarelerde bulunuyorum.” (28/8) ifadelerini kullanarak aile ile görüşmeler yapıldığını belirtmiştir. Ö30 “Rehberlik araştırma merkezi ile ailelerden.” (30/8) ifadelerini kullanmıştır.

4.8.5. Destek Alamayanlar

Ö10 “*Destek almıyorum.*” (10/8) ifadesini kullanarak hiçbir yerden destek almadığını belirtmiştir. Ö11 de “*Almadım*” (11/8) diyerek destek almadığını belirtmiştir. Ö16 “*Pek bir destek almıyorum.*” (16/8) ifadesini kullanmıştır. Ö18 “*Yeterince destek aldığım söylenemez aldığım destek de formaliteden ileriye pek geçemiyor.*” (18/8) ifadeleri ile destek almadığını belirtmiştir. Ö20 “*Bir destek almıyorum.*” (20/8) diyerek destek almadığını ifade etmiştir.

4.9. Öğretmenlerin Konuya İlişkin Eklemek İstedikleri Görüş ve Öneriler

Bu temada üç öğretmen sınıf mevcutlarının azaltılması gerektiğini; dört öğretmen bu konuda öğrencilere destek verilmesi gerektiğini; dört öğretmen öğretim programında düzenlemeler yapılması gerektiğini; beş öğretmen öğretim ortamında düzenlemeler yapılması gerektiğini; iki öğretmen materyal desteği yapılması gerektiğini; altı öğretmen öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini; iki öğretmen ise ailelere eğitim verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca on öğretmen kaynaştırma uygulamasını benimsemediğini ifade etmiştir. Buna ilişkin alt temalar oluşturulmuş olup öğretmen ifadeleri bu alt temalarda yer almaktadır.

Tablo 12.

Öğretmenlerin Konuya İlişkin Eklemek İstedikleri Görüş ve Öneriler Temasıyla İlgili Alt Temalar

Tema No	Tema Adı – Alt Temalar
9.	Öğretmenlerin Konuya İlişkin Eklemek İstedikleri Görüş ve Öneriler
9.1.	<i>Sınıf Mevcudunun Azaltılması Gerektiğini İfade Edenler</i>
9.2.	<i>Öğrenciye Destek Verilmesi Gerektiğini Belirtenler</i>
9.3.	<i>Öğretim Programında Düzenlemeler Yapılması Gerektiğini İfade Edenler</i>
9.4.	<i>Öğretim Ortamlarında Düzenlemeler Yapılması Gerektiğini İfade Edenler</i>
9.5.	<i>Materyal Desteği Yapılması Gerektiğini İfade Edenler</i>
9.6.	<i>Hizmet İçi Eğitim Verilmesi Gerektiğini İfade Edenler</i>
9.7.	<i>Ailelere Eğitim Verilmesi Gerektiğini Belirtenler</i>
9.8.	<i>Kaynaştırma Uygulamasını Benimsemeyenler</i>

4.9.1. Sınıf Mevcudunun Azaltılması Gerekliğini İfade Edenler

Ö5 “Sınıf mevcutları çok fazla. Öğrenci sayıları azaltılmalı. Yoksa öğrencilere çok faydalı olamıyoruz.” (5/9) diyerek sınıf mevcudunun azaltılması gerektiğini ifade etmiştir. Ö21 “Kaynaştırma öğrencileri ile daha iyi ilgilenilmesi için sınıf mevcutlarının azaltılması gerekir veya okulda destek eğitim odası açılarak öğretmenin diğer öğrencilerle de ilgilenmesine fırsat tanınabilir.” (21/9) ifadelerini kullanmıştır. Ö28 “Kaynaştırma öğrencime faydalı olabilmek için sınıf mevcudunun az olması gerektiğini düşünüyorum. Ailenin öğretmenler ve okul idaresi ile işbirliği içerisinde olmasının öğrenci açısından faydalı olacağı kanaatindeyim.” (28/9) ifadelerini kullanmıştır.

4.9.2. Öğrenciye Destek Verilmesi Gerekliğini Belirtenler

Ö1 “Rehberlik hizmetlerinin bu öğrencilere yönelik çalışmalarının artırılması gerekir.” (1/9) ifadelerini kullanarak öğrencilere destek verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ö19 “Başarabileceği kazanımlara yönelmek faydalı olacaktır. ‘Yapabiliyorum, başarabiliyorum.’ duygusunu geliştirmek önemli.” (19/9) ifadesini kullanmıştır. Ö22 “Çeşitli algılama düzeyine ait etkinliklere yer verilmeli. Görsellik daha fazla kullanılmalı.” (22/9) ifadelerini kullanmıştır. Ö31 “Onlar yalnız kalmamalı, sınıf içerisinde aktif kılınmalıdır.” (31/9) diyerek öğrenciye destek verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

4.9.3. Öğretim Programında Düzenlemeler Yapılması Gerekliğini İfade Edenler

Ö9 “Öğrencileri derslerde daha aktif hale getirecek etkinliklerde bulunarak.” (9/9) ifadesi ile öğretim programında düzenlemeler yapılması gerektiğini belirtmiştir. Ö10 “Yazılı sınavlar öğrenci yetersizliğine, eğitim performansına ve gelişim özelliğine göre çeşitlendirilmelidir.” (10/9) ifadelerini kullanmıştır. Ö11 “Ayrı program ve kitapları olabilir” (11/9) demiştir. Ö14 “Program ve kitaplar hazırlanırken kaynaştırma öğrencileri dikkate alınması gerekir. İşbirliği çerçevesinde hareket edilmesi gerekir. Ayrıca her okulda rehber öğretmenin olması ve öğretmenlerin sürekli bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.” (14/9) ifadelerini kullanmıştır.

4.9.4.Öğretim Ortamlarında Düzenlemeler Yapılması Gerekliğini İfade Edenler

Ö12 “Okullardaki öğretim ortamları kaynaştırma öğrencilerini de göz önüne alarak düzenlenmeli ve okullara bu öğrencilere yönelik ders materyalleri gönderilmeli.” (12/9) ifadeleri ile öğretim ortamında düzenlemeler yapılması gerektiğini belirtmiştir. Ö16 “Okulumuzda destek odası bulunmuyor. Destek odası olması hem öğretmen hem de öğrenci için faydalı olacaktır.” (16/9) ifadesi ile destek eğitim odası açılması gerektiği ifade edilmiştir. Ö21 “Kaynaştırma öğrencileri ile daha iyi ilgilenilmesi için sınıf mevcutlarının azaltılması gerekir veya okulda destek eğitim odası açılarak öğretmenin diğer öğrencilerle de ilgilenmesine fırsat tanınabilir.” (21/9) ifadelerini kullanmıştır. Ö24 “Destek eğitim odaları arttırılmalı. Ailelere de eğitim verilmeli. Bizlere de bu konuda hizmet içi eğitim verilmeli.” (24/9) ifadeleri ile destek eğitim odası açılması gerektiğini belirtmiştir. Ö27 “Okullarda daha uygun koşullar bulunmalı. Kaynaştırma alanında eğitim almış öğretmenlerin bulunması gerekli. Veliler bilinçlendirilmeli. Velilerin ev ortamında çocuğa destek olması sağlanmalı.” (27/9) ifadelerini kullanmıştır.

4.9.5. Materyal Desteği Yapılması Gerekliğini İfade Edenler

Ö12 “Okullardaki öğretim ortamları kaynaştırma öğrencilerini de göz önüne alarak düzenlenmeli ve okullara bu öğrencilere yönelik ders materyalleri gönderilmeli.” (12/9) ifadesi ile materyal desteği yapılması gerektiğini belirtmiştir. Ö29 “Materyal desteği olmalı. Okullarda bu alanda uzman birer profesyonel bulundurulmalı. Destek eğitimi ilköğretim öğretmenleri vermeli (seviyelerine daha kolay inebildiği için)” (29/9) diyerek materyal desteği yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

4.9.6. Hizmet İçi Eğitim Verilmesi Gerekliğini İfade Edenler

Ö14 “Program ve kitaplar hazırlanırken kaynaştırma öğrencileri dikkate alınması gerekir. İşbirliği çerçevesinde hareket edilmesi gerekir. Ayrıca her okulda rehber öğretmenin olması ve öğretmenlerin sürekli bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.” (14/9) ifadelerini kullanmıştır. Ö17 “Kaynaştırma konusunda eğitim verilebilir. Öğretmenler olarak çoğumuz kaynaştırma konusunda eksikiz.” (17/9) ifadesi ile hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ö18 “Normal düzeyde ki öğrencilerin olduğu sınıflarda kaynaştırma öğrencisinin olması hedeflendiği şekilde bir faydası olmuyor ne yazık ki. Öğrenci kaynaşmadan ziyade kendi halinde sessiz bir şekilde olarak daha çok içine kapanık bir birey haline

geliyor. Öğretmenler de ne yazık ki bu konuda eğitim almadıkları için belli bir plan program çerçevesinde bu öğrencilerle ilgilenememektedir ve yeterince ilgili kişi ve kurumlardan destek alamamaktadır. Bunun yerine kaynaştırma öğrencilerine uygun özel sınıf ve öğretmenlerle bu öğrencilerin seviyelerine uygun şekilde ders işlenmelidir. Ama Beden eğitimi resim gibi derslerde öğrenciler normal düzeydeki öğrencilerin bulunduğu sınıflara getirilip bu şekilde kaynaştırma etkinliklerine katılması daha uygun olacaktır.” (18/9) ifadeleri ile kaynaştırma uygulamasını benimsememekle beraber hizmet içi eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ö24 *“Destek eğitim odaları arttırılmalı. Ailelere de eğitim verilmeli. Bizlere de bu konuda hizmet içi eğitim verilmeli.”* (24/9) ifadelerini kullanmıştır. Ö26 *“Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim verilmesi öğrenciler için daha iyi bir eğitim sunulmasına olanak sağlayacaktır.”* (26/9) demiştir. Ö27 *“Okullarda daha uygun koşullar bulunmalı. Kaynaştırma alanında eğitim almış öğretmenlerin bulunması gerekli. Veliler bilinçlendirilmeli. Velilerin ev ortamında çocuğa destek olması sağlanmalı.”* (27/9) ifadelerini kullanmıştır.

4.9.7. Ailelere Eğitim Verilmesi Gerektiğini Belirtenler

Ö24 *“Destek eğitim odaları arttırılmalı. Ailelere de eğitim verilmeli. Bizlere de bu konuda hizmet içi eğitim verilmeli.”* (24/9) ifadelerini kullanmıştır. Ö27 *“Okullarda daha uygun koşullar bulunmalı. Kaynaştırma alanında eğitim almış öğretmenlerin bulunması gerekli. Veliler bilinçlendirilmeli. Velilerin ev ortamında çocuğa destek olması sağlanmalı.”* (27/9) ifadeleri ile ailelere eğitim verilerek bilinçlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

4.9.8. Kaynaştırma Uygulamasını Benimsemeyenler

Ö2 *“Kaynaştırma eğitiminin faydalı olduğunu düşünmüyorum. İstenilen verim alınmıyor. Birebir ders yapılmalı.”* (2/9) ifadelerini kullanarak kaynaştırma uygulamasını benimsemediğini ifade etmiştir. Ö3’te *“Sadece onlar için bir sınıf ya da ortam dizayn edilmeli. Aile ile sürekli iletişim halinde olunmalı”* (3/9) Ö4 *“Özel okulları olmalı ya da okullarda özel sınıflar olmalı, kaynaştırma öğrencileri sınıflarda başarılı olamıyor.”* (4/9) ifadesi ile kaynaştırma uygulamasını benimsemediğini ifade etmiştir. Ö6 *“Derslerin tek kaynaştırma öğrencisiyle yapılmasının daha verimli olacağı düşüncesindeyim. Çünkü farklı seviyedeki öğrencilerle ilerlemek çok zor oluyor.”* (6/9) ifadelerini kullanmıştır. Ö7 *“Normal çocuklarla aynı ortamda öğrenim görmelerini doğru bulmuyorum. Kaynaşmak*

yerine kaybolup gidiyorlar.” (7/9) ifadeleri ile kaynaştırma uygulamasını benimsemediğini dile getirmiştir. Ö15 “*Kaynaştırma öğrencilerinin sınıf içinde yalnız kaldıklarını, diğer öğrencilerin arasında ister istemez dışlandıklarını düşünüyorum. Ayrıca ders içinde öğrencilere gerekli vakit maalesef ayrılamıyor. Bu öğrencilerin kendi seviyelerindeki öğrencilerle ayrı eğitim alması gerekir diye düşünüyorum.*” (15/9) ifadelerini kullanmıştır. Ö18 “*Normal düzeyde ki öğrencilerin olduğu sınıflarda kaynaştırma öğrencisinin olması hedeflendiği şekilde bir faydası olmuyor ne yazık ki. Öğrenci kaynaşmadan ziyade kendi halinde sessiz bir şekilde olarak daha çok içine kapanık bir birey haline geliyor. Öğretmenler de ne yazık ki bu konuda eğitim almadıkları için belli bir plan program çerçevesinde bu öğrencilerle ilgilenememektedir ve yeterince ilgili kişi ve kurumlardan destek alamamaktadır. Bunun yerine kaynaştırma öğrencilerine uygun özel sınıf ve öğretmenlerle bu öğrencilerin seviyelerine uygun şekilde ders işlenmelidir. Ama Beden eğitimi resim gibi derslerde öğrenciler normal düzeydeki öğrencilerin bulunduğu sınıflara getirilip bu şekilde kaynaştırma etkinliklerine katılması daha uygun olacaktır.*” (18/9) demiştir. Ö20 “*Kaynaştırma projesini doğru bulmuyorum. Diğer öğrencilerin de düzeni bozuluyor. Yanlış bir uygulama bence.*” (20/9) ifadelerini kullanmıştır. Ö25 “*Bence onlar kaynaştırma değil de özel eğitim sınıfına dâhil edilmelidir.*” (25/9) diyerek kaynaştırma uygulamasını benimsemediğini ifade etmiştir. Ö30 “*Kaynaştırma öğrencileri için özel eğitim sınıfları oluşturulmalı ve öğretmen görevlendirilmeli. Böylelikle gelişim daha hızlı ve etkili olacaktır.*” (30/9) ifadesini kullanarak kaynaştırma uygulamasını benimsemediğini ifade etmiştir.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma bulgulardaki tema ve alt temaların tartışması ve literatürle karşılaştırmaları yer almaktadır.

Türkçe öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileri için oluşturmuş oldukları sıra düzeni öğretim ortamının uyarlanması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Fakat araştırma bulgularında kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin öğretim ortamının düzenlenmesinde yapmış oldukları uyarlamaların eksik olduğu görülmektedir. Çünkü öğretim ortamının düzenlenmesi konusunda yaptıkları uyarlamalar, kaynaştırma öğrencileri için uygun sıra düzeninin oluşturulması üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin bir kısmı sınıf ortamını öğrencilerine göre düzenlemektedir. Bu uyarlama da fiziksel düzenleme kapsamında olduğu için kaynaştırma öğrencilerine öğretim ortamının uyarlanması konusunda katkı sağladığı düşünülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu ise herhangi bir uyarlama yapmadığını belirtmektedir. Verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin akademik ve sosyal etkinlikler için rutin oluşturmadıkları, sınıfa özgü bir atmosfer (sınıf iklimi) oluşturmadıkları, davranış yönetimi konusunda bir uyarlama yapmadıkları, zaman kullanımı konusunda düzenlemeler yapmadıkları ve öğrenci gruplarının oluşturulması konusunda uygulama yapmadıkları görülmektedir.

Amaçlarda yapılan uyarlamalara ilişkin kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenleri, farklı şekillerde uyarlama çalışmaları yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin birçoğu amaçlarda uyarlama ve basitleştirmeler yaparken bazıları da kolaydan zora, ek amaç belirleyerek, temel amaçları hedef alarak, sadeleştirmeler yaparak uyarlama yaptıklarını belirtmişlerdir. Vural ve Yıkılmış (2008) tarafından yapılan araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun amaçlarda basitleştirme yaptığı görülmektedir. Bu bulgu araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Fakat yapılan bu uyarlamaların etkili olmadığı düşünülmektedir. Çünkü kaynaştırma öğrencilerinin çoğu için bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlanmadığı görülmekle beraber öğretmenlerinin amaçlarda yaptıkları uyarlamaların hazırlık yapılmadan ders esnasında düşünülerek gerçekleştirilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca Türkçe

öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencileri için amaçlarda yapılan uyarlama konusunda sistemli bir çalışma yapmadıkları ve kendi metotlarına göre amaçlar belirlemeye çalıştıkları görülmektedir.

Araştırmada altı Türkçe öğretmeni kullandıkları materyallerde, kaynaştırma öğrencisi için uyarlama yapmadığını belirtmiştir. Materyallerde uyarlama yaptığı yönünde görüş bildiren öğretmenlerden beşi teknolojik araç-gereç kullandığını belirtmiş olup, uyarlama yapan diğer öğretmenler ise görsel materyal kullandıklarını, öğrencinin seviyesine göre uyarlama yaptıklarını, öğrencinin ilgisini dikkate aldıklarını, ek çalışma yaptıklarını, öğrencinin engel durumuna göre uyarlama yaptıklarını belirtmişlerdir. Uyarlanan materyallerin görsel araç gereçlerden oluşması ve teknolojik araç gereç kullanılması materyallerin etkili olması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerin bir kısmının kullandıkları materyallerde uyarlama yapmaması öğretim sürecini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Araştırma yapılan kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinden beşinin içeriğin hazırlanmasında uyarlama yapmadığı görülmektedir. Diğer öğretmenler ise içerikte basitleştirmeler yaptıklarını, farklılaştırma yaptıklarını, amaca uygun içerik hazırladıklarını, öğrencinin seviyesine göre uyarlama yaptıklarını belirtmişlerdir. Fakat içeriğin hazırlanmasında farklı şekilde uyarlamalar yaptıklarını belirten öğretmenlerin planlarında bu uyarlamalara yer vermemesi, bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlamamaları ve öğretim esnasında uyarlamayı gerçekleştirmeye çalışmaları etkili bir içerik hazırlanması konusunda yeterli kalınmayacağını düşündürmektedir.

Araştırmada Türkçe öğretmenlerinin içeriğin sunumunda daha çok kullandıkları yöntem ve tekniklerde uyarlama yaptıkları belirlenmiştir. Uyarlama yapan diğer öğretmenler ise öğrencinin seviyesini dikkate aldıklarını, birebir sunum yaptıklarını, öğrencinin engel durumuna göre uyarlama yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden bazısı ise herhangi bir uyarlama yapmadığını belirtmiştir. Kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun içeriğin sunumunda uyarlama yaptıklarını belirtmelerine rağmen içeriğin sunumunda yapılan uyarlamalarının eksik olduğu düşünülmektedir. Çünkü içeriğinin sunumunda yapılan uyarlamalarda öğretmenlerin büyük grup öğretimi, küçük grup öğretimi, akran

merkezli uygulama, öğrencinin önceki bilgilerini harekete geçirme, öğrenciye ön uyaran verme, pekiştireç kullanma, ders amacının açıklanması, öğrenciyi öğrenmeye hazırlama gibi uygulamalara yer vermedikleri görülmektedir. Bu bulgu da içeriğin sunumunda yapılan öğretimsel uyarlamaların sınırlı kaldığını göstermektedir.

Kaynaştırma öğrencisi bulanan Türkçe öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu kaynaştırma öğrencisi için ayrı bir sınav hazırladıklarını ve birden fazla ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin diğer bir kısmı ise klasik ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandığını, gözlem ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandığını, uygulamalı ölçme ve değerlendirme tekniğini kullandığını ve ölçme ve değerlendirme yaparken ek puan verdiğini belirtmişlerdir. Bu bulgular, kaynaştırma öğrencilerinin belirlenen hedeflere ulaşımada ulaşılmadıklarının tespiti tam anlamıyla yapılmadığını göstermektedir. Ayrıca öğretmenlerin alternatif değerlendirmelere yer vermedikleri, ölçme ve değerlendirme yaparken sınav ortamında, sınavın süresi ve zamanında, sınav yönergelerinin sunumunda, öğrencilerin sınav öncesi motivasyonunun artırılmasında bir uyarlama yapmadıkları belirlenmiştir. Güven'in (2009) yapmış olduğu araştırmada da öğretmenlerin daha çok geleneksel değerlendirme yöntemlerine ağırlık verdikleri alternatif değerlendirmelere yeteri kadar ağırlık vermedikleri belirtilmiştir. Bu bulgu da öğretmenlerin alternatif değerlendirme türlerinden olan portfolyo (ürün dosyası), kontrol listeleri, bireyselleştirilmiş eğitim planındaki gelişmeleri temel alan uygulamalar ve öğrenci çalışmaları gibi yöntemlerine yer vermediklerini göstermektedir.

Araştırmada Türkçe öğretmenleri en çok öğretimin uyarlanmasında zaman konusunda sıkıntı çektiklerini belirtmişlerdir. Öğretim zamanının yetersiz olması kaynaştırma öğrencisine ayrılan zamanı ve yapılan uyarlamalardaki verimliliği de olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Zaman konusunda sıkıntı yaşanmasının en büyük sebebi sınıfların kalabalık olmasına bağlanabilir. Yiğen (2008) yaptığı araştırmada, sınıfların kalabalık olmasının öğretmenin kaynaştırma öğrencisine yeterince zaman ayıramamasına ve dolayısıyla kaynaştırma öğrencisinin ihtiyacı olan ilgi ve desteği alamamasına neden olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca Bilen (2007), araştırmasında öğretmenlerin büyük çoğunluğu sınıf mevcudunun kaynaştırma uygulaması için uygun olmadığını vurgulamışlardır.

Bunun dışında öğretmenler öğretimin uyarlanması konusunda bilgi eksikliklerinin olduğunu dile getirmişlerdir. Önder (2007) ve Vural (2008) da araştırmalarında öğretmenlerin çoğunun kaynaştırma uygulamalarına ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu da kaynaştırma ile ilgili hizmet içi eğitimin önemini bir kez daha göstermektedir. Verilen cevaplarda öğretmenler de bunu dile getirmişlerdir. Daha önce yapılan bazı çalışmalar da bu sonucu doğrular niteliktedir. İzci (2005) yaptığı araştırmada; sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi ve becerinin yeterli olmamasının, kaynaştırma eğitiminin istenilen hedeflere ulaşamamasının nedenlerinden biri olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere bazı sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler yapmak istemelerine karşın, yeterli bilgi ve beceri sahibi olmamalarının bu konuda kendilerini yeterli hissetmemelerine sebep olduğu sonucuna varmıştır.

Ayrıca bazı öğretmenler ise öğretim programından kaynaklanan sorunların olduğunu, sınıfın fiziki koşullarının uygun olmadığını, materyal eksikliğinden kaynaklanan sorunların olduğunu ve kaynaştırma öğrencisinden kaynaklanan sorunların olduğunu ifade etmişlerdir. Cankaya'nın (2010) yapmış olduğu araştırmaya katılan öğretmenler de okul ve sınıflardaki fiziki koşulların kaynaştırma eğitim uygulamalarına uygun olmadığını belirtmektedir. Güzel'in (2014) yapmış olduğu araştırma da okulun fiziki olanaklarının kaynaştırma öğrencisi için uygun olmadığı yönündedir.

Karşılaşılan zorluklara ilişkin bazı Türkçe öğretmenleri sınıftaki diğer öğrencilerden kaynaklanan sorunların olduğunu ifade etmişlerdir. Kaynaştırma eğitimi uygulamalarının etkililiğinin artırılmasında, özel eğitime gereksinim duyan öğrenciler açısından önemli olduğu düşünülen sosyal beceri kazandırılması ve akran desteğinin sağlanması (Sucuoğlu, 2005) özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere yönelik tutumu da olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Ayrıl ve Diğerlerinin (2014) yapmış olduğu araştırmada da kaynaştırma eğitimi uygulamaları kapsamında normal gelişim gösteren öğrenciler ve özel gereksinimli öğrenciler için sosyal beceri kazandırmaya yönelik çalışmaların yapılması gerektiği belirtilmiştir. Bulgularda öğretmenlerin sosyal beceri kazandırmaya yönelik çalışmalarının eksik olduğu görülmektedir.

Kaynaştırma öğrencisi bulunan bir Türkçe öğretmeni karşılaştığı sorunları çözmek için sorunlara yönelik kaynaştırma öğrencisine etkinlikler yaparak ve kaynaştırma öğrencisi için akran danışmalığı yaptırarak bu sorunları aşmaya çalıştığını ifade etmiştir. Ayrıca başka bir öğretmen ise aile ile görüşmeler düzenleyerek sorunları aşmaya çalıştığını ifade etmiştir. Elde edilen bulgular neticesinde öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun öğretimsel uyarlamaya ilişkin karşılaştıkları zorluklara ilişkin herhangi bir çalışma yapmadıkları ve bu zorlukları aşmak için bir öneride bulunmadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin karşılaşılan zorluklara ilişkin herhangi bir çalışma yapmaması bu konuda gerekli olan yeterliliklere sahip olmadıklarından kaynaklandığı kanaatine varılmıştır. Kaynaştırma eğitiminde öğretmenlerin yeterlikleriyle ilgili yapılan birçok araştırmada da öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde yeterli donanıma sahip olmadıkları ortaya koyulmuştur (İzci, 2005; Temel, 2000).

Araştırmada Türkçe öğretmenlerinden büyük bir çoğunluğu öğretimin uyarlanmasında okul yönetiminden ve rehberlik servisinden destek aldıklarını belirtmişlerdir. Destek aldığını belirten öğretmenlerin verdikleri cevaplarda okul yönetiminin materyal konusunda destek verdiğini belirtirken rehberlik servisinin ise kaynaştırma öğrencilerinin dosya bilgileri ile bu öğrencilere nasıl davranacakları konusunda destek verdiklerini belirtmişlerdir. Bu bulgular ise Türkçe öğretmenlerinin okul yönetiminden destek aldıklarını belirtmelerine rağmen tam anlamıyla destek alamadıkları şeklinde değerlendirilmektedir. Bu durumun sebebinin ise okul yönetiminin kaynaştırma konusunda yapması gerekenlerin yasal olarak belirtilmeyerek yönetimin inisiyatifine bırakılması ve Milli Eğitim Müdürlüklerinin bu konuda denetim eksikliklerinin bulunmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Sarı ve Bozgeyikli (2003) de yapmış oldukları araştırmada kaynaştırma eğitiminin başarılı bir şekilde uygulanması konusunda okul yönetiminin destek vermesi için yasal yönden okul yöneticilerine sorumluluk ve rol verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Rehberlik Araştırma Merkezinden destek alma konusunda ise kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin çoğunun destek alamadıkları görülmektedir. Araştırma bulguları, Rehberlik Araştırma Merkezinin kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenleri bu konuda yalnız bıraktığını göstermektedir.

Araştırmada Türkçe öğretmenlerinin Milli Eğitim Müdürlüklerinden destek almadıklarını açık bir şekilde gözükmektedir. İl Milli Eğitim yöneticilerinin kaynaştırma konusundaki bilgileri üzerine yapılan araştırmada yöneticilerin kaynaştırma uygulamaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür (Yıkılmış, 2006). Bu araştırma sonucu da kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin destek alamamalarının nedenleri arasında değerlendirilmektedir.

Kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinden büyük bir çoğunluğu ailelerden destek almadıklarını belirtmektedirler. Ailelerin destek vermemesinin kaynaştırma uygulamasını olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Ailelerin kaynaştırma uygulaması konusunda öğretmenlere destek vermemesinin sebebinin bu konuda bilgi eksikliklerinden kaynakladığı kanaatine varılmıştır. Türkiye’de özel gereksinimli çocuğa sahip olan ailelerinin ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik yapılan çalışmalarda da en fazla gereksinim duyulan boyutun "Bilgi Gereksinimi" olduğu belirtilmektedir (Akçamete ve Kargın, 1996). Bu araştırma elde edilen bulguyu destekler niteliktedir. Ayrıca Kargın ve Diğerlerinin (2003) kaynaştırma uygulamasına ilişkin öğretmen, yönetici ve anne babaların görüşlerini inceledikleri çalışma da bu bulguyu destekler niteliktedir. Bu çalışmada anne babaların kaynaştırma konusunda bilgilendirilmesi neticesinde öğretmenler ile daha fazla işbirliği yapabilecekleri belirtilmektedir.

Öğretmenlerin bir kısmı ise herhangi bir yerden destek almadığını belirtmiştir. Bu durum ise öğretimsel uyarlama açısından sorun teşkil edebilmektedir. Çünkü özel eğitimde iş birliğinin son derece önemli olduğu düşünülmektedir. Cankaya’nın (2010) yapmış olduğu araştırmada da araştırmaya katılan öğretmenlerin bireysel eğitim programlarının hazırlanmasında ihtiyaç duydukları yardımı ilgili kişi ve kurumlardan alamadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmada Türkçe öğretmenlerinin öğretimsel uyarlama konusunda eklemek istedikleri görüşler incelendiğinde öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu sınıf mevcudunun azaltılmasını, öğrenciye destek verilmesini, öğretim programında düzenlemeler yapılmasını, öğretim ortamlarında düzenlemeler yapılmasını, materyal desteği yapılmasını, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesini, ailelere eğitim verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Ayrıca on Türkçe öğretmeni de kaynaştırma uygulamasını benimsemediğini belirtmiştir. Bu bulgulardan hareketle kaynaştırma uygulamasına ilişkin yapılacak öğretimsel uyarlamaların istenilen düzeyde olmayacağı düşünülmektedir. Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasını benimsememesinin en büyük sebebinin bu konuda bilgi eksikliklerinin olması, sınıf mevcutlarının çok olması, yeterince destek alamamaları olduğu düşünülmektedir. Gözün ve Yıkılmış'ın (2004), yapmış oldukları araştırmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik bilgi eksikliklerinin olması, kaynaştırma eğitimi uygulamasına yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca kaynaştırma ile ilgili ders alan öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin olumlu tutum geliştirdikleri tespit edilmiştir (Avcı, 1999; Gözün ve Yıkılmış, 2004). Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerden büyük bir çoğunluğu hizmet içi eğitime katılmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda yeterliliklerini arttırmaya ile ilgili bir çalışma yapmadıkları kanaatine varılmıştır. Bu bulgu Sarı ve Bozgeyikli'nin (2003), öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumlarının kaynaştırma ile ilgili bir eğitim almamalarından dolayı olumsuz olduğu bulgusuyla tutarlıdır.

BÖLÜM 6

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulguları doğrultusunda elde edilen sonuçlar ve sonuçlar ışığında sunulan öneriler bulunmaktadır.

6.1. Sonuç

Araştırmada 31 Türkçe öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Verilerin toplanması, nitel veri toplama yöntemlerinden açık uçlu sorulardan oluşan anket formu ile gerçekleştirilmiştir. Formda Türkçe öğretmenlerine sekiz soru sorulmuştur. Ayrıca öğretmenlere görüşlerine ekleyebilecekleri bir bölüm de oluşturulmuştur. Açık uçlu sorulardan oluşan anket formundan elde edilen veriler içerik analizi ile kodlama yapılarak, kategoriler belirlenmiştir. Bu işlem yapılarak elde edilen başlıklar araştırmanın ana temalarını, alt başlıklar ise alt temalarını oluşturmuştur. Araştırma bulgularına göre elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin öğretim ortamının düzenlenmesinde fiziksel düzenlemelere yer verdiği belirlenmiştir. Fakat bu düzenlemeler öğretim ortamının kaynaştırma öğrencisi için uyarlaması konusunda yetersiz olduğu kanaatine varılmıştır. Türkçe öğretmenlerinin akademik ve sosyal etkinlikler için bir rutin oluşturmadıkları, sınıf iklimi oluşturmadıkları, davranış yönetimi konusunda bir düzenleme yapmadıkları ve öğrenci gruplarının oluşturulması konusunda bir uygulama yapmadıkları tespit edilmiştir.

Türkçe öğretmenlerinin amaçlarda farklı şekillerde uyarlama çalışmaları yaptıkları belirlenmiştir. Fakat amaçlarda yapılan uyarlamalar sistemli bir çalışma dâhilinde olmayıp öğretmenlerin kendi yöntemlerine göre öğretim esnasında düşünülerek gerçekleştirilmeye çalışıldığı için etkililiğinin istenilen düzeyde olmadığı kanaatine varılmıştır.

Araştırmada Türkçe öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun materyallerde uyarlama yaptıkları belirlenmiştir. Yapılan uyarlamalar daha çok materyallerin görsel araç gereçlerden oluşması ve teknolojik araç gereç kullanılması yönündedir. Bu uyarlamalar materyallerin etkililiği açısından önemli kabul edilmektedir.

Öğretmenlerin bir kısmının materyallerde uyarlama yapmaması öğretim sürecini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

İçeriğin hazırlanmasında Türkçe öğretmenlerin farklı şekillerde uyarlamalar yaptıklarını belirlenmesine rağmen öğretmenlerin bu uyarlamalara planlarında yer vermemesi, bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlamamaları ve öğretim esnasında uyarlamayı gerçekleştirmeye çalışmaları etkili bir içerik hazırlanması konusunda yeterli kalınmayacağını göstermektedir.

Araştırmada Türkçe öğretmenlerinin içeriğin sunumunda daha çok kullandıkları yöntem ve tekniklerde uyarlama yaptıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun içeriğin sunumunda uyarlama yaptıkları belirlenmesine rağmen yapılan uyarlamalarının sınırlı kaldığı görülmektedir. İçeriğinin sunumunda Türkçe öğretmenlerinin büyük-küçük grup öğretimi, akran merkezli uygulama, öğrencinin önceki bilgileri harekete geçirme, ön uyaran verme, pekiştireç kullanma, ders amacının açıklanması, öğrenciyi öğrenmeye hazırlama, basit dil kullanımı gibi uygulamalara yer vermedikleri görülmektedir.

Türkçe öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu öğretimin değerlendirmesinde uyarlama yaptığını belirlenmiştir. Fakat yapılan uyarlamalar daha çok geleneksel değerlendirme yöntemlerine dayanmaktadır. Öğretmenlerin alternatif değerlendirme yöntemlerine yeteri kadar ağırlık vermedikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin sınav ortamında, sınavın süresi ve zamanında, sınav yönergelerin sunumunda, öğrencilerin sınav öncesi motivasyonunun arttırılmasında bir uyarlama yapmadıkları belirlenmiştir.

Türkçe öğretmelerinin en çok öğretim zamanının yetersizliğinden dolayı zorluk yaşadığı belirlenmiştir. Yaşanan bu zorluğun ise sınıf mevcutlarının fazla olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir.

Türkçe öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamaları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin bu konuda bilgi yetersizliklerinin olması öğretimin uyarlanması konusunda zorluk yaşamalarına neden olmaktadır.

Araştırmaya katılan bazı öğretmenlerin öğretim ortamının fiziki koşullarından kaynaklanan sorunlar yaşadığı, bazılarının ise materyal eksikliğinden dolayı zorluk yaşadığı görülmektedir.

Karşılaşılan zorluklara ilişkin bazı Türkçe öğretmenlerinin sınıftaki diğer öğrencilerden kaynaklanan sorunlar yaşadığı görülmektedir. Öğretmenlerin bu sorunları yaşamasında öğrencilere sosyal beceri kazandırılması ve kaynaştırma öğrencilerine akran desteğinin sağlanmasına yönelik çalışmalarının eksik olduğundan kaynaklandığı görülmektedir.

Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun öğretimsel uyarlamaya ilişkin karşılaştıkları zorluklara ile ilgili herhangi bir çalışma yapmadıkları ve bu zorlukları aşmak için bir öneride bulunmadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin karşılaşılan zorluklara ilişkin herhangi bir çalışma yapmaması bu konuda gerekli olan yeterliliklere sahip olmadıklarından kaynaklandığı kanaatine varılmıştır.

Türkçe öğretmenlerinin çoğunun rehberlik servisinden kaynaştırma öğrencilerinin dosya bilgileri ile bu öğrencilere nasıl davranacakları konusunda destek aldıkları görülmektedir.

Öğretmenlerden birçoğu okul yönetiminden destek aldıklarını belirtse de bu desteğin daha çok materyal temini noktasında olduğundan dolayı öğretmenlerin tam anlamıyla destek alamadıkları şeklinde değerlendirilmektedir.

Öğretmenlerin Milli Eğitim Müdürlüğü, Rehberlik Araştırma Merkezi ve Özel Eğitim Kurumlarından alamadıkları görülmektedir.

Türkçe öğretmenlerinden büyük bir çoğunluğunun ailelerden destek almadıkları belirlenmiştir. Ailelerin kaynaştırma konusunda bilgilendirilmesi neticesinde öğretmenler ile daha fazla işbirliği yapabilecekleri kanaatine varılmıştır.

Araştırmada Türkçe öğretmenlerinin; sınıf mevcutlarının azaltılması, öğrenciye destek verilmesi, öğretim programında düzenlemeler yapılması, öğretim ortamlarında düzenlemeler yapılması, materyal desteği yapılması, öğretmenlere hizmet içi eğitim verilmesi, ailelere eğitim verilmesi yönünde görüş sundukları tespit edilmiştir.

Ayrıca araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinden üçte birinin kaynaştırma uygulamasını benimsemediği tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamasını benimsememesinin en büyük sebebinin bu konuda bilgi eksikliklerinin olması, sınıf mevcutlarının çok olması, yeterince destek alamamaları olduğu kanaatine varılmıştır.

Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun hizmet içi eğitime katılmadığını tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda yeterliliklerini arttırmaya ile ilgili herhangi bir çalışma yapmadıkları bu yüzden kaynaştırma uygulamalarını benimsemedikleri düşünülmektedir.

6.2. Öneriler

Araştırma planlanıp, sonuçlandırılmasına kadar geçen süre içinde karşılaşılan sorunlar ve ilgili literatür incelemeleri göz önüne alındığında uygulamalara yönelik ve ileride yapılacak araştırmalara öneriler şu şekilde sıralanabilir:

6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1- Öğretmenlere öğretim öncesinde, öğretimin sunumunda, öğretim sonunda yapılması gereken uyarlamalara yönelik hizmet içi eğitim verilmelidir.

2- Öğretmenlere materyal geliştirme, ölçme ve değerlendirme, etkili zaman yönetimi konusunda hizmet içi eğitim verilmelidir.

3- Özel gereksinimi olmayan öğrencilere sosyal beceri kazandırılması ve kaynaştırma öğrencilerine akran desteğinin sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

4- Aileler özel eğitim ve kaynaştırma konusunda bilgilendirilerek öğretmenlerle işbirliği yapılması sağlanmalıdır.

5- Sınıf mevcutlarının kaynaştırma uygulaması için uygun sayıda olması sağlanmalıdır.

6- Okulun ve sınıfın fiziki yapısı kaynaştırma uygulamasına engel teşkil etmeyecek şekilde düzenlenmelidir.

7- Öğretmenlerin kaynaştırma konusunda olumsuz tutumlarını değiştirmek için bu konuda eğitim programları düzenlenmelidir.

6.2.2. İleriki Araştırmalara Yönelik Öneriler

1- Araştırma Türkçe öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur. Kaynaştırma öğrencisi bulunan diğer branş öğretmenlerinin yaptıkları öğretimsel uyarlamalar araştırılabilir.

2- Öğretmenlere öğretimin uyarlanmasına yönelik bilgilendirme programı uygulandıktan sonra ve bilgilendirme programı uygulanmadan önce öğretimin uyarlanmasına ilişkin uygulamaları karşılaştırılabilir.

3- Araştırma Konya il ve ilçelerinde çalışan Türkçe öğretmenlerini kapsamaktadır. Bu çalışma başka illerde görev yapan öğretmenleri kapsayacak şekilde yapılabilir.

4- Özel eğitim ile ilgili eğitim almış Türkçe öğretmenlerinin sınıf içinde özel gereksinimli öğrenciler için yapmış oldukları öğretimsel uyarlamalar incelenebilir.

5- Araştırma nitel bir araştırma olarak yapıldı. Nicel araştırma olarak yapılabilir.

6- Türkçe öğretmenlerinin, öğretimsel uyarlamalar ile ilgili nelere ihtiyaç duyduklarına yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akçamete, G. ve Kargın, T. (1996). İşitme Engelli Çocuğa Sahip Annelerin Gereksinimlerinin Belirlenmesi. *Özel Eğitim Dergisi*, 7-24.
- Akyüz, Y. (2013). *Türk Eğitim Tarihi*. (14.bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Aral, N. & Gürsoy, F. (2009). *Özel Eğitim Gerekli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Aral, N. (2011). *Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ataman, A. (Ed.) (2003). *Özel Gereksinimli Çocuklar, Özel Eğitime Giriş*, Gündüz Yayıncılık.
- Avcı N. (1999). *Normal Sınıf Öğretmenlerinin Zihinsel Engelli Çocukların Kaynaştırılmalarına İlişkin Tutumlarını ve Yeterliliklerini Değiştirmede Farklı Eğitim Tekniklerinin Etkisinin Karşılaştırılması*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Avcioğlu, H. (2012). Rehberlik ve Araştırma Merkez (RAM) Müdürlerinin Tanılama, Yerleştirme-İzleme, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Geliştirme ve Kaynaştırma Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 12(3), 2009-2031.
- Aydın, E. (2009). *Rehberlik ve Araştırma Merkezi Yönetici ve Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitime Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi (İstanbul İli Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi.
- Ayral, M., Özcan, Ş., Can, R., Ünlü, A., Bedel, H., Şengün, G., Demirhen, Ş., Çağlar, K. (2015). Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Özel Gereksinimli Öğrencilere Bakışını Etkileyen Etkiler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(Özel Sayı), 218-230
- Aziz, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Ve Teknikleri*. (Geliştirilmiş Altıncı Basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Babaoğlu, E. ve Yılmaz, Ş. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimindeki Yeterlikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 345-354.
- Balcı, A.(1997). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Bilgisayar Yayıncılık.
- Battal, İ. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin ve Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Batu, S., ve Kırcaali-İftar, G. (2005). *Kaynaştırma*. Ankara, Kök Yayıncılık.
- Bilen, E. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Görüşleri ve Çözüm Önerileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bowe, F. (2005). *Making Inclusion Work*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (12.bs.). Ankara, Pegem Akademi.
- Cankaya, Ö. & Korkmaz, İ. (2012). İlköğretim I. Kademedeki Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1-16.
- Chopra, R. (2008). *Factors Influencing Elementary School Teachers' Attitude Towards Inclusive Education*. British Educational Research Association Annual Conference. Edinburgh: Heriot-Watt University.
- Creswell, J. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication
- Çepni, S. (2014). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş* (7.bs.). Trabzon.
- Çifçi Tekinarslan, İ. (2012). *Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*, Diken, İ. H. (Ed.). (5.bs.). Ankara, Pegem Akademi, 137-165.
- Derman, S. (2002). *Anadil (Türkçe) Öğretiminde Masal Metinlerinin Kullanılması*. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Selçuk Üniversitesi, Konya
- Diken, İ. H. & Sucuoğlu, B. (1999). Sınıfında Zihin Engelli Çocuk Bulunan ve Bulunmayan Sınıf Öğretmenlerinin Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmasına

- Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 25-39.
- Enç, M., Çağlar, D., & Özsoy, Y. (1987). *Özel Eğitime Giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Eripek, S. (1998). *Özel Eğitim*. Eripek, S. (Ed.) Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 39-48.
- Eripek, S. (2012). *İlköğretimde Kaynaştırma*. Eripek, S. (Ed.) Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 3-21.
- Gök, G. (2009). *Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüş ve Önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güleryüz, B. & Özdemir, M. (2015). Sınıf Öğretmenlerinin ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 53-64.
- Güven, D. (2009). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamalarına Katılan Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İzci, E. (2005). Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Özel Eğitim” Konusundaki Yeterlikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(14), 106-114.
- Johnson, B. and Christensen, L. (2014). *Eğitim Araştırmaları Nicel, Nitel ve Karma Yaklaşımlar* (F. Zayimoğlu-Öztürk, Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Kamen Akkoyun, A. (2007). *Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Personelinin Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşleri (Batı Karadeniz Bölgesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, Gelişimi ve İlkeler, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 1-13.
- Kargın, T., Güldenoğlu, B. & Şahin, F. (2010). Genel Eğitim Sınıflarındaki Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Yapılması Gereken Uyarlamalara İlişkin Sınıf

- Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*.
- Kırcaali İftar, G. (1998). *Özel Eğitim*, Eripek, S. (Ed.), Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1-14.
- Kırcaali-İftar, G. (1992). *Özel Eğitimde Kaynaştırma*. Eğitim ve Bilim, 16, 45-50.
- Lewis, R.B. ve Doorlag, D.H. (2003). *Teaching Special Students in General Education Classrooms*. (Altıncı basım). Merrill Prentice Hall.
- Lincoln, Y. S. ve Guba, E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*, Beverly Hills, CA: Sega.
- MEB, (2006). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*
- MEB, (2008). *Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı*, Ankara.
- MEB, (2010). *Okullarımızda Neden Niçin Nasıl Kaynaştırma-Yönetici, Öğretmen ve Aile Kılavuzu*, Aygöl Ofset, Ankara.
- MEB, (2011). *Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/mebtesvegorevkhk_1/KHK.pdf. Erişim Tarihi: 07/07/2017.
- MEB, (2012). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*.
- MEB, (2015). *İlköğretim Türkçe Dersi (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*, (second edition), Newbury Park, CA: Sega.
- Nizamoğlu, N. (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterlikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Önder, M. (2007). *Sınıf Öğretmenlerinin Zihin Engelli Kaynaştırma Öğrencileri İçin Sınıf İçinde Yaptıkları Öğretimsel Uyarlamaların Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Öz, F. (2001). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özdemir, H. & Ahmetoğlu, E. (2011). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşları ve Mesleki Deneyimleri Açısından Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşlerin

İncelenmesi. *2nd International Conference On New Trends In Education And Their Implications*.

- Resmi Gazete. (1983). *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu*. <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18192.pdf>. Erişim Tarihi: 12/05/2017.
- Saraç, T. ve Çolak, A. (2012). Kaynaştırma Uygulamaları Sürecinde İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüş ve Önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13-28.
- Sarı, H. ve Bozgeyikli, H. (2003). Öğretmen Adaylarının Özel Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Karşılaştırmalı Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 184-204.
- Sart, H. Z., Ala, H. Yazlık, Ö., Yılmaz, F. K. (2004) *Türkiye Kaynaştırma Eğitimde Nerede? : Eğitimciye Öneriler*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Sucuoğlu, B. & Kargın, T. (2006). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları: Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler*. İstanbul, Morpa Kültür Yayınları.
- Şişman, M. (2011). *Eğitim Bilimine Giriş*. (11.bs.). Ankara: Pegem Akademi.
- Temel, Z. F. (2000). Okul Öncesi Eğitimcilerinin Engellilerin Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 148 -155.
- Tezcan, Mahmut (1994). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Zirve Ofset.
- Tiryakioğlu, Ö. ve Avcıoğlu H. (2013). Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlerinin Özel Eğitim Bölümünün Sorunlarını Algılamaları. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling* 2(1), 13-29.
- Topçu, E. ve Katılmış, A. (2013). Yarı Zamanlı Kaynaştırma Eğitimi Alan Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Düşünceleri. *Sakarya University Journal of Education*, 48-81.
- Turnbull, R., Turnbull, A., Shank, M., Smith, S. J. (2004) *Exceptional Lives; Special Education In Today's Schools*. Person, Merrill, Prentice Hall: Columbus, Ohio.

- Uysal, A. (1995). *Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.*
- Vural, M. ve Yıkılmış, A. (2008). Kaynaştırma Sınıfı Öğretmenlerinin Öğretimin Uyarlanmasına İlişkin Yaptıkları Çalışmaların Belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.141-159.
- Vural, S. ve Yücesoy, Ş. (2003). Türkiye’de Özel Gereksinimli Bireylere Yönelik Hizmetlerin Yasal Yapılanmasında Avrupa Birliği’ne Uyum Çalışmalarının Yansımaları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 141–158.
- Yıkılmış A., Çiftçi İ. ve Akbaba Altun, S. (2002). Kaynaştırma Sınıflarında Çalışan Öğretmenlerin Müfettiş Yardımlarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2 (2), 113-123.
- Yıkılmış, N. (2006). *İl Milli Eğitim Yöneticilerinin Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüş ve Önerileri. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bolu.*
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (10.bs.). Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, Y. (2016). *Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde Tanı, Değerlendirme ve İzleme Süreçlerinin İncelenmesi: İşitme Kayıplı Çocuklar Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.*
- Yiğen, S. (2008). *Çocuğu İlköğretim Kademesinde Kaynaştırma Uygulamalarına Devam Eden Anne-Babaların Kaynaştırmaya İlişkin Görüş ve Beklentileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi,*

EKLER

Ek-1 Öğretmen Anketi

ORTAOKULDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ BULUNAN TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM UYARLAMALARINA İLİŞKİN YAPTIKLARI ÇALIŞMALARIN BELİRLENMESİ

Değerli Öğretmenim; aşağıdaki sorular yardımı ile kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin öğretim uyarlamalarına ilişkin yaptıkları çalışmalar tespit edilmeye çalışılacaktır. Toplanacak veriler yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacak olup yanıtlarınız gizli tutulacaktır. Yapacağımız bilimsel çalışmada bizlere vereceğiniz doğru ve samimi bilgiler çalışmanın objektifliği açısından oldukça önemlidir. Desteğiniz için teşekkür ederiz.

Araştırmacı :

Ahmet Mahmut ÜÇLER
Yakın Doğu Ün. Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Özel Eğitim Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi
ahmt.ucler@gmail.com
+90 332 233 06 81

Danışman Öğretim Üyesi:

Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ
Yakın Doğu Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi
Özel Eğitim ABD.
yikmis_a@ibu.edu.tr
+90 374 254 10 00

BİLGİ FORMU

Cinsiyet	Bayan (...)	Erkek (...)			
Yaş	22-25 (...)	26-30 (...)	31-35 (...)	36-45 (...)	46 Üzeri (...)
Mesleki Deneyim	1-5 Yıl (...)	6-10 Yıl (...)	11-15 Yıl (...)	16-20 Yıl (...)	20 Yıl Üzeri (...)
Kaç Yıldır Kaynaştırma Öğrencisi ile Çalıştığınız	1-3 Yıl (...)	4-6 Yıl (...)	6 Yıl Üzeri (...)		
Hizmet içi Eğitim	Katıldım ()	Katılmadım ()			
Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakültesi ()	Fen Edebiyat Fakültesi ()	Lisansüstü ()	Diğer.....	
Ailesinde ya da yakın çevresinde engelli var mı?	Var (...)	Yok (...)			

Sorular:

- 1- Öğretim ortamının düzenlenmesinde kaynaştırma öğrenciniz için ne tür uyarlamalar yapıyorsunuz?
- 2- Türkçe programında belirtilen amaçları sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrencinize nasıl uyarlıyorsunuz?
- 3- Öğretimin sunumunda kullandığınız materyalleri kaynaştırma öğrencinize nasıl uyarlıyorsunuz?
 - a) Materyalleri uyarlamada nelere dikkat ediyorsunuz?
- 4- Öğretim içeriğinin hazırlanmasında kaynaştırma öğrenciniz için ne tür uyarlamalar yapıyorsunuz?
- 5- Öğretim içeriğinin sunumunda kaynaştırma öğrenciniz için ne tür uyarlamalar yapıyorsunuz?

6- Öğretimin değerlendirilmesinde kaynaştırma öğrenciniz için ne tür uyarlamalar yapıyorsunuz?

a) Hangi tür ölçme değerlendirme tekniklerini kullanmaktasınız?

7- Öğretim programının uyarlanmasında ne tür zorluklarla karşılaşmaktasınız?

a) Karşılaşılan zorlukları aşmak için neler yapmaktasınız?

8- Öğretimin uyarlanmasında;

a) Okul yönetiminden,

b) Rehberlik Araştırma Merkezinden,

c) Milli Eğitim Müdürlüğünden,

d) Ailelerden,

e) Özel Kurumlarından

Ne tür destek almaktasınız?

9- Yukarıdaki soruların dışında konuya ilişkin eklemek istediğiniz başka görüşleriniz var mı?

Ek-2 Etik Kurulu Onay Yazısı**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ****BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU**

04.07.2017

Sayın Ahmet Mahmut Üçler

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2017/23 proje numaralı ve **“Ortaokulda kaynaştırma öğrencisi bulunan Türkçe öğretmenlerinin öğretim uyarlamasına ilişkin yaptıkları çalışmaların belirlenmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Yardımcı Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

Ek-3 Araştırma İzni

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 83688308-605.99-E.7175578
Konu :Araştırma İzni

18.05.2017

Sayın Ahmet Mahmut ÜÇLER
Sille Ak Mah. Tekpınarlı Sok.
No:23 Selçuklu/KONYA

İlgi : 09/05/2017 tarihli ve 6588478 sayılı dilekçeniz.

İlgi dilekçeniz ekinde Müdürlüğümüze sunmuş olduğunuz; "Ortaokulda Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Türkçe Öğretmenlerinin Öğretim Uygulamasına İlişkin Yaptıkları Çalışmaların Belirlenmesi" konulu araştırmanızı uygulama talebiniz incelenmiştir.

Araştırmanın, ilimizde kaynaştırma eğitimi veren ortaokullarda görev yapan Türkçe öğretmenlerine eğitim öğretimi aksatmamak kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmemektedir. Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçları kullanılacak olup, sonucun CD ortamında iki nüsha olarak gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinize sunulur.

Mukadder GÜRSOY
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: Görüşme Formu (2 Sayfa)

Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Akçeşme Mah. Garaj Caddesi No: 4 Karatay/KONYA
Elektronik Ağ: www.konya.meb.gov.tr
e-posta: istatistik42@meb.gov.tr

Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü
Ayrıntılı bilgi için: F.METİN (V.H.K.İ.)
Tel: (0 332) 353 30 50 - 1210
Faks: (0 332) 351 59 40

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 21ce-f461-30d1-a50c-91c1 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Ahmet Mahmut ÜÇLER	İmza:	
Doğum Yeri:	Reyhanlı		
Doğum Tarihi:	17/03/1992		
Medeni Durumu:	Bekâr		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Atatürk İ.Ö.O.	İlköğretim	Reyhanlı	2006
Lise	İsmet-Ayşe Behzatoğlu Anadolu Lisesi	Lise	Reyhanlı	2010
Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Türkçe Öğretmenliği	Konya	2014
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Özel Eğitim (TYL)	Konya	2016
Yüksek Lisans	Yakın Doğu Üniversitesi	Özel Eğitim	KKTC - Lefkoşa	2017
Becerileri:	Problem Çözme, Analitik Düşünme, Ekip Çalışması			
İlgi Alanları:	Edebiyat, Sinema, Tiyatro			
İş Deneyimi:	Dumlupınar Anadolu Lisesi 2013-2016 Şehit Ufuk Baysan Anadolu Lisesi 2016- ...			
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ – Bolu Abant İzzet Baysal Üni. Alibeki TÜRKOĞLU – Şehit Ufuk Baysan Anadolu Lisesi Md.			
Tel:	0 555 799 93 00			
E-Posta	ahmt.ucler@gmail.com			
Adres	Sille Ak Mah. Tekpınarlı Sk. No: 23 Selçuklu/KONYA			

Ek-4 Orijinallik Raporu

TEZZ			
ORJINALLIK RAPORU			
% 12	% 10	% 6	% 6
BENZERLIK ENDEKSI	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ
BİRİNCİL KAYNAKLAR			
1	www.turkfen.com İnternet Kaynağı	%	1
2	kefad.ahievran.edu.tr İnternet Kaynağı	%	1
3	acikerisim.deu.edu.tr İnternet Kaynağı	%	1
4	aksaray.meb.gov.tr İnternet Kaynağı	%	1
5	Submitted to Yeditepe University Öğrenci Ödevi	%	1
6	sbe.beun.edu.tr İnternet Kaynağı	%	1
7	meryemcaybas.blogspot.com İnternet Kaynağı	%	1
8	www.efdergi.ibu.edu.tr İnternet Kaynağı	<%	1
9	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	<%	1